

Намачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија 40.00 ATS,
Шведска 28.00 SEK, Македонија 85 DEN, Словенија 250 SIT,
Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00 HRK, БиХ 3.50 KM,
Грчка 750 GRD.

0 770032 339010

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

За сбе og 7 go 107

НАСТАВНИКЪ ПРИЗАНЪ

ЛІСТВОУЕТАСЯ ТІМ НЕК
СВѢТІИСТІНЛИВИ НЖ

ПРОСВѢЩАЕТЪ КАЖДОГО УМЪ

РЖЕТИМНАТЪ МЪСНЪ

МНРІСГО СПОЗНА КІСВО

СПРАВЕЧНОЕ ГЛАВНОЕ

САНКОЖЕНҮЛ

СТІНМІШЕЛ

ЖҮСМҮКҮН

МІКІНМАЕГО

КАДКЕН Н ШК

ТЪСКНЕ НН ѿ

ЮЖСКНЕ-НДШБЯРОДІ

Telekom Srbija

Novi Svet Komunikacija

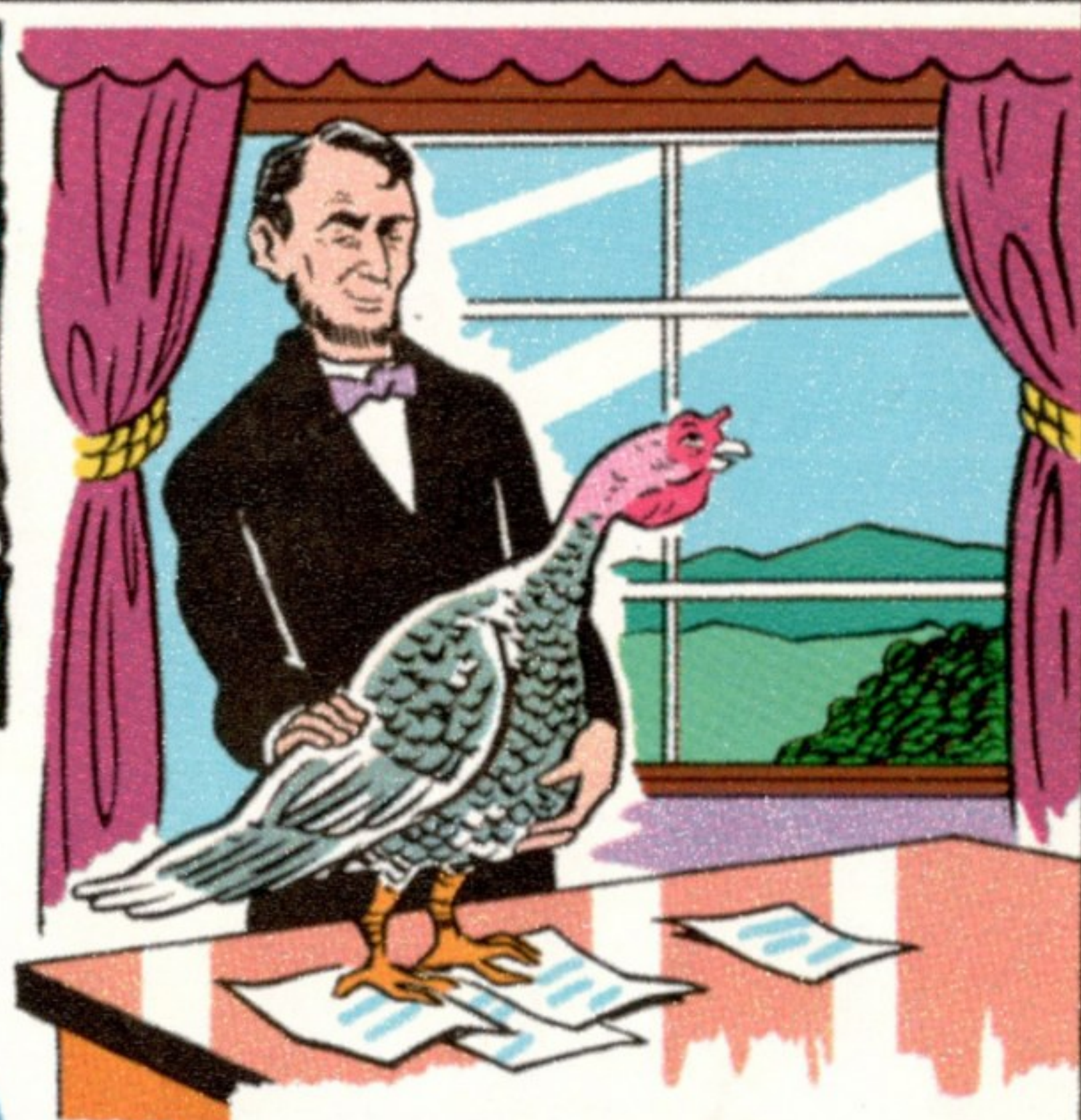
**Mobilna
Telefonija
Srbije**

Фирма

Веровали или не!

Босипне остатке дино-сјаурса који је имао перје, старе 120 милиона година, нашао је 1996. године један кинески сетљак из провинције Лионинг.

ЋУРКУ, КУЋНОГ ЉУБИМЦА

Држао је усред бете куће бивши амерички председник Абрахам Линколн.

НА ХАЛЯПЕЊО ФЕСТИВАЛУ

названом тако по врсти љуте папричице, који се сваке године одржава у Лареду, држава Тексас, победник је појео 141 папричицу.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● лале су у Европу стигле из Отоманског царства где су биле изузетно омиљено цвеће. Само у Истанбулу гајили су више од 1100 врста лала ■

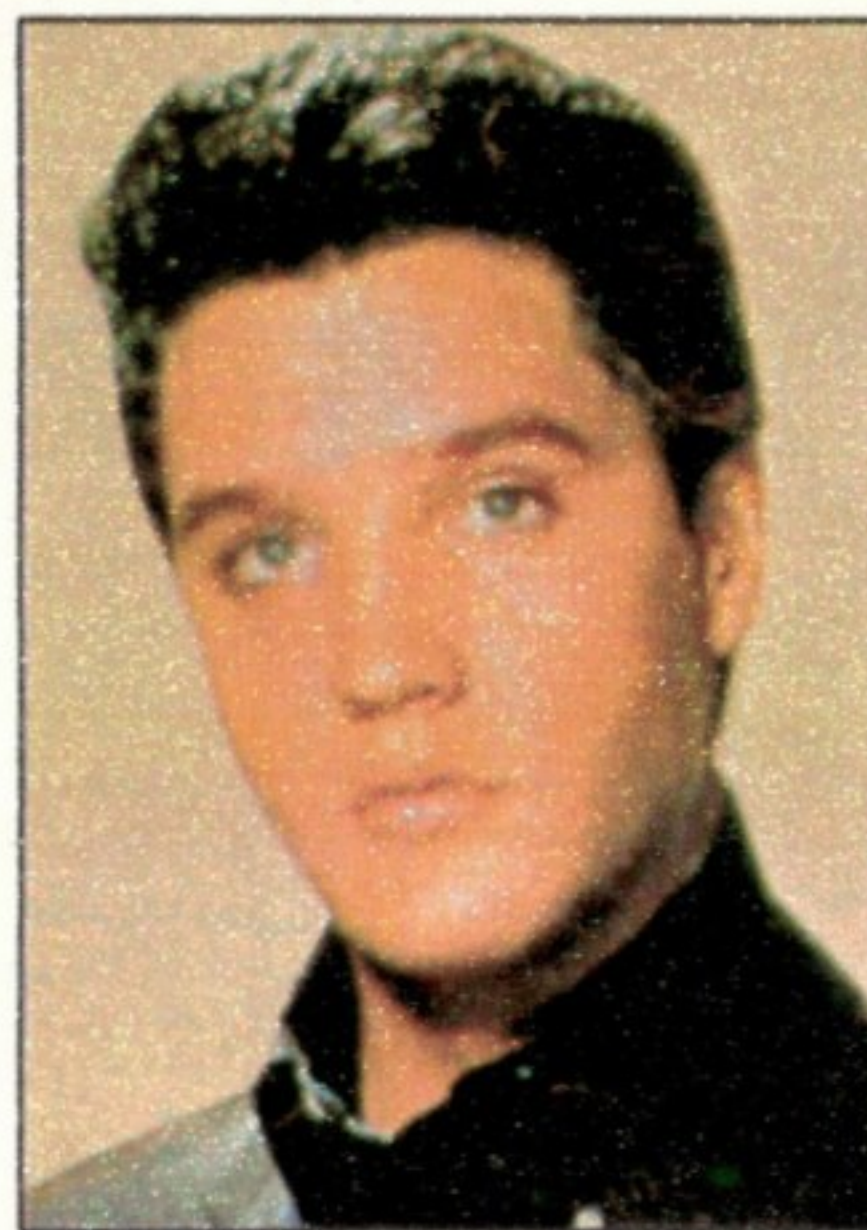
●● први миксери појавили су се у продаји око 1920. године у Сједињеним Америчким Државама ■

●●● стари питагорејски филозофи сахрањивани су у глиненим саркофазима напуњеним лишћем мирте, маслине и тополе ■

●●● Енглеz Рој Верт из Кингсленда је, због опкладе, од 3. до 16. маја 1975. године непрекидно пецао 336 сати ■

●●● енглески стручњаци начинили су нову врсту хране за живину. Справљена је од пиринча, кукуруза и алги, а јаја тако храњене живине не само што не садрже холестерол, него код људи снижавају количину те штетне материје у крви ■

●●● у селима племена Ганг на северу Уганде врхови кућа међусобно су повезани ужадима исплетеним од траве. Припадници овог племена верују да та ужад одбија од њиховог села муње и громове ■

●●● у Финској су недавно издали компакт-диск с највећим хитовима легендарног Елвиса Прислија. То не би било ништа необично да све те песме певач не пева на латинском језику ■

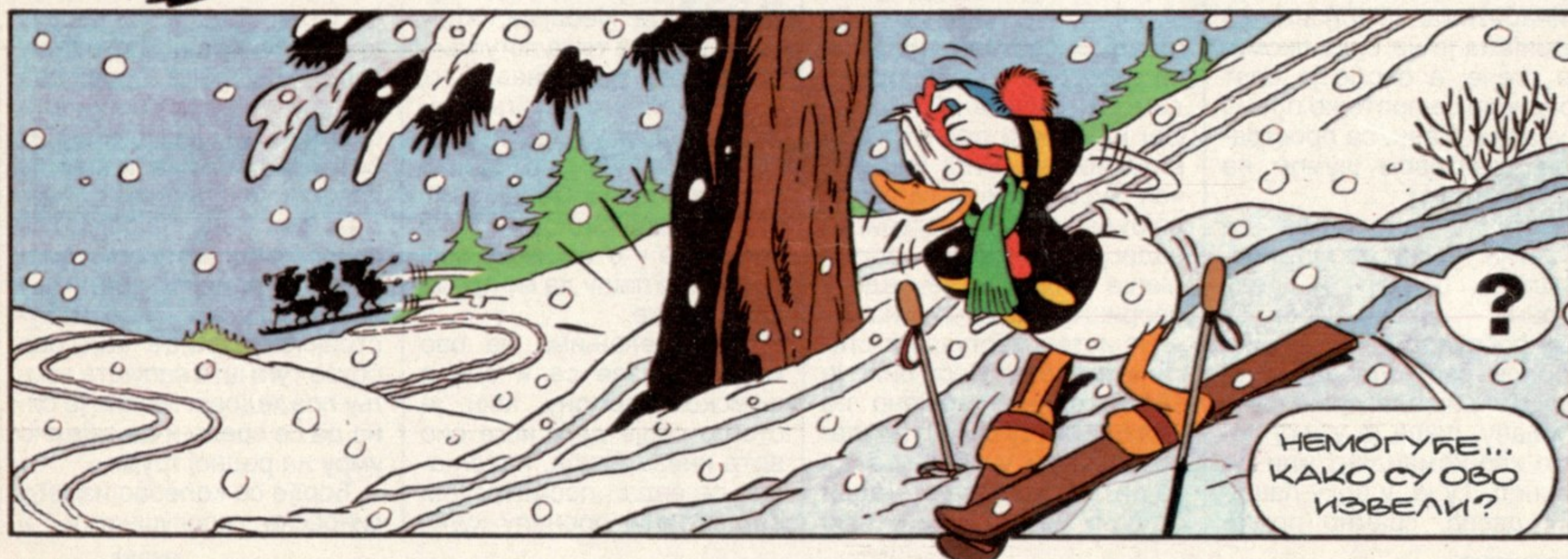
●●● ној за један дан попије приближно осам литара воде ■

WALT
DISNEY

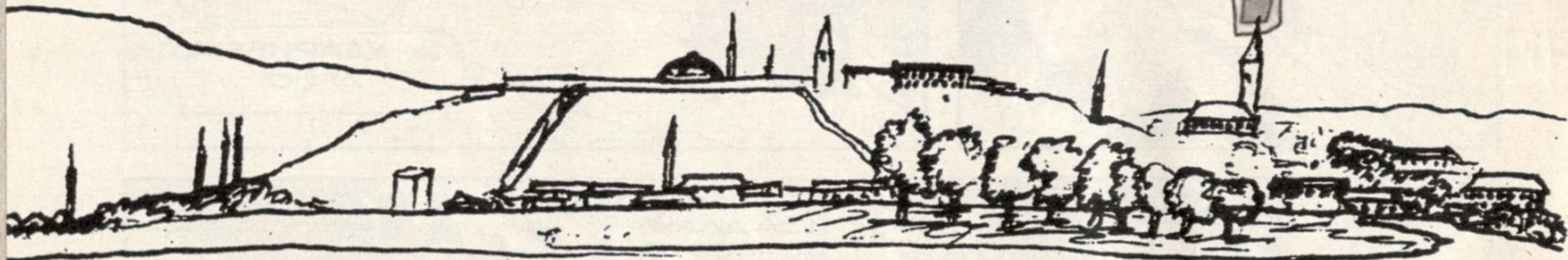
ПАЈА ПАТАК

БАЈКОЛИСА У УЛОЗИ ПУТОЛИСА

Шта је видео

Ханс Кристијан Андерсен

Што је видео то је и нацртао

Било је јутро, све је околу било обасуто Сунчевим сјајем. Земља око Земуне је равна, лево – ливада са стражарницом, уздигнутом на коље, како стражу не би однела вода кад Дунав надође; десно – Земун, типичан провинцијски град. Према истоку – београдска тврђава са белим минаретима. Тврђава са цамијама је на врху окомите стене, а околу је опет град који се протеже према Дунаву и Сави, са пространим храстовом шумом на другој страни.

Десну страну града настављује турски део становништва, центар и леву страну – српски. Срби су 25. фебруара 1839. године добили свој слободни устав. Турци сада држе само тврђаву, паша је у њој нешто као командант или гувернер. Ту је, у врху пашиног двора, срамно погуб-

љен племенити грчки песник Рига. Био је грчки Беранже и у ондашњим грчким околностима већи песник од Француза.

Он није само својим поемама будио у народу слободарско осећање, него је давао све од себе и одвајао средства и за школовање младих Грка. Позивао их је да дођу код њега у Венецију, где је живео као трговац. Васпитавао их је да не забораве шта је њихова домовина била. Грчка се још налазила под турском владавином. Рига је изручен Турцима који га осуде да буде жив претестерисан надвоје; то ужасно погубљење извршено је овде у дворишту пашиног конака.

На истом месту шест стотина тридесет Срба било је 1815. године набијено на колац. Сви су се они предали верујући у обећање да ће бити помиловани. Један од ових несрећника живео

је пуних шест дана после набијања на колац. Дунав је носио мртва тела – тела Срба. Турци су могли подругљиво да певају: „Лепо је седети крај реке и посматрати како вода преноси поломљено оружје твог непријатеља”.

2оле, где се Сава улива у Дунав, стоји оронула кула Небојша. Кроз њене отворе тела погубљених бацана су у Дунав. У тој истој кули, у најдубљој ћелији у подруму у коју продира вода из Дунава, лежао је кнез Јеврем Обреновић, брат кнеза Милоша. Кнез Милош је у отвореном боју приморао пашу да му преда заточенике.

Међу сећањима на ово место налазе се и она о шумском демону који је стегао своје дуге ноге око врта кнеза Агиба, како каже легенда; посматрајући ову мрачну, оронулу кулу,

осећао сам се како да ме њени хладни зидови притискају попут ногу шумског демона. Какви све ужаси нису везани за приказ који је сада преда мном под пуним сунчевим сјајем, са зеленилом дрвећа, осунчаним минаретима, са куполама и црвеним крововима кућа.

Први ослободилац Србије Црни Ђорђе бежао је кроз ову мрачну храстову шуму крај реке Саве; ова шума и ова река поприште су једне од оних трагичних битака које живе, и које ће живети, у народним песмама. Црни Ђорђе је бежао са својим старим оцем, овчаром Петронијем. Били су на домаку реке Саве и аустријске границе кад оца обузе туга што напушта земљу прадедова. Молио је си-на да се преда и да заједно умру на родној грудни.

Ђорђе се колебао између синовске послушности и

четири

посленици
ЗАБАВНИК

љубави према слободи. Прво је већ било готово превагнуло кад су повици Бошњака и Турака почели да одјекују шумом. Црни Ђорђе је одлучио да оца стави на рамена и заплива кроз реку, али старац није желео да напушта земљу за коју су везане све његове успомене – радије ће пристати да га сасеку на комаде.

Када син замоли оца за благослов и старац му га даде раскопчавши свој ко-

рога терају плашљиве животиње да се разиђу и пођу натраг међу Турке, а онда морају поново на купање.

Два православна свештеника дугих брада у црним мантијама до чланака и са малим капима на главама читаво поподне седе у доколицы под тополама крај

положаја, једни добијају по читаву мерицу комплимената, то су заиста тип-топ грађани, други, опет по својој мери, добијају само пријат-

призор речних бродича привезаних у другом реду уз обалу; сваки од њих личи на Нојев ковчег. Веома су дугачки, веома уски и са ку-

ћом (то су пловеће куће) која је толико пространа да све заједно сачињавају читаву улицу. Све су обојене разним бојама; на једној су, на оба крила врата, лавови јаркоцрвене боје; на другој зелени змајеви са златним крунама на главама; остале углавном имају слике светаца.

На следећи начин маневришу да би савладали струју: не мање од двадесеторице, један иза другог, заузимају места на крову који се протеже дужином читавог бродича. Потегну конопца везан на другом крају за ленгер који је бачен далеко – чак према средини реке, а пробијају се напред, али брзином пужа.

Олујни облак наднео се над мађарску равницу; киша се сручи на Земунце везане за куће, како на оне у првом, тако и на оне у другом, трећем, четвртном реду – колико их желиш. Тај глупи облак не зна за разлике које је дужан да прави међу личностима; полива оне високо као и оне ниско! После кише сунце; све је поново обасјано његовим сјајем, таласи Дунава и Саве и београдског минарета.

Ове су ми српске дријаде последњи пут пожелеле срећан пут; овде сам последњи пут ноћу чуо глас са минарета. Када сам се сутрадан поново испео на палубу, на

обалама није било ничег што би подсетило на Исток! Овде сам видео последње минаре.

Припремила
М. Мајсторовић

— ПЕТ

Путописци су необична створења. Не држи их место, стално негде иду. Оне са севера привлачи врелина јужних мора, јужњаке, пак, земље вечног леда.

Тако је и Стеван Мајсторовић, путописац, новинар, публициста и преводилац, иако веома зимогрозив, упорно одлазио на север. Обишао је целу Скандинавију и одлетео чак до Исланда и Гренланда. Једном приликом „скокнуо“ је до Одензеа, родног места Ханса Кристијана Андерсена. Док је обилазио родну кућу чувеног писца бајки, данас претворену у музеј, љубазни домаћини с поносом су му показивали пишчеве личне ствари и стара издања бајки.

С великим задовољством разгледао је рукописе сто педесет Андерсенових бајки које су деци у свим крајевима света улепшале живот. Занимљиве су биле и песме, романи, поеме, позоришни комади, које је такође писао Андерсен, син сиромашног обућара из Одензеа, али пажњу му је пре свега привукао

за нас непознати Андерсен – путописац и ботаничар, заљубљеник у цвеће. Како и не би кад је у Андерсеновом путопису „Песников базар“, из 1842. године, препознао опис наших крајева, прилика и људи тога времена.

Враћајући се са Оријента, Андерсен је, пловећи лађом, обишао Кладово, Оршаву, Стару Паланку, Смедерево. Београд је посматрао са земунске стране и, док је боравио у карантину, направио предиван цртеж Калемегдана. Затим је продужио даље, узводно, до Новог Сада, па Вуковара, Борова, Апатина. Све што је видео Андерсен је овековечио у свом путопису.

не комплименте. Било је веома смешно видети то. Чинило ми се као да сам код куће! Како су људи свуда исти!

Нешто новије пружао је

Дунава и посматрају наш брод. Предвече најважније личности Земунца дођоше на палубу. Једни друге поздрављају, како смо могли да видимо, у зависности од

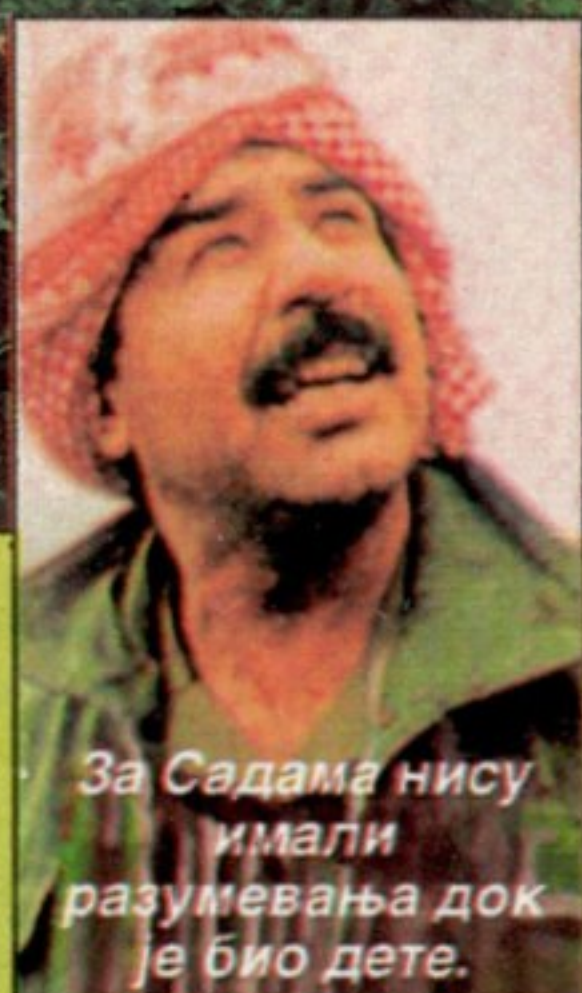
Узмеђу аустријског града Земунца и реке Саве је ливада која се протеже право до испред Београда и на којој је нека врста пијаци; два рова палисада, један близу другог, одвајају купце од продавца. Аустријска стража и војни службеници пазе да не дође до непосредне везе и да роба с турске стране најпре дође у караулу, а да се новац, пре него што се прими на аустријској страни, најпре опере у сирћету. Разни људи ви-чу и покрети-ма покушавају да се међусобно споразумеју; распростра-роба

превртне се и претумбава. Свиње, коњи – укратко све врсте животиња нагоне се у реку. Кад их ту оперу, сматра се да је и зараза опрана; пуцање бичева и звуци

Невољени, несхваћени, славни и главни

ЗВЕЗДЕ

За Садама нису
имали
разумевања док
је био дете.

ТЕШКО ДЕТИЊСТВО

Без једног родитеља

Бил Клинтон, Роберт Мичам, Чарлс Дарвин.

Изгубили брата или сестру
Џон Кенеди, Елвис Присли.

Разведени родитељи

Том Круз, Дејвид Духовни, Сид Вишиз.

Ванбрачно дете

Мерилин Монро, Фидел Кастро, Мајк Тајсон, Садам Хусеин.

Усвојено дете
Видал Сасун, Гери Глитер.

Злостављани у школи

Витни Хјустон (зато што је суви-

ше бела). Дадли Мур (због згрченог стопала), Елвис Присли (сувише дугачка коса).

Последице прележаних де-чијих болести

Лесли Нилсен (глувоћа), Том Круз (дислексија — неспособност читања услед поремећаја схватања онога што је прочитано).

Побегли од куће

Опра Винфри, Боб Дилан, Ерол Флин, Данијел Деј-Луис, Елвис Присли.

Отац у затвору
Кијану Ривс, Вуди Харелсон, Елвис Присли.

Изгледа да није баш случајно што се, рецимо, Цек Николсон или Мајкл Џексон често понашају помало необично

УЗДИШУ У САМОЋИ

ЛОВАЦ У ЖИТУ И БЕГУ

Пуних 35 година Џером Дејвид Селинџер се тако добро крије да још нико није успео да му уђе у траг. А да се повуче из јавног живота, одлучио је кад је својим романом „Ловац у житу“ постао тако славан да више није могао да живи онако како је желео.

Протекле три деценије објављени су многи „разговори“ са Селинџером, мало-мало па неко тврди да га је видео. А све су то заправо измишљотине. Ако неко и зна где се налази књижевник, који је постао идол једне генерације америчке омладине, неће то открити.

Како то живот већ зна да удеси, Марк Чемпен се, пошто је убио Џона Ленона, вратио у свој стан у коме га је полиција и ухватила управо док је читао књигу „Ловац у житу“. Зашто је Чемпен убио Ленона? Толико се поистоветио са славном особом, да је умислио како је она

Џек Николсон, то нико не спори, велики је глумац. Где год да се појави, све очи су упрте у њега. Када би се, случајно, догодило да остане непримећен, све би учинио да на себе скрене пажњу, то је једноставно јаче од њега. А за то, кажу психолози, постоји и објашњење.

Живот као филм

Тек у позним годинама Џек Николсон је признао да се, док је био дечак, осећао као нежељено дете које је терет својој породици.

Оно што тада није могао себи да објасни разјаснило се, на непријатан начин, тек када је напунио 37 година.

Једног дана телефоном га је позвао новинар угледног часописа

„Тајм“ и саопштио му да су људи за које је Николсон веровао да су му

његово друго ја које му стоји на путу до славе■

родитељи у ствари његови бака и деда. Ту није био крај

невероватним открићима. Џун, са којом је глумац одрастао као са четрнаест година старијом сестром, заправо је његова мајка. А ко је, онда, отац? Неки мало познати италијански певач по имену Доналд Фурчило. Николсон га никада није упознао.

Да све буде баш као на филму, помиње се и човек кога је Џек скоро четири деценије звао оцем и по коме је и добио име. А завршио је тужно. Како је једном приликом глумац испричао, после неке бејзбол утакмице Џек Николсон старији толико се напио „да се никада више у животу није ни отрезнио“.

Најпознатији сам на свету

Пошто му је новинар „Тајма“ испричао истину о породици, Николсон никада није желео јавно да призна колико га је то погодило, напротив. Уз само њему својствен осмех, објаснио је да се не осећа превареним: „Мени је то природно што су моји чували породичну тајну. Како би могли то да открију?“ Само је Питер Фонда, Николсонов колега и пријатељ, једном напоменуо да је „Џек био дубоко повређен, што је и разумљиво, јер тако нешто никога не би оставило равнодушним“.

Троструки оскаровац ни после нових шокова никада није отворено признао колико му је тешко. Џекова полусестра Памела нађена је 1994. године мртва после једне забаве на којој се много пило, а

Џером Дејвид Селинџер, рођен 1. јануара 1919. године у Њујорку. Написао и „За Есме и друге приче“, „Френк и Зуи“.

ЦЕНА СЛАВЕ

Претње смрћу

Барбара Стрејсенд, Елвис Присли, Сами Дејвис Џуниор, Салман Ружди, Дејвид Бекам.

Шпијунирани и праћени

Стивен Спилберг, Мадона, Тина Синатра, Џералд Форд.

Покушаји самоубиства

Елтон Џон, Шинед О'Конор, Брижит Бардо, Кен Расел.

Нервни слом

Мајкл Баримур, Џон Ленон, Боб Хоскинс, Исак Њутн.

недавно се сазнало и да глумац има „тајног“ сина. Џек Николсон снима филмове, ређа успехе, награде, жене и, никад не откривајући своја осећања, мирно каже:

– Најпознатији сам човек на свету. А то што неки мисле да ме поседују,

седам

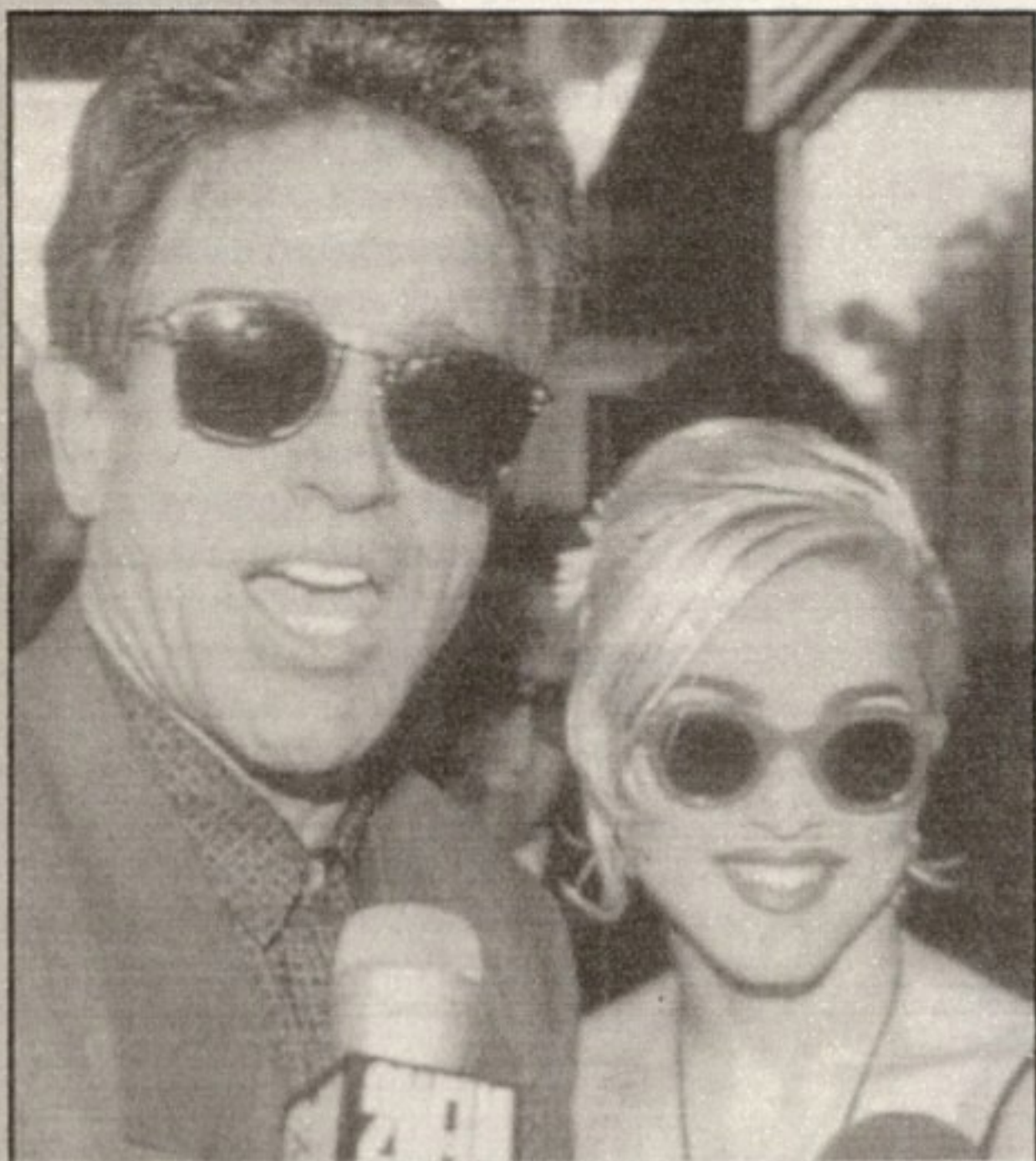
гдно се варају. Ја сам
фигура краља у
сопственој партији шаха!

Звезде – безнадежни случајеви

Рок певач Мајкл Џексон, који с Николсоном има везе само толико што су обојица светске звезде, још је већи чудак. Људи су се толико навикли на његово неуобичајено понашање да би се вероватно сви изненадили да га виде без шешира и маске преко лица. Да не говоримо о „Неверленду“, огромном поседу на коме живи, или о олтару који је подигао у славу Елизабете Тејлор.

Да ли је одувек био такав или је то слава направила од њега?

Одговор даје Сајмон Непијер-Бел, бивши менаџер групе „Вем“ у којој је некада певао и Џорџ Мајкл, још један особењак.

Ворен Бити, познати амерички глумац и редитељ, био је са Мадонном све док, како је рекао, није схватио да је ова певачица и глумица „непостојећа личност“ коју су створили медији

– Није их слава променила, деведесет девет одсто звезда од детињства чезне само за једним: да постану славни. А за славу би све учинили. Ако немају талента да певају, учиниће нешто друго да би привукли пажњу, скочиће и са Ајфелове куле, само да би били примећени. На путу до звезда не презају ни од чега.

Како тата каже

Настојећи да нађу одговоре на то што појединци од раног детињства, додуше несвесно, тако силно желе да се истакну, неки психолози налазе разлоге и у одрастању без оца. РС Алберт у својој књизи

„Генијалност и узвишеност“ открива да је то случај са тридесет одсто америчких председника и британских премијера, наводећи неколико имена: Бил Клинтон, садашњи председник САД, бивши британски премијер Џон Мејџор, затим амерички председници Линколн, Џеферсон... Без оца су расли и глумци чија је слава већ прерасла у легенду: Рудолф Валентино, Мерилин Монро, Џејмс Дин.

Супротан пример је, као у случају познатог глумца Ентонија Хопкинса, одрастање уз веома строгог и захтевног оца.

– Мој отац је, откако знам за себе, сматрао да са мном нешто није у реду – признао је Хопкинс у једном ТВ-разговору. – Ма како то данас детињасто звучало, у животу ми је једино било важно да му докажем да није у праву. Само сам за једним чезнуо: да постанем славан. Када сам то и постигао улогом у филму „Кад јагањци утихну“, коначно сам осетио да сам ослобођен, као да сам се поново родио.

Да ли су славне личности баш толико другачије од нас? Амерички историчар Данијел Бернстин каже у својој књизи „Имиџ“: у познатим особама само препознајемо величину за којом трагамо у сваком човеку. Славни нису ништа друго до ми сами, само кад бисмо се погледали кроз увећавајуће стакло.

Има и оних који не могу да поднесу

славу, па се повуку из јавног живота, као што је то урадила Грета Гарбо, Божанствена како су је звали. Некима, опет, слава толико удари у главу да постају смешни. На пример, глумац коме се не помиње име а који је у једној америчкој серији требало да игра две улоге, браћу близанце. После само две епизоде, редитељ је ушао у његову гардеробу и затекао прави дар-мар. Звезда је ломила све пред собом објашњавајући да одбија даљу сарадњу. Кад је збуњени редитељ упитао зашто, глумац је одговорио да не може да поднесе да му на путу ка успеху стоји брат! ■

В. С.

МИЛЕНИЈУМСКА ГРОЗНИЦА

МОЖЕ ЛИ 2000. ДАСЕ ДОЧЕНА ВИШЕ ПУТА?

Како да не. Треба само избрати земљу која се налази западно од међународне датумске границе, ту дочекати срећну Нову и истог дана, 1. јануара 2000. сести у авион који лети на исток. На тај начин вратили бисте се „уназад“ у времену што би вам омогућило да се тамо где слетите до миле воље излуђујете по други пут.

Е, сад, зна се да се неки авио-превозници спремају да не лете у опасним сатима смене два миленијума из страха од хаоса који би „миленијумски вирус“ у рачунарима могао да изазове како у аеродромским службама контроле лета, тако и на уређајима за навигацију у самом авиону.

Заинтересоване за више-струко дочекивање 2000. године то, међутим, не би требало претерано да брине. Чак и када би све до једне авио-компаније одлучиле да приземље флоте, то, једноставно, није изводиво. Ствар је у томе што се у сваком тренутку 80 одсто авиона на свету

налази у ваздуху. Када би сви одлучили да истовремено остану на земљи, ни сви постојећи аеродроми заједно не би били довољни за тако нешто.

За очекивати је да ће хит-одредишта за оне којима један дочек није довољан бити острвска Краљевина Тонга и Република Кирибати у јужном Пацифику, аустралијски градови Сиднеј и Мелбурн. Оукланд на Новом Зеланду, Фиџи и Токио – кад је о првој ноћи реч. Самоа, Кукова острва, Тахити и САД душу су дали за славље „на бис“. Пакет-аранжмани те врсте већ су у продаји у неким туристичким агенцијама у свету. Цене су папрене.

А, у ствари, уопште није неопходно да се човек ломата с краја на крај света и да се претерано троши. Дobar део човечанства ионако ће одлично да се проведе дочекајући трећи миленијум први пут 1999. (погрешно, али готово неизбежно), а онда и у поноћ последњег дана 2000. године када заиста и почиње.

МОЖЕ ЛИ „КОНКОРД“ ДА ПРЕТЕКНЕ ЧАСОВНИКЕ?

Теоретски да. Поноћ бисте могли да дочекате три пута летећи „конкордом“ преко Атлантика. Једном у Лондону, други пут у ваздуху и, на крају, у Њујорку, само што бисте морали мало да збрзате ствари. Јер, да би се у Њујорк стигло нешто пре поноћи, Лондон ваља напустити тако рећи када откуца дванаест, а то значи да би лондонска

прослава морала да се одржи на самом аеродрому „Хитроу“, а америчка негде унутар аеродромске зграде у Њујорку.

Кад би то било све, заиста не би било страшно. Само, оба аеродрома обично су у то време затворена и мало је вероватно да ће аеродромско особље тек тако прихватити да ради у зло доба не би ли се

ПОДНИШТИ
ЗАБАВНИК

ОСАМ

удовољило групици прекоокеанских веселјака. Мада... никако се не би могло рећи да нема наде.

У „Бритиш ервејзу” кажу да су преплављени захтевима појединаца, корпорација и разноразних удружења грађана који желе да изнајме авионе за дочек следећег миленијума.

— Компанија је основала посебну радну групу с искључивим задатком да проучи све могућности које нам у том погледу пружа седам „конкорда” којима располажемо — каже представник за штампу „Бритиш ервејза”.

Једна од могућности која се разматра јесте јавна лицитација на којој би авиони били изнајмљени искључиво организаторима миленијумских прослава чији приход иде у добротворне сврхе.

Што се Тихог океана тиче, кажу да је за сада извесно да ће најмање један до два „конкорда” у рану зору 1. јануара 2000. године са неког места на кугли земаљској које се налази западно од датумске границе, рецимо острва Кирибатимати у Републици Кирибати или Сиднеја у Аустралији узлетети у правцу одређеног простору САД где ће по слетању поново бити 31. децембар 1999. године.

Илустровао Добросав Боб Живковић

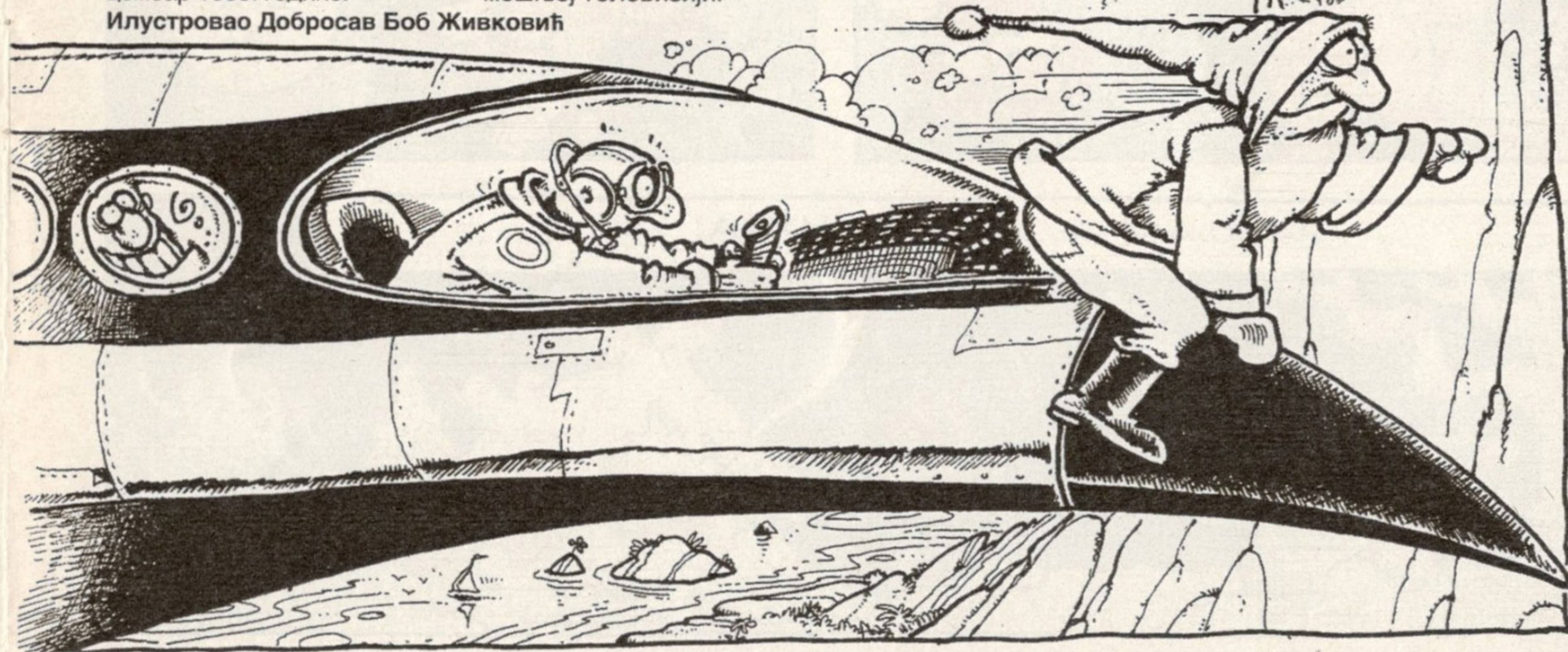
ИМА ЛИ РУПЕ НА СВЕТУ У КОЈУ БИ ЧОВЕК МОГАО ДА СЕ ЗАВУЧЕ НЕ БИ ЛИ ИЗБЕГАО И ДОЧЕК НОВОГ МИЛЕНИЈУМА И СВЕОПШТУ ХИСТЕРИЈУ КОЈА ГА ПРАТИ?

Разуме се да има. Могли бисте, рецимо, да отпутujete у Кину у којој ће 4698. година управо бити у току. Не би, међутим, ваљало да се сасвим опустите чак ни тамо. Јер, и Кинези су одредили телевизијске екипе које ће на Новом Зеланду снимати свитање „нашег” трећег миленијума, па је за претпоставити да ће се, ако ништа друго, бар ти снимци даноноћно вртети и на тамошњој телевизији.

Почетак трећег миленијума поклапа се са 1420. годином исламског календара, што би требало да значи да су забити Индије и Азије прави избор за све који би да избегну претеривања што прате хиришћанска веселја и групна очајања у погледу наступајућег миленијума. Згодна одређишта у том смислу без сумње су делови Африке и Јужне Америке где, изузме ли се мањинско хришћанско становништво, углавном нико неће имати појма да је уопште време да се размишља о трећем миленијуму.

Шта би свакако ваљало да заборавите ако сте чврсто решени да избегнете миленијумску буку и халабуку? Наду да ћете уточиште наћи на неком планинском врху. Тек ће тамо гужва бити несносна, јер су вође хришћанских фундаменталистичких група одавно препоручиле својим следбеницима да у очекивању другог Христовог доласка на време запоседну згодне извисине и литице. Дакле, никако на Мачу Пикчу!■

М. И.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПУСТОЛОВИНЕ
ПРВЕ
СРПСКЕ
КЊИГЕ

ГРЕХ

ДА У ЗИМУ 1845–46. ГОДИНЕ РУСКИ
АРХИМАНДРИТ УСПЕНСКИ НИЈЕ, БО-
РАВЕЋИ У ХИЛАНДАРУ, ПОКАЗАО СВОЈУ
ГРЕШНУ ПРИРОДУ, КО ЗНА КАДА БИ СРП-
СКА НАУКА И СРПСКИ НАРОД САЗНАЛИ
ЗА СВОЈУ НАЈСТАРИЈУ И НАЈ-
ЛЕПШУ КЊИГУ – ЧУВЕНО
МИРОСЛАВЉЕВО ЈЕВАНЂЕЉЕ

ПОРФИРИЈА

Духовник није одолео искушењу. Огушивши се о Десету Божију заповест која каже: „Не пожели ништа што је туђе!“, учинио је баш то што она брани. И још горе, пре-небрегао је и Осму, „Не кради!“. Из књиге дате му да је разгледа исекао је један лист. Фолио 165. За овај грешни чин руски архимандрит је и пред собом и пред Богом имао само једно оправдање опчињеност лепотом рукописа.

Вративши се у Петроград, Порфирије Успенски је кришом изнети лист и препис последњег записа из Јеванђеља однео у Зимски дворца одакле су упућени Јавној библиотеци. И ко зна да ли би у њој неком Србину запало за око да се није умешао случај: 2. августа 1874. године у Кијеву је отворена археолошка изложба коју је посетио и Стојан Новаковић, управник Народне библиотеке у Београду. Пажљивом посматрачу, какав је био, није промакао прекрасно украшен лист. Изненађен и очаран открићем у Кијеву, пожурио је да обавести престоничку јавност.

Загонетка за потомство

Занемарујући начин на који је Мирослављево јеванђеље учинио познатим, Порфирију Успенском ипак

дугујемо причу о пореклу рукописа: он је утврдио да је писано за Мирослава, брата Стефана Немање и сина Завидиног.

Не зна се поуздано каква је веза била међу браћом али на основу неких догађаја могло би се закључити да је Мирослав уз брата краља био прилично самосталан. У сваком случају, био је први српски племић чији је печат био исписан ћирилицом.

Не зна се када је Јеванђеље израђено, као што се не знају ни године рођења и смрти човека који га је наручио. Претпоставља се да је Мирослав био старији Немањин брат, да је живео најмање 84 године и да је

умро између 1190. и 1199. године. Јеванђеље је, вероватно, наручио за своју задужбину, цркву Св. Петра на Лиму око које се касније

развило Бијело Поље. Из једне повеље коју је Стефан Првовенчани издао свом стрицу, кнезу Мирославу, владару хумске области, могло би да се закључи да је та црква завршена између Немањиног повлачења са престола, марта 1196, а пре 1199. године. У то раздобље смешта се и израда рукописа.

По начину на који је рукопис урађен, види се да су га писала бар два човека. Већи део текста написао је писар који је, како се сада сматра, неоправдано називан Варсамелеон. Наиме, та реч која се нашла на крају рукописа не значи, како се мислило, име већ је настала од грчке сложенице чије је значење балсамово уље. Другим речима, име писара остало је непознато.

Кратко и нејасно

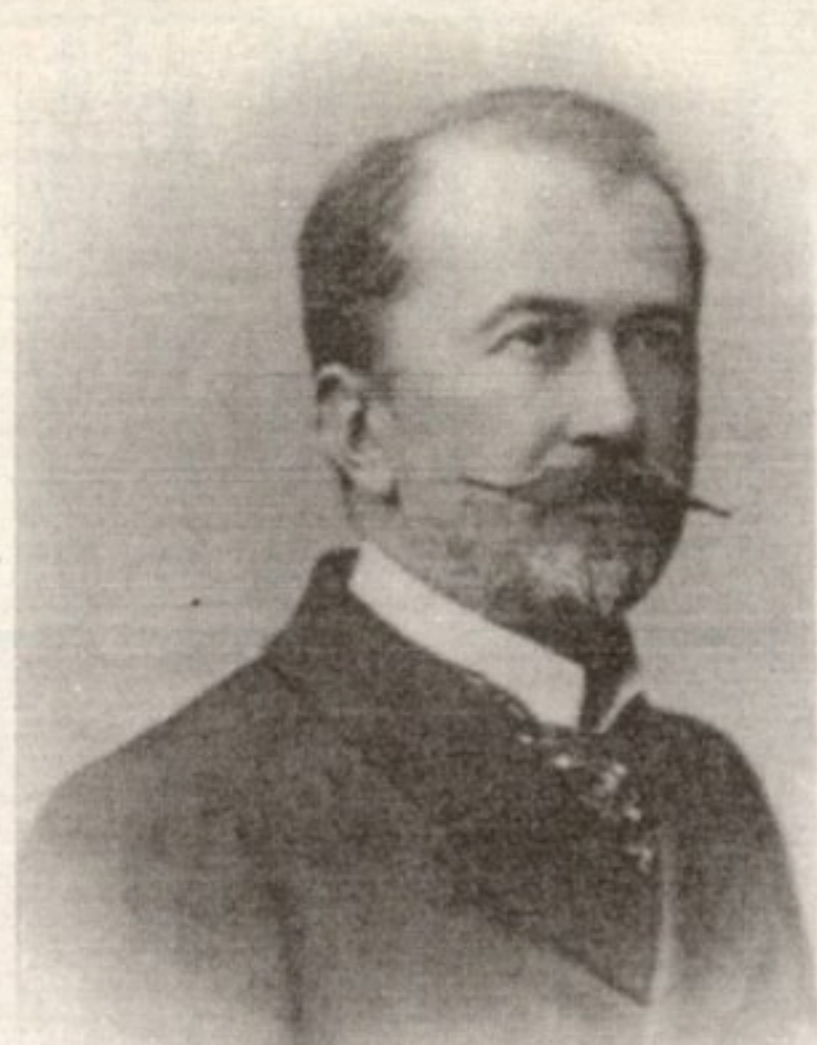
Други писар се потрудио да његово име буде запамћено. У запису посвећеном „кнезу великославном Мирославу, сину Завидину“, потписао се као дијак Глигорије. Осим тога, прибележио је и да је „заставио златом“ Јеванђеље оставивши потомцима да одгонетају да ли то значи да је већ исцртане иницијале само позлатио или их је и цртао.

МИРОСЛАВЉЕВО
ЈЕВАНЂЕЉЕ

—једанаест

Стојан Новаковић, човек који је у Кијеву открио Мирослављево јеванђеље.

Љубомир Стојановић, филолог и професор Велике школе, касније министар просвете.

Вршилац дужности главног благајника – Владимир Стевчић.

Много је још тога што у Мирослављевом јеванђељу треба објаснити, почев од ликовних украса чија су симболична и друга значења и даље тајна. Муке, заправо, почињу већ на првој страници на којој се, из неког разлога уместо четворице, налазе тројица јеванђелиста. Матеје нема, иако његово јеванђеље није изостављено. Исто тако треба утврдити и зашто неке фигуре на једној или обе шаке имају по шест прстију. Да ли се то цртач забројао или постоји неки други разлог?

Од времена када је настало, вероватно у последњој четвртини 12. века, па све до појаве такозваног „Петроградског листа“, о Мирослављевом јеванђељу нема никаквог помена. Како је и чијом заслугом стигло у Свету Гору, можда посредством светог Саве, такође је једна од непознаница. На питање откад се рукопис налази међу њима, хиландарски калуђери добили су кратак одговор који ништа није објашњавао: одувек.

Занимљиво је да на листовима Јеванђеља има мало трагова воска и отисака прстију, што говори да није било у редовној литургијској употреби, већ се користило само у свечаним приликама.

Неочекивани поклон

Године 1890. Љубомир Стојановић, угледни филолог и професор Велике школе, одлучио је да оде у Хиландар који је тада био у бугарским рукама и затражи да види рукопис. Није

дочекан са добродошлицом.

Трећег дана по доласку у манастир, како је писао једном пријатељу, пустили су га у библиотеку, али у пратњи три калуђера. Објаснили су му зашто. Били су у великом страху да би неко од гостију, оставши сам са једним калуђером, могао овог да превари и из библиотеке изнесе шта жели. Када је, писао је професор даље, замолио да му дозволе да Јеванђеље понесе у своју келију, најпре су пажљиво пребројали странице па му га тек онда дали.

Када се Стојановић, разочаран хладним, чак и непријатељским држањем калуђера вратио у Београд, са собом је донео преписе неких делова рукописа које је, уз коментаре, објавио 1893. године. Између осталог, приметио је да се Мирослављево јеванђеље разликује од других у подели лекција по данима читања. Поклапају се једино читања за суботу и недељу, што је неке истраживаче навело на помисао да му је као подлога послужило грчки јеванђелистар из 8. или 9. века и то можда баш онај који се налазио у библиотеци Свете Софије у Цариграду, у којој је Ђирило радио као библиотекар.

Када је, три године касније, Александар Обреновић одлучио да Ускрс проведе у Хиландару, тадашњи министар просвете замолио је нишког владика Димитрија Павловића да некако „уреди са хиландарским старцима“ да књигу позајме краљу како би се омогућило њено прештапавање. Владика је учинио и

Краљ Александар Обреновић за време посете Хиландару 1896. године када му је даривано Мирослављево јеванђеље.

више од траженог, предложио је монасима да Јеванђеље поклоне краљу. Узбуђење које је настало стишао је објашњењем да „Таку драгоценост може туђин однети незнано, може украсти, њима хвала што су споменик чували 700 година, а од сада ће га поузданије чувати Двор српског краља“.

Убрзо ће се видети колико је у томе погрешно.

Прихвативши поклон и опраштајући се од калуђера, краљ им је у знак „благоволјења и признања“ доделио ордење и поклонио 15.000 динара у злату, што им је помогло да се ослободе дугова и манастир поново вежу за Србију.

Краљев човек у Бечу

Само два дана по одласку краља, у Хиландар је „стигло једно лице из Петрограда с огромном сумом новца – желело је да по највећу и неодређену цену добије Мирослављево јеванђеље. Кад је сазнала да је закаснила, та личност се одмах вратила на траг“.

Ко је то био, не зна се ни данас.

По повратку у Београд, краљ је тако љубоморно чувао Јеванђеље да чак ни Стојан Новаковић, који је донео вест о његовом постојању и у међувремену постао председник владе, месецима није добио прилику да га види.

Октобра 1896. године Александар Обреновић је одлучио да о свом трошку направи фототипско издање Јеванђеља. Тај посао поверио је Љубомиру Стојановићу који је одмах отпутовао у Беч. Послови око издавања су потрајали, али када су окончани, краљев човек је био презадовољан: пред њим је било 300 примерака изванредно одштампане и раскошно опремљене књиге. Није недостајао ни „Петроградски лист“.

Постојале су, заправо, две врсте опреме: једна са позлаћеним ивицама листовата, квалитетнијом кожом на корицама и посребреним копчама, и друга,

Андра Гавриловић, непотписан писац текстова који су надлежне оптуживали за неспособност да уђу у траг Јеванђељу.

без тих украса, али свим „коректна“.

Књига се није нашла у продаји. Поклањана је појединим личностима и установама по списку који су направили краљ Александар Обреновић и Љубомир Стојановић. Занимљиво је и да их је овај посао удаљио. По Београду се прочуло да је Јеванђеље било чудотворна књига јер је отерало у опозицију „онако лојалног поданика какав је био г. Љубомир Стојановић“. Он је, као поверљива личност, седео у Бечу и надзирао тај посао у великом уметничком заводу „Ангелерову“ док се у Србији стварала реакција, а кад се вратио, поднео је неки особит рачун. Исти је исплаћен до у последњу пару, али се десило да се краљ намрштио, а подносилац рачуна – порадикалио! Тако каже анегдота.

Александар Обреновић није дуго уживао ни у оригиналу ни у његовом фототипском издању. У мају 1903. изгубио је и краљевство и главу.

Тамо нека рођака

И док су се трагични догађаји о свргавању династије Обреновића увелико препричавали, у Двору су нови министри покушавали да утврде чега све има у краљевом кабинету, нарочито у писаћем столу и каси. Како нису имали кључеве, позвали су бравара. Чим су отворили фиоку, нашли су кључеве касе који су увек у њој стајали. Краљ их никад није носио са собом. У џепу је држао само

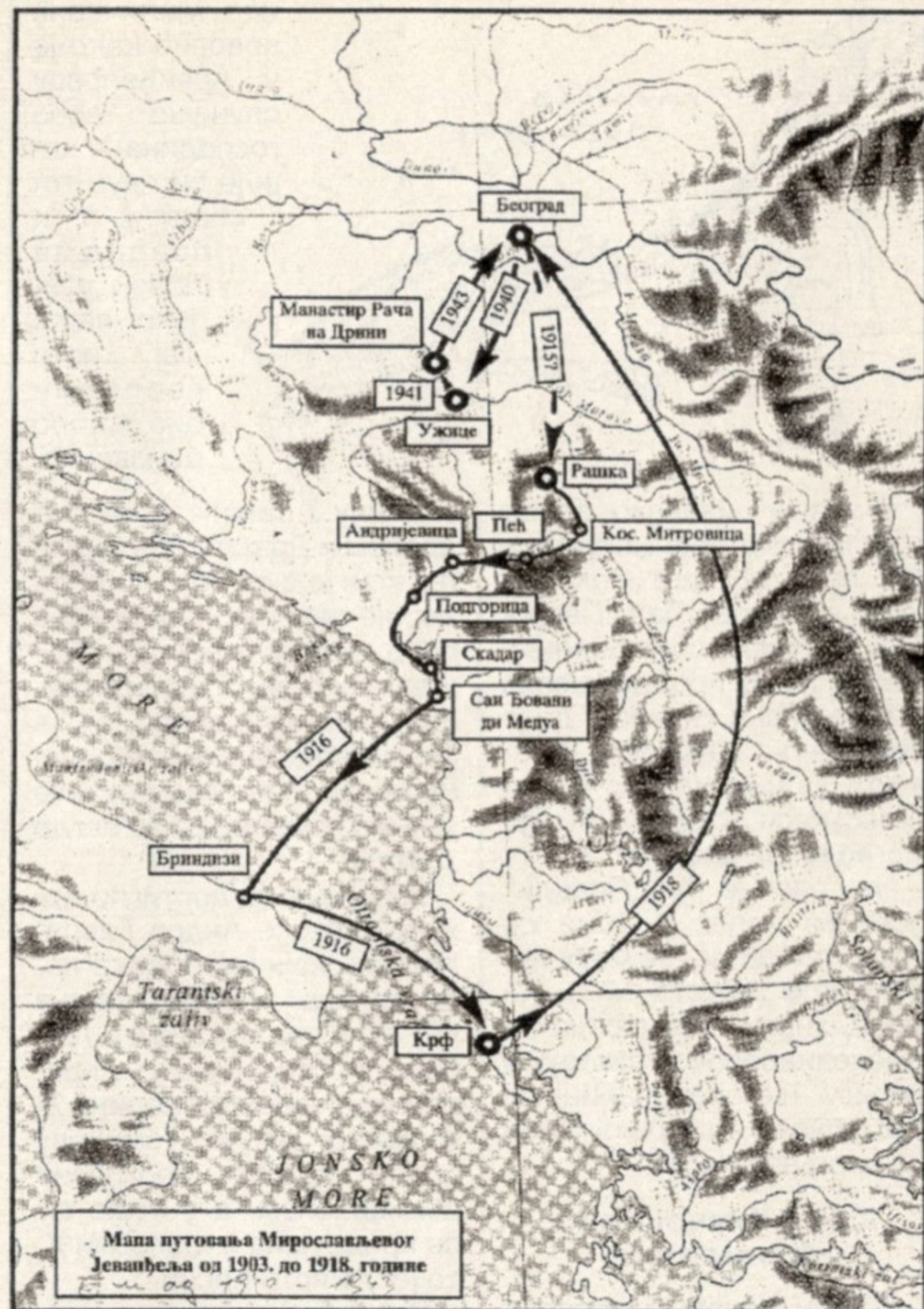
Краљ Петар I на Крфу

кључић фиоке писаћег стола. Упркос томе, каса је била испретурана и у њој није било ни трага од Мирослављевог јеванђеља. Нађена је само Хиландарска повеља Симеона Немање коју је краљ добио када и Јеванђеље.

Више од годину дана нико није ни реч изустео о нестанку скупоцене књиге. Тек 22. августа 1904. године у листу „Опозиција“ освануо је напис у којем се тражило од „браниоца масе покојног краља“ да обавести јавност шта се догодило са књигом.

Само неколико дана касније, у истом листу је поновљен захтев, а онда су се огласиле и друге новине тражећи да се „та лисица чијим је посредством књига нестала“ што пре нађе и истера „на чистину“.

Као гром из ведре неба београдску јавност погодила је вест коју је у априлу 1906. године „Дневни лист“ пренео из „Венецијанске газете“: да се Јеванђеље

Путешествије Мирослављевог јеванђеља од 1903. до 1918. године...

налази у библиотеци млетачког Државног архива коме га је поклонила госпођица Катарина, кћерка румунског амбасадора у Лондону, иначе рођака покојног краља! „Зар да се најстарији споменик српске писмености, купљен за српске државне паре, да као лични поклон и то ко зна из каквих разлога ма каквој влашкој рођаци?“, грмео је из новина глас који је јавности ускратио своје име.

Вести, све гора од горе

Овај текст изазвао је згражавање а онда је „Опозиција“ пренела из италијанског листа цео напис. И из њега се јасно и недвосмислено видело да је оклеветана госпођица Катарцијева Државном архиву заиста поклонила Јеванђеље, али не оригинал, него његово фототипско издање. И опет се цела земља питала где би драгоцену књигу могла да буде.

Новине су се просто утркивале износећи разне прет-

поставке тако да 1911. године „загубљена“ светиња више и није силазила са насловних страница. У јулу је „Трибуна“ објавила чланак којим се надлежнима пребацивала небрига и замерало им се да крију главе у песку што је доприносило да се у свету ствара неповољна слика о Србима као једном варварском народу.

Писац је посебно замерао Љубомиру Стојановићу, у међувремену унапређеном у министра просвете, што се око налажења „светотатства“ не потруди мало више. На крају написа непотписани је додао да је дознао од једног ученог господина да је „тај споменик тајно продат једном великом музеју на страни са погодбом да се инвентарише 50 година доцније, а дотле чува у каси!“

Није тешко замислити какву је узбуну овај текст дигао. Министар просвете најзад је нашао за сходно да се огласи и изјави да је „по његовом

лан Миличевић поверио како је у Аранђеловцу случајно срео господина X који је био кум господина Y и поверљив човек убијеног пара. Тај исти господин био је врло близак го-

лико тражено Јеванђеље. И то где? У Рашкој!

О томе где је Јеванђеље до тада било и ко га је скривао постојале су две приче. По једној, крајње невероватној, неки познаник рекао је Стојану Протићу, док се налазио у Крушевцу, да зна где се Јеванђеље налази, али да човек који га чува жели да га преда лично регенту Александру. Под условом да то учини под маском и да га нико не испитује ко је!

Игра глувих телефона

Друга прича, нешто мало вероватнија, казује да је после Александровог убиства за управника Двора постављен Јован Павловић, који је за канцеларију добио просторију шефа Краљеве благајне Марка Милутиновића. И управо у тој канцеларији, у којој је некада седео, Милутиновић је једног дана затекао велики сандук за рубље покривен белим чаршавом. Шта је било у њему, није знао, али то очигледно није био случај и са Јованом Павловићем. Сандук се појавио док је Павловић користио помену канцеларију.

Кад је Павловић отишао у пензију, Милутиновић је

искористио прилику да завири у сандук. У њему је, на своје велико запрепашћење, угледао Мирослављево јеванђеље које је лежало поред судских списа о убиству кнеза Михаила!

Водећи сопствену истрагу о томе како су папири и књиге доспели у сандук, шеф Краљеве благајне сазнао је да су ту пребачени из великог писаћег стола генерала Лазе Петровића, првог ађутанта покојног краља. Од кобне мајске ноћи ни Петровић није био међу живима.

Наравно, поставило се питање како то да је бивши управник Двора у чијој је канцеларији нађено Јеванђеље ћутао о томе да зна где је. И не само то, него је и јавно, у новинама, захтевао да се оно нађе. Једини могући одговор био је да је сасвим површно прегледао сто генерала Петровића и да је за рукопис помислио да је нека стара, не нарочито вредна књига.

Изгубљено па нађено Јеванђење из сандука је, по неким сведочењима, извадио лично краљ Петар I и дао га свом библиотекар, а он га, опет, предао регенту Александру.

Старшина манастира Рача Платон Милојевић (у средини) одбио је да драгоцен рукопис преда четницима.

Манастир Рача, недалеко од Бајине Баште, у коме је за време Другог светског рата Јеванђеље било скривено.

знању" извесно време пре трагичне мајске ноћи, први ађутант покојног краља генерал Лаза Петровић затражио од управника Двора да му преда рукопис што је овај и учинио. Где је Јеванђеље завршило и како то да није нађено у краљеве каси, Стојановић није могао ни да наслути.

На ово је у „Правди“ освануо напис у коме се тврдило да је Јеванђеље почетком августа 1903. године, значи три месеца по Александровом убиству и попису његовог кабинета, још стајало на горњој полици краљеве касе!

Као у Хичкоковим филмовима

И овај текст је изазвао лавину питања и могућих одговора. Тако је, између осталог, могла да се прочита и претпоставка да је рукопис враћен у Хиландар. Томе се одлучно успротивио Јован Томић, управник Народне библиотеке. По његовом мишљењу постојале су две могућности: или је покојни краљ рукопис дао неком књижевнику на разгледање, или су га узели завереници.

Уље на ватру долио је и причом да му је писац Ми-

сподину Z такође Александровом и Драгином пријатељу који је био у прилици да добије рукопис непосредно пред мајски преврат. Пошто господин Z није потписао никакав реверс, то је Јеванђеље задржао и о њему мудро ћутао све док није улучио прилику да га негде „потури“.

Узбуђење је достигло врхунац кад се Андра Гавриловић – који је онолика непотписана спочитавања упутио и надлежнима и Љубомиру Стојановићу – препознао у њему господина Z! Наравно да је Томићеву причу сместа прогласио измишљеном, а у томе му се придружио и господин X, то јест Риста Кисић.

Све саме угледне личности оптуживале су једна другу, а власт је најзад одлучила да покрене званичну истрагу. Док се чекао њен исход, политичке прилике у свету из дана у дан су се погоршавале. Избили су Балкански ратови, за њима и Први светски рат. Постигавши на почетку неколико великих успеха, српска војска је била приморана на повлачење. И баш тада се, једног октобарског дана 1915. године, на волшебан начин појавило оно-

BAZ DABMI

Када се све то догађало, нико није успео да докучи.

Причало се такође да су све ствари из стола генерала Петровића пребачене у сандук, али он није стигао у руке управника Двора, него у руке краља Петра. Занимајући се више за убиство кнеза Михаила, краљ је сву пажњу посветио списима везаним за тај догађај. На књигу се није ни осврнуо.

Кад је избио Први светски рат, тај сандук је пренет у Тополу. Ту га је наводно краљ поверио библиотекар у чијој је пратњи стигао до Крушевца.

Обе ове приче садрже невероватне, често међусобно супротстављене детаље као што је онај да је управник Двора имао у својој канцеларији скупочену књигу за којом је, истовремено, толико трагао.

У сваком случају, извесно је да се неки сандук нашао у Рашкој и да се у њему налазило Мирослављево јеванђеље. Тамо је предато на чување Авраму Левићу, начелнику Државне благајне. Он га је дао Владимиру Стевчићу, вршиоцу дужности главног благајника, наредивши му да га упакује као новац и да

се од њега не одваја ни дању ни ноћу. Стевчић је урадио како се од њега захтевало, не знајући какву драгоценост чува.

Влада је збрисала!

Када се Аврам Левић, са свом Државном благајном, најзад нашао у албанској луци Сан Ђовани ди Медуа, одакле је требало да крене у италијански град Бринди-зи а затим на Крф, показало се да ни за њега ни за благајну нема места на броду којим је, иначе, путовала Влада.

Препуштен сам себи и општем метежу у албанској луци у којој су се стекле хиљаде избеглица, Аврам Левић се нашао у опасности: трезор који је носио лако је могао да буде опљачкан. Озлојеђени понашањем Владе, многи посланици, па и официри, захтевали су да им преда новац.

Беспрекорном чиновнику,

какав је био, није преостало друго него да благајну некако спасе. Учинио је то сместивши је у стан енглеског конзула. У међувремену је послао телеграм Николи Пашићу да му што пре пошаље какав брод. Председник Владе послао му је две лађе. Таман је изгледало да ће благајна, а са њом и Мирослављево јеванђеље, коначно бити спашени кад су брод на коме су се налазили напали непријатељски авиони. Срећом, ниједна од шест бомби није погодила циљ. Брод је морао да се врати у луку и сачека да му се обезбеди пратња.

Ипак, неколико дана касније и благајна и књига нашли су се на Крфу и предати члановима Владе.

После ослобођења Београда Јеванђеље је враћено у престоницу да би после смрти краља Александра Карађорђевића бригу о

њему преузео кнез Павле. Захваљујући њему, напокон се нашло на месту на коме је и обичан свет могао да га види; у музеју.

Кад је избио Други светски рат, јавила се бојазан да би ова драгоценост могла да се изгуби. Поучени искуством, надлежни су се потрудили да је сакрију и то су учинили тако добро да се тек 1970. сазнало како је спасена.

Октобра 1940. године Јеванђеље је дато на чување Војину Кешељевићу, управнику Филијале Народне банке у Ужицу. Два дана пре него што су Немци ушли у Ужице, он је рукопис однео у манастир Рачу. Игумана је замолио да га склони на сигурно место и ни по коју цену не предаје ником другом до њему или управи Двора.

Како само мртва уста не говоре, то се Бајином Баштом прочуло да се у манастиру скрива нешто драгоцене, највероватније злато. Та прича стигла је и до четничког команданта Златиборског корпуса који је од старешине манастира затражио да му преда то што је добио на чување. Уз објашњење о чему је реч, игуман је тај захтев одбио и у Београд послао поруку да неко дође по пакет.

Крајем 1943. или почетком 1944. године Војин Кешељевић поново се појавио у манастиру, овог пута да би узео Јеванђеље. Вратио га је у Београд и сместио у трезор Народне банке где је остало до ослобођења 1945. године.

Реликвија је из трезора пренета у Народни музеј, тамо уредно заведена и затим изложена у посебно направљеној витрини. Посетиоци су могли да је виде све до 1970. године а од тада чека на конзервацију.

Чудесан и пустолован пут овог јединственог споменика српске културе описан је у књизи „Мирослављево јеванђеље – Историјат“, додатку другом фототипском издању које је, као и прво, не само раскошно опремљено и репродуковано, већ има 300 нумерисаних примерака. Приредили су га Вељко Топаловић, Душан Мрђеновић и Бранислав Бркић.

Приредила
Олга Вукадиновић

петнаест

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ШЕСТ ДАНА

Дремљиво сам погледао кроз прозор и видео да је напољу суво. Лепо време за уобичајених десетак километара трчања. Било је око пола шест изјутра, недеља, 6. септембар 1998. године. Брже-боље сам навукао патике и доњи део тренирке а преко голог тела само дуксерицу. Одлучио сам да уз њиве отрчим до воћњака који је од моје куће у селу Липар, десетак километара од Куле, удаљен готово четири хиљаде метара.

Кад је суво, као што је било тог дана, по правилу трчим путевцима поред њива и ливада. Више ми прија ногама које су, пошто већ три године вежбам теквондо, моје главно оружје. Много пута сам већ трчао том стазом и стизао до воћњака који се налазио тик уз салаш Пере Лудог. Из приче знам да је тај Пера некад био велики газда и особењак па су га, ваљда, због тога тако и прозвали. Салаш је одавно у рушевинама зараслим у шибље а ја, ма колико радознао да осмотрим остатке тог некад узорног домаћинства, никако нисам стизао. Увек ми се журило, или на тренинг или на посао у месној кланици, или због неког посла у кући и око ње.

Сада сам, знојав и помало уморан, одлучио да свратим на салаш Пере Лудог. Ништа необично, обурване зграде, шибље, мирис прошлости, Пажњу му је привукао црн влажан круг у дну дворишта. Као да је некаква рупа. Приђем му и видим да је ту некад био бунар. Само, сад нема оног зида око њега. Однело и време и људи. Сагнем се да погледам измерим дубину. Узалуд, видим само бездани мрак. Онда сам узео камичак да га бацим у бунар и бар по звуку наслутим могућу дубину.

У тренутку кад сам замахнуо, земља испод мојих ногу одвалила се као одсечена. И ја сам полетео да својим телом измерим дубину бунара. Најпре сам летео с ногама надоле, онда ми је глава била најбржа. Чинило ми се да пад траје бесконачно. Сећам се само да сам дно дотакао леђима. Истог трена сам изгубио и ваздух и свест.

Прво што сам видео кад сам дошао себи био је узани светли круг високо изнад мене. Шта је сад ово? Бојажљиво сам опипао руке и ноге, па ребра, у големом страху да нешто нисам поломио. Све је било у реду, само су ме леђа болела. Срећом, дно бунара је било испуњено меканом растреситом земљом и лишћем које су нанели ветрови и кише што ми је и ублажило пад.

Почело је да ми бива хладно. Знојава

На дубини од дванаест метара, међу пацовима и влагом, Елвин Кезо је беспомоћно ишчекивао спас. Ово је сведочење његово и његове мајке Маргите...

дуксерица лепила се за тело. Онако седећи, још у благом шоку, почнем да дубам кроз крагну дуксерице. Мало сам се загрејао и повратио. Шта даље? Знам да седећи ништа у животу нисам урадио и кренем да се пењем уз цигле којима је сваки бунар у Војводини озидан. Јесте, али овај има само десет редова, остале је ко зна ко и ко зна кад однео.

Прибијен уз влажни зид бунара, једва се одржавајући на климавом десетом реду цигала, покушао сам да се ногама и рукама одупрем о крајеве и тако, мало помало, кренем према оном кругу светлости горе. Попнем се два-три метра и онда паднем. Зидови клизави од влажне иловаче, па још широки, једва их, кад раширим руке, дохватим врховима прстију. Покушам поново, и поново узалуд. Као да сам тек тада ту и бу-

квално схватио легенду о Сизифу. Зовем колико ме грло носи, надам се да ће ме неко чути мада добро знам да ту ретко ко залази.

У међувремену је и светли круг надамном све тамнији. Смркава се, почиње и ситна киша. Онда се досетим – уосталом, у војсци сам био извиђач-диверзант и прошао разне обуке преживљавања у природи – и нађем комад дрвета на дну бунара, па њиме почнем да копам рупу изнад оног десетог реда цигала. Тешко иде, ништа не видим а клизаво дрво ми, мало-мало, падне. Ништа, сачекаћу јутро.

Шћућурио сам се колико сам могао како бих што више тела заштитио од кише. Онда сам се смејао и њој и себи. Њој зато што је нашла баш тај мали отвор да ми додијава, а себи што сам уопште о томе на тај начин размишљао. Али, ваљало је размишљати, остати будан. Потом ме је пренуо цијук. Пацови. Откуд они на тој дубини и чиме ли се хране? Да ли их је узнемирио нови, неочекивани сустанар? Извадим циглу и бацим доле и они се, за тренутак, умире. Па опет тај невидљиви цијук. Ипак, верујем да ће јутро променити све...

Мајка сам, шесторо их, хвала Богу, имам. Ећо или Гаро, како зовемо Елвина, треће је моје и Вејсилово дете. Добар, вредан и послушан. А и сви остали су такви... Е, тада ти тог јутра устанем и зовем их на доручак, онај заједнички, недеља је. Код Еће кревет празан. Кажем Вејсилу, а он ми одговара да је сигурно негде с неком цуром. Онда ми млађи Саша вели да је отишао трчат'. Ништа, ћутим. Стигао и ручак а њега нема. Саша ми онда рекне да је Ећо отишо да другу помогне изливат' плочу на кући. Шта ћу, опет ћутим. Увече, већ је прошло десет, а њега нема. 'Оћу да идем тамо код тог друга што излива плочу, али ме срамота. Рећи ће како га толиког, а већ је напунио двадесет и две, проверавам.

Устанем ујутро, а мало сам спавала, и опет код Еће кревет празан. Вејсиле, нема Еће. Ти си женско, одговара ми он, ти не знаш мушка посла, отишо с цуром, доћи ће, иди на посо. Одем ја, а радим у фабрици арматуре „Истра“ у Кули, и једва чекам крај смене, да се што пре вратим, да питам Ећу где је то био.

БУНАРУ ПЕРЕ ЛУДОГ

Дођем с посла, већ је понедељак и други дан како га нема, и опет исто. Нема ми Еће. Питам комшије, не знају. Сад ми већ опасно сумњиво. Никад мој Ећо нигде није ишао тако дуго а да ми не каже где ће и кад ће се вратит'. Страх ме да га неко није ударио колима док је трчо, па сад беспомоћан лежи у неком јендеку. И ми, са неколико комшија, кренемо га тражит' по пољима и кукурузима. Зовемо, договарамо се ко ће где кренут' да тражи. Друга ноћ, а сан ми никако не долази...

Кад се наредног јутра поново забеласао круг изнад мене, одлучио сам да коначно ископам ту рупу изнад десетог зида цигала. Да ме опет киша, беспомоћног, не изненади. Иловача се не да тако лако, одваљујем комад по комад, само да могу, онако згрчен, да се склоним. Поново покушавам да се успнем. не иде. Тек сада почињем да осећам жеђ и језиком с влажне дуксерице упијам влагу. Опет се круг нада мношћем затвара. Зар ћу и другу ноћ провести под земљом? Покушавам да радим склекове да не бих заспао. Можда су пацови коначно нашли прави залогај...

Уторак ујутро, ако сам уопште спавала, устајем пре свитања. Ећин кревет и даље празан. Сузама тражим помоћ од Вејсила, а он, ко свако мушко тврд на њима, теши ме да ће доћ' наш Ећо, само што није. Нећу на посо, а он ме тера, дневница се мора издурат', па ћемо по подне поново тражит'. По подне опет ништа. Нађем пред кућом, на шанцу, седе двојица и ћуте. Ту је и мали Павловић који се од мог Еће никада није одвајао. Не сме да ме погледа у очи. Питам га и молим да ми каже истину, да не лаже. Сатра ме ова неизвесност. Боље да знам, па и најгоре.

А он, суза му сузу стиже, вели: – Тета Маргита, не знам ништа, поново ћемо ићи да се распитујемо и да га тражимо. – И опет ми, сад нас је више, у потрагу. У ноћ смо се вратили кући, сами, без Еће, а ја нити да мрем нити да живим...

Чини ми се да јутро само у песми мења све. Мени је исто, чак и теже. Морам да закопам два пацова које сам у току ноћи убио циглом. Да не заударају. Успео сам, на срећу, да ископам и рупу у зиду бунара, неку врсту ни-

Илустровао Брана Јовановић

ше, довољну да се склоним од кише. Сад је нестрпљиво чекам. Жеђ једва издржавам. Поново ми се затвара круг над главом...

У среду ујутро, ако сам тачно умела тада да бројим дане, кажем Вејсилу да идем право у милицију, а он како хоће. Нема више чекања. Ећин кревет и даље је празан. И Вејсил оде, а ја одлучим да не идем на посао док се Ећо не нађе, па шта буде, нек ме и избаце. Ево га, око поднева, враћа се и каже да су му у милицији рекли да дође сутра и донесе Ећину слику и тек тада потпише изјаву да га нема.

Мени Ећина слика не треба, знам је већ двадесет и две године, и поново крећемо да га тражимо. Сад је даље, по далеким пољима. Чујемо да тамо негде постоје неки напуштени тунели на Телечкој висоравни. Пола села се дало у потрагу. Ходамо и ноћу, с батеријама. Неки су били и до салаша Пере Лудог, чак и близу бунара. Опет ништа...

Дане покушавам да бројим по светлости круга нада мнош. Четвртак је, пети дан откад сам на дну дванаест метара дубоког безизлазног бунара. С пацовима сам већ на „ти“. Не плаше ме се чак ни кад бацим циглу. Можда делимо исту судбину?! Око поднева стиже киша, ситна. Покушавам да је ухватим језиком и длановима. Мало је, али помаже да бар наквасим већ испуцале усне. Глад, за дивно чудо, уопште не осећам.

Чујем трактор, први пут откако сам у бунару. Вичем колико ме грло носи. Ништа, одјек се враћа. Од напора губим глас, али се ни трактор више не чује.

У четвртак изјутра старији син Ведад понео је у кулску станицу милиције Ећину слику. Није довољно. Мора отац да дође да потпише изјаву да га нема. Мој Вејсил поново на аутобус па у Кулу. Коначно ће расписати потерницу. Ја више не знам шта ћу, плачем, вичем, стално улазим у Ећину собу и гледам лепо намештен кревет, празан. Не разликујем више ноћ од јутра и све пребирам по сећању да ли смо икад икоме у месту какво зло урадили. Знам, ако нисмо помогли, сигурно нисмо одмогли. Посебно не мој Ећо...

Петка се готово и не сећам. Знам само да сам почео да верујем да радим у хладњачи месне кланице. Исто је хладно, али ја се разрадио, можда ме газда и награди јер, ево, радим у све три смене. Сад већ механички, полусвесно, дувам у крагну дуксерице не бих ли се угрејао. Још разми-

шљам кад ћу да одвојим време за трчање. Ускоро ће, усталом, и Куп Балкана у Бугарској и ваља показати шта смо научили. Више не знам да ли круг изнад мене затамњује ноћ или тешки црни облаци...

Н данас се најезим кад се сетим петка. И тог јутра је Ећин кревет освануо празан. Вели онда мени мој Вејсил да ваља да поспремимо и кућу и двориште, почеће људи да долазе... Нема више наде. Гледам га и слушах а све не верујем. Не може то тако. Мајка сам, не дам га, ал' шта могу. Ћутим и идем у кућу да плачем, да ме остала деца не виде...

Тек касније сам сазнао да је то била субота. Седми дан мог заточеништва у напуштеном бунару Пере Лудог. Врти ми се у глави, од жеђи ми испуцале усне. Не чујем више ни пацове... Онда, око један сат после поднева, чујем трактор. Да ли ми се то опет причињава? Неколико пута дубоко удахнем, зауставим чак и дисање. Трактор у близини, нема шта друго да буде. Викнем а не знам да ли ми глас излази. Онда поново ћутим слушајући звук мотора. Нема га, као да се изгубио, као и многи претходни, усталом. Сад или никад, Елвине, храбрим себе. Вичем готово поскакујући на оном десетом реду цигала и гледам у светао круг изнад себе. И не могу да верујем. Видим најпре главу како се бојажљиво нагиње. Онда чујем глас који пита има ли кога доле и шта, ако га има, доле ради...

После сам сазнао да је то био Ђурађ – ето, ни презиме му нисам упамтио – који је са оближње „Паноније“ дошао да помогне у орању. Рекао ми је да сачекам, сад ће он по помоћ. И отишао је,

а ја сам већ почео да мислим да је све то плод моје уобразиље. Нити се неко појавио горе нити ће ме ико тражити, нити ћу ја икад изићи из овог подземног заточеништва.

У суботу сам већ била на ивици лудила. Ни тог јутра Ећин кревет није био другачије поспремљен него свих претходних дана. Око поднева је стигао један комшија да се распита, можда и помогне, али ја сам била толико на крају живаца да сам га грдно увредила. Сви су били криви што мог Еће нема. И сумњиви, разуме се.

Нисам честито ни опрала шоље од кафе коју су попили гости, кад је у кућу, као без душе, утрчао комшија. Чак је „трабантом“ успео да прелети онај шанац поред наше куће. Раширио руке и пада ми око врата. Вели: – Нашли смо га! Је л' жив, кажем ни мртва ни жива. Јесте, као далеки одјек чујем одговор. Пао у бунар Пере Лудог и ваља нам га вадити. Не знам да ли је мој Ећо икад брже стигао до тог воћњака поред салаша Пере Лудог. Тамо је, пак, већ била милиција, доктор, а стизали су и ватрогасци. Једино су они могли доћи до њега...

Кад сам већ изгубио наду да ће помоћ напоскон стићи, угледао сам у оном кругу изнад себе неколико љубопитљивих глава. Добацили су ми неки конопац, али је био прекратак. Бацили ми и пластичну флашу с водом и рекли да чекају ватрогасце, они ће с оним њиховим лествама.

Сад ми већ није било ни хладно, нисам био ни жедан, а ни пацове више нисам чуо. Најзад ћу, знао сам, побећи из њиховог света. Низ лестве се спустио мештанин Радован Рубежић, пажљиво ме везао и викнуо да ме вуку горе. На пола пута сам се готово онесвестио, ваљда од навале свежег ваздуха. Ипак, кад сам изашао, сам сам успео да одвежем коноп око себе и осмехнем се гомили људи. Или ми се, бар, тако чинило.

Уз ватрогасце Жељка Вејиновића и Золтана Фарага био је и лекар Драган Ристић из Хитне помоћи који је Елвину Кези одмах дао инфузију, шећер му је био на опасној граници. Хитно је отпремљен у болницу у Сомбору одакле је, после два дана испитивања, пуштен као здрав. И лакши четрнаест килограма. Није потпуно изгубио тачност јер му је кожа упијала влагу са дна бунара.

Крајем октобра, у Благоевграду, у Бугарској, Елвин Кезо је учествовао на Купу Балкана у теквондоу. ■

Петар Милатовић

Снимио Љубомир Патрногић

Елвин Кезо: – Ни данас не верујем да сам све то преживео без већих последица, као да се све то догодило неком дугом.

Тиса –
лепа и
отровна

И то је... и то је... тиса

ДРВО У КОЈЕМ СТАНУЈУ ДУХОВИ

- Тиса је средње високо дрво, достиже висину од 20 метара, али често расте и као грм. Неправилно распоређене гране чине тамнозелену крошњу која је у изузетном складу са црвенкастом бојом стабла. Има је у Европи, средњој и северној Азији, северној Африци и Северној Америци. Расте у групама, нижи грмови често у сенци другог дрвећа.

- Живи дуго. Постоје стабла тисе за која се поуздано зна да су старија од 1000 година.

- Не зна се тачно како је ово дрво добило име, као што се не зна ни порекло његовог ботаничког имена *Taxus baccata*. Постоји неколико тумачења. Према једном од њих, *Taxus* је изведено од грчког *tassein* што значи уређивати, сврставати и ову реч доводи у везу са равномерним распоредом његових листова. Међутим, има и оних који први део имена – *Taxus* повезују са таксином, отровном материјом која се налази у свим деловима ове биљке осим у сочном, црвеном делу плода, арилусу. *Baccata*, што значи бобичава, никог не доводи у недоумицу: тиче се лепих, црвених плодова налик на бобице.

- Тиса расте споро, а како је одувек била цењена и употребљавана у разне сврхе, опстанак јој је угрожен. Од њеног дрвета прављени су многи предмети за свакодневну употребу, а некада давно од ње су израђивани и саркофази.

- Осим арилуса, црвеног меког дела плода, цело тисово дрво је отровно и то је основни разлог што се она ретко користи у народној медицини или у исхрани. Ипак, забележено је да се, без страха од тровања, непричешћенима даје да на Ускрс прегризу неколико листића, и то

не од било које, већ од освештане тисе. Тиме се рачуна да се особа причестила.

- Тиси се приписују разна чудотворна својства, па се зато баш њој поверавала судбина породице, благостање, здравље, дуговечност.

- У Босни и Херцеговини стока се некада штитила од урока тако што су јој се о врат качили ситни комади дрвета. Стављали су се и у јарам воловима и вешали овновима поред звона, а ни коњи нису били лишени те заштите – њима су се комадићи тисовине уплitalи у гриву.

- И у муслиманском свету постоји веровање да тиса чува здравље стоке, па зато није никаква реткост срести чобане који тисовим штаповима гоне стада на пашу.

- Један од наших највећих и најпознатијих етнолога Веселин Чајкановић записао је да је „некаква Циганка, за опкладу, од педесет плугова који су у некој њиви орали зауставила 49, а један није могла јер је у роговима вола било уврћено помало тисовине, а и због тога, такав плуг не би могли зауставити ни сви сихирбази што их на свету има”.

- Тиса расте тамо где је чисто и, по народном веровању, има моћ да окупља око себе добре виле. Верује се, такође, да у њој могу да пребивају духови и то јој даје велику моћ. Онај ко би се дрзнуо да је посече, могао је да очекује брзу смрт а ко би је запалио да ће му изгорети кућа.

- Због сила којима располаже, од тисе беже ђаволи, вештице и утваре. Кажу да се ђаво боји само глоговине и тисовине, те се отуд тисов колац, подједнако као и глогов, користио да вампира задржи тамо где му је и место – у гробу.

- У околини Буковице, око Светог Ђорђа, мајке су некада стављале у колевке крстиће од тисовине како би заштитиле децу од вештица које се у то време појављују.

- Код Васојевића, једног од црногорских племена, владао је обичај да се тисово дрво „предвори”. За то је био задужен домаћин који је пред крај дана уносио комад тисовине у кућу и остајао до зоре уз њега уз друштво два мушкарца са стране. Тако „предворено” дрво користило се

за израду разних предмета којима се породица штитила од злих чини, урока, вештица. На Косову се „предворење” тисе поверавало девојкама.

- Од тисовине су се у нашим крајевима често правиле кашике и ножеви, мање да би се њима јело а више да би послужили у одбрани од злих духова и вештица. У исту сврху правили су се, што се још ради, мали крстови.

- За разлику од пријатеља коме може а и

Илустровао Драган Боснић

Taxus baccata:
изданак с
плодовима

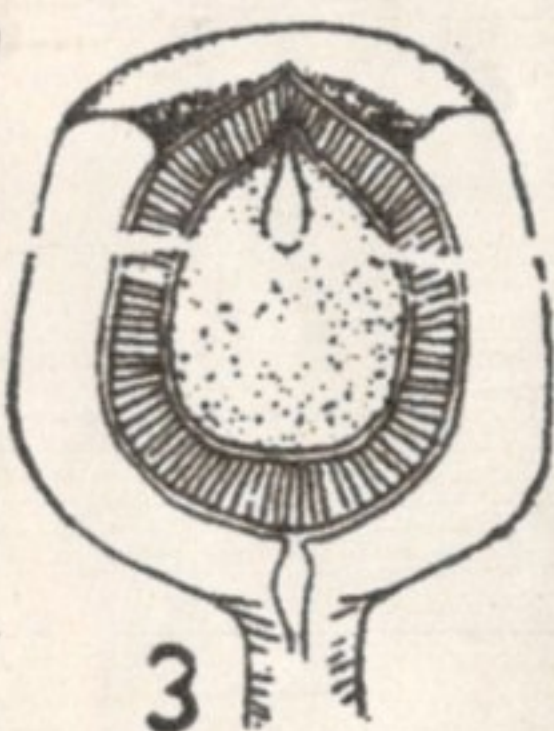

Женски цвет

Семе
обавијено
арилусом

Уздужни
пресек
семена

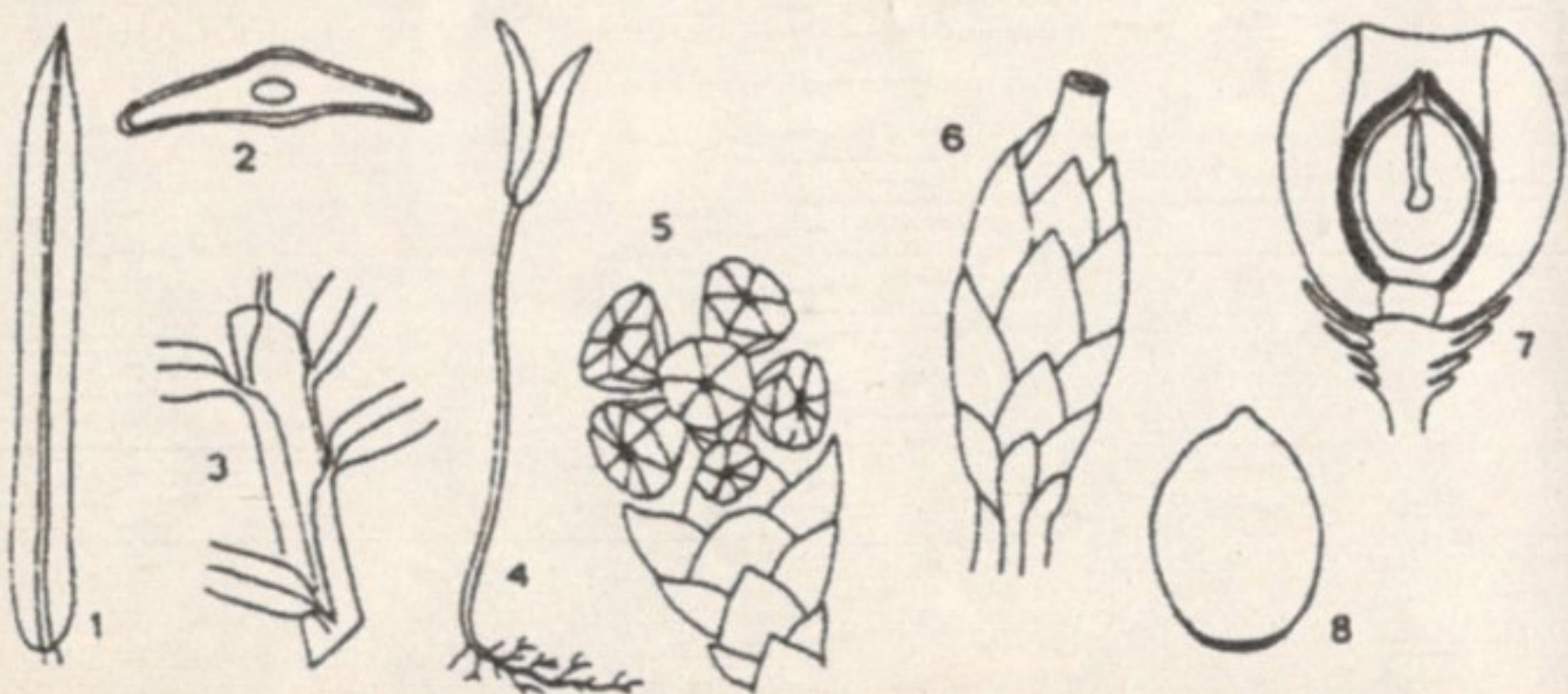

не мора да се верује, тиси се увек верује и зато је пожељно да се комадић носи са собом. То нарочито важи ако се некуд иде ноћу и ако се на пут спремају жене и нејач.

• Ако расипништво и није баш у најнепосреднијој вези са злим духовима, онда је свакако лоша навика којој се може доскочити комадићем тисовине. Нађе ли се у новчанику, помоћи ће да се са новцем поступа крајње штедљиво. Није згорег ни да га штедљива домаћица држи у орману са платном и одећом: помоћи ће јој тако што ће стварима продужити век и заштити их од пропадања■

Јасмина Бјелић-Месарош

1. Иглица, горња страна 2. Попречни пресек иглица 3. Распоред иглица на гранчици 4. Клица 5. Мушки цвет 6. Женски цвет 7. Пресек плода 8. Семенка

ХРАБРИ ПЛАНИНАР

У децембру 1997. године тридесетдеветогодишњи Ђанфранко Корadini, инвалид без једне ноге, успео је да се успне на врх планине Презанела, у Италији, високе 3556 метара. Храбри планинар је највећи део тешког успона савладао сасвим сам помажући се нарочитим штакама опремљеним кукицама које су му омогућавале кретање по снегу и леду■

ХВАЛА БОГУ, НИСАМ БРИТАНАЦ!

Добро је познато да Американци све воле да претварају у статистику. Кад је студентима постављено питање за колико би новца пристали да им неко залепи шамар, њих 17 одсто одговорило је да би то дозволили за 50 долара. Да ли је краљ рокенрола претеривао што је сваку прилику користио да уништи неки телевизор? Чак 29 одсто Американаца каже да је Елвис Присли имао право. Ако не унишимо телевизију, образлажу они, уништиће она нас.

Ако би то било могуће, да ли бисте пристали да

ПОПУЛАРНИ
ЗАБАВНИК

СТРАШАН СТВОР ТАЈ ДИРЕКТОР

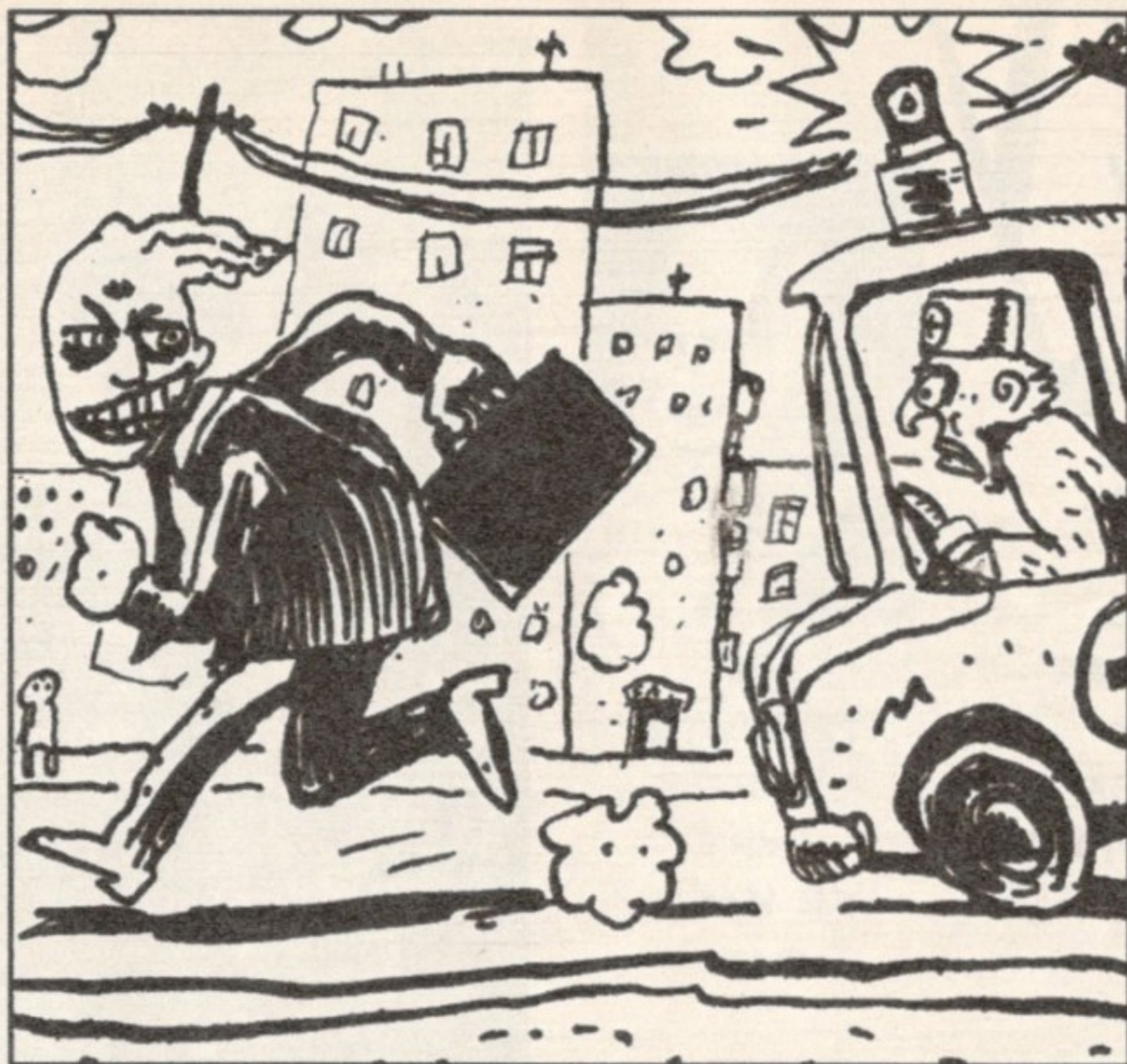
Шта то мучи најмлађе, запитали су се психолози и одлучили да то питање поставе и основцима. Ево шта се нашло на тој листи.

Пре свега, кажу клинци и клинцезе, плаше се да се не изгубе на неком непознатом месту, затим да добију батине, посебно од оца, судара с аутомобилима, посебно кад јурцају на „ролерица“. Негде на четвртном, али ништа мање важном, месту је и страх од бомбардовања. Деца у нижим разредима волела би да избегну сусрет с директором школе. Тај „строги чика“, како објашњавају, никада нема лепу реч за њих и стално их нешто грди и држи им предавања■

постанете Британац? Никако, одлучно је њих 37 одсто, али не би имали ништа против да, уместо америчког, имају британски изговор. Кад затворите очи, на шта бисте рекли да вам мирише земља, било је следеће питање. На један огроман роштиљ, каже 39 одсто становника САД.

Волите ли кишу? Да, само што она никада тако не прија, мисли 45 одсто Американаца, као кад гледате неки филм у коме глумци са знатно више одушевљења „певају на киши“. Џин Кели би сигурно био задовољан■

ЈЕДНИМА НЕСРЕЋА? ДРУГИМА – СРЕЋА

У Америчком конгресу нашао се и предлог следећег закона: на свим путевима у САД адвокати би требало забранити да јуре за колима хитне помоћи. Зашто?

– Има адвоката које бих, без обзира колико то грубо звучало, назвао крволоцима – каже један конгресмен из Калифорније.

– Чим угледају кола хитне помоћи, седну у кола и јуре за екипом која је некеме кренула у

помоћ надајући се да ће први стићи на место удела. Збуњеним људима одмах нуде своје услуге и на тако беспризоран начин, користећи туђу несрећу, стичу нове клијенте.

Ако се усвоји овај закон, адвокати ухваћени да зарађују на овакав начин, не само што ће бити кажњени са 10.000 долара него ће им бити и суђено, а предвиђа се казна и до годину дана затвора■

КОРЊАЧА, А У КОРЊАЧИ...

Катрин Зиргад кренула је пре неколико месеци у убицајену шетњу шумом наомак немачког града Целеа у којем иначе живи. Одушевљена што је спасила корњачу, двадесетчетворогодишња девојка узела ју је да је и изблиза погледа. Учинило јој се да нешто вири испод оклопа, вероватно травка, можда лист... Најмање што је Катрин могла да очекује јеста да ће наћи новац, и то 12.000 DEM.

Девојка се толико збунула да је у први мах помислила да то неко с њом збија шалу. Али, када је видела да нико није искочио из жбуња да јој, рецимо, каже да је снима скривена камера, Катрин је узела новац, вратила се у град и сместа отишла у полицију. И тамо су били исто толико збуњени. Могли су само да претпоставе да је новац сакрио неки лопов који га је, плашећи се да не буде ухваћен, на брзину ставио где му је било најближе – под оклоп корњаче којој касније није могао да уђе у траг. Пошто се ни после 30 дана, што је законски рок, нико није јавио полицији да пријави нестанак новца, Катрин је одобрено да задржи свих 12.000 DEM■

Илустровао Милан Павловић

РЕКЛИ

СУ

ДОБРО ВАСПИ-
ТАЊЕ ОГЛЕДА
СЕ У ТОМЕ ДА
ПРИКРИЈЕМО
КОЛИКО ЛЕПО
МИСЛИМО О
САМИМА СЕБИ
И КОЛИКО РУ-
ЖНО МИСЛИМО
О ДРУГИМА.

Марк Твен
амерички
књижевник
(1835–1910)

МОЗАК
НИЈЕ
САМО
ПОСУДА
КОЈУ
ТРЕБА
ИСПУНИТИ,
НЕГО
И
ВАТРА
КОЈУ
ТРЕБА
УПАЛИТИ.

Плутарх
грчки
филозоф
и историчар
(око 50–125)

ЛАКШЕ
ЈЕ ПОТ-
ПУНО
БУТАТИ
НЕГО СЕ
У ГОВОРУ
ОБУЗДАВАТИ.

Томас фон
Кемпен
немачки
мистичар
(1380–1471)

НЕ
ТРАЖИТЕ
СМРТ.
СМРТ
ЋЕ НАКИ
ВАС.

Дар
Хамаршелд
шведски
политичар
(1905–1961)

КАД БИ
ЗАКОНИ
МОГЛИ ДА
ГОВОРЕ,
ОНИ БИ СЕ
НАЈПРЕ
ПОЖАЛИЛИ
НА ПРАВНИКЕ.

Џорџ Севил
Халифакс
енглески
државник
и писац
(1633–1695)

ПРЕДНОСТ У ЖИВОТУ
ИМА ОНАЈ КОЈИ СЕ
ЛАТИ НЕЧЕГА О ЧЕМУ
СУ ДРУГИ ТЕК ПОЧЕЛИ
ДА ГОВОРЕ.

Џон Ф. Кенеди
амерички
државник
(1917–1963)

ЧОВЕК ЈЕ
ИСТИНСКИ
МРТАВ ТЕК ОНДА
КАД НИКО ВИШЕ
НА ЊЕГА НЕ МИСЛИ.

Бертолт Брехт
немачки књижевник
(1898–1956)

ПОШТУЈЕМ САМО
САВЕТЕ КОЈИХ СЕ
САВЕТОДАВАЦ,
И САМ ПРИДРЖАВА.

Роза Луксембург
немачки социјалиста
(1871–1919)

СВАКИ УСПЕХ КОЈИ ПОСТИГНЕМО ДОНЕСЕ НАМ
ПО НЕКОГ НЕПРИЈАТЕЉА. ЧОВЕК МОРА БИТИ
ПРОСЕЧАН ДА БИ БИО ОМИЉЕН.

Оскар Вајлд
енглески књижевник
(1854–1900)

ТАЛЕНАТ РАДИ,
ГЕНИЈЕ СТВАРА.

Роберт Шуман
немачки композитор
(1810–1856)

МУШКАРАЦ ЈЕ ИСТИНСКИ
ОЖЕЊЕН ТЕК ОНДА КАД
РАЗУМЕ СВАКУ РЕЧ
КОЈУ ЊЕГОВА
ЖЕНА НИЈЕ
ИЗГОВОРИЛА.

Алфред
Хичкок
британски
филмски редитељ
(1899–1980)

И
ГЛУПОСТ
ЈЕ
ПРИРОДНИ
ДАР.

Вилхелм Буш
немачки
песник и сликар
(1832–1908)

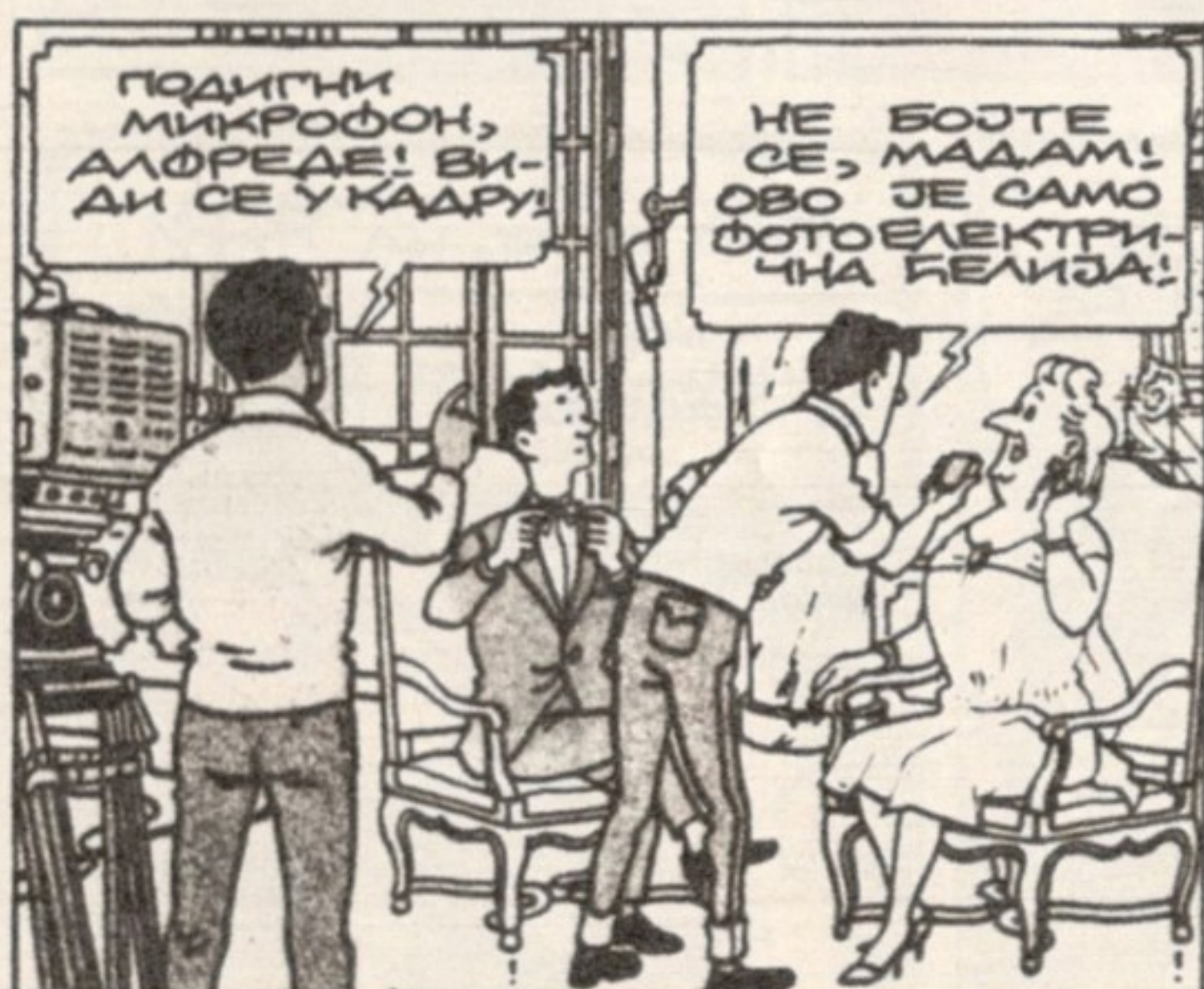
СМАРАГА ГОСПОЋЕ КАСТАФЈОРЕ

ТИНТИНОВЕ ПУСТОЛОВИНЕ

НАПИСАО И НАЦРТАО ЕРЖЕ

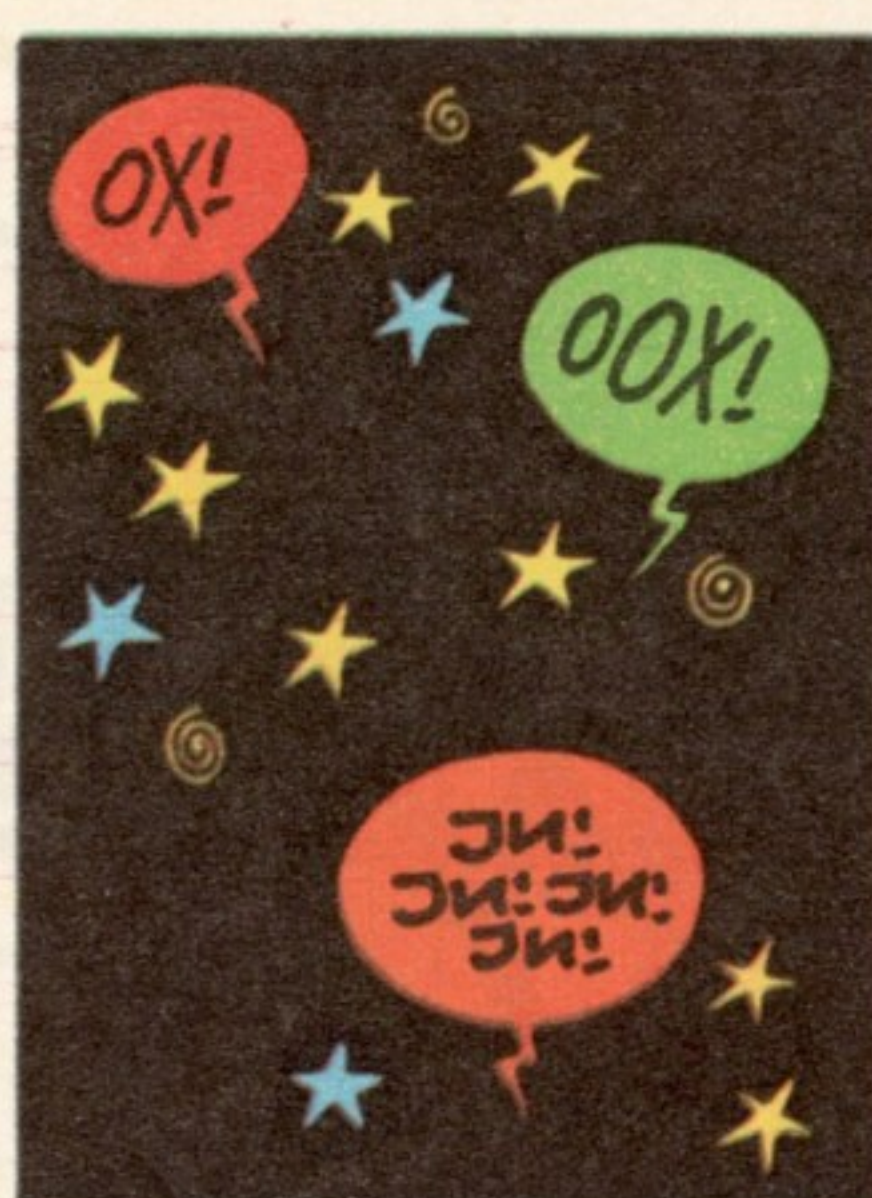
III ДЕО

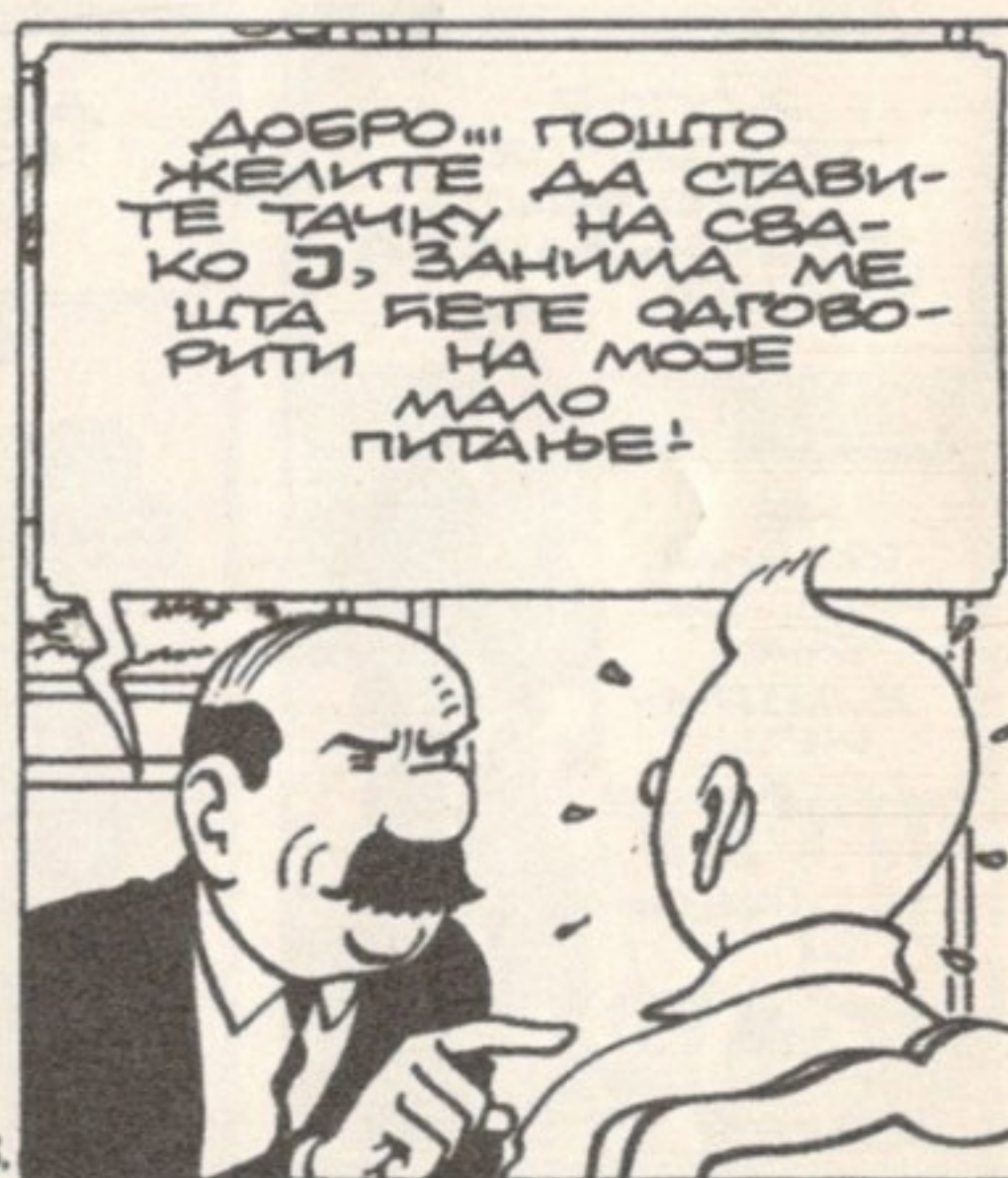
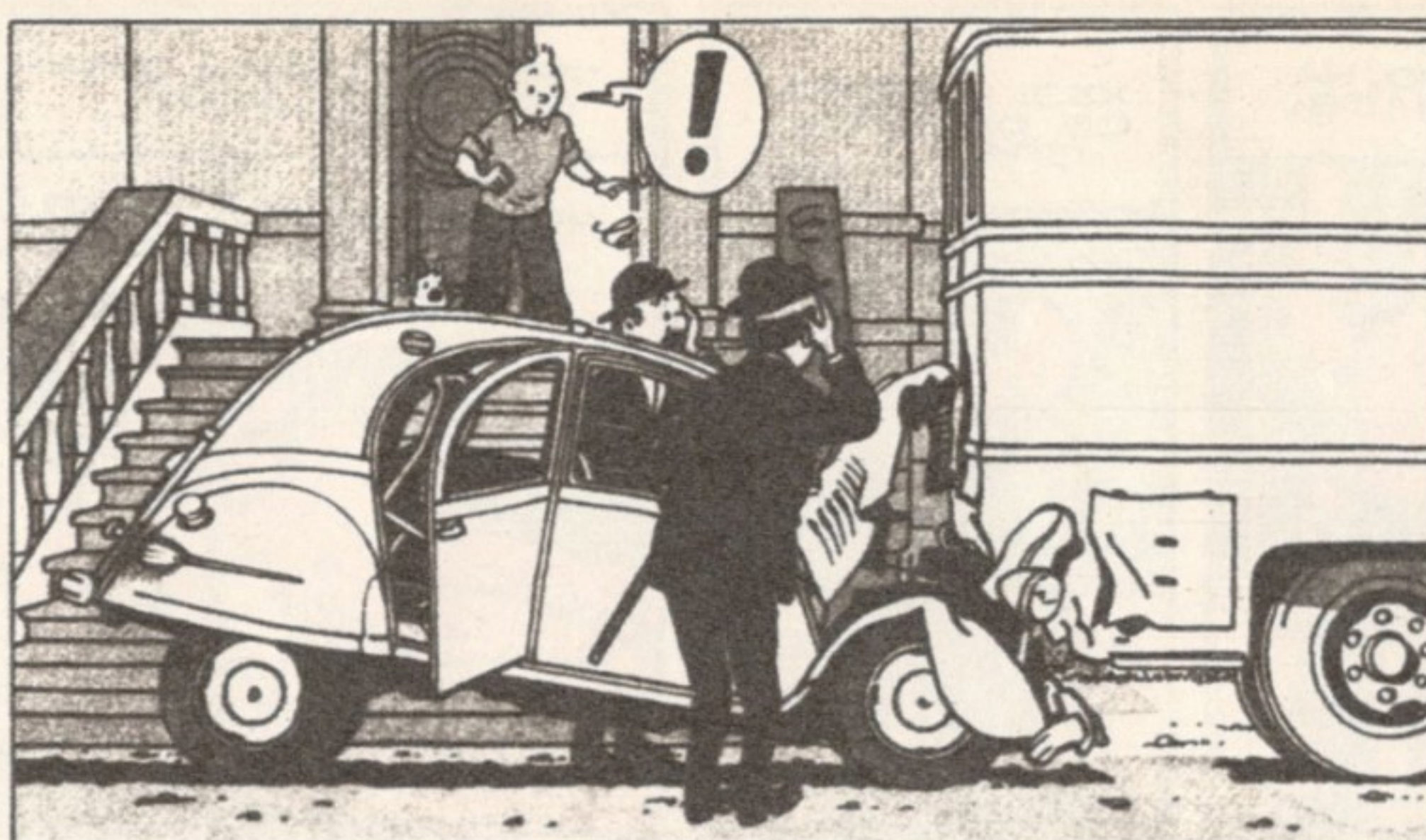

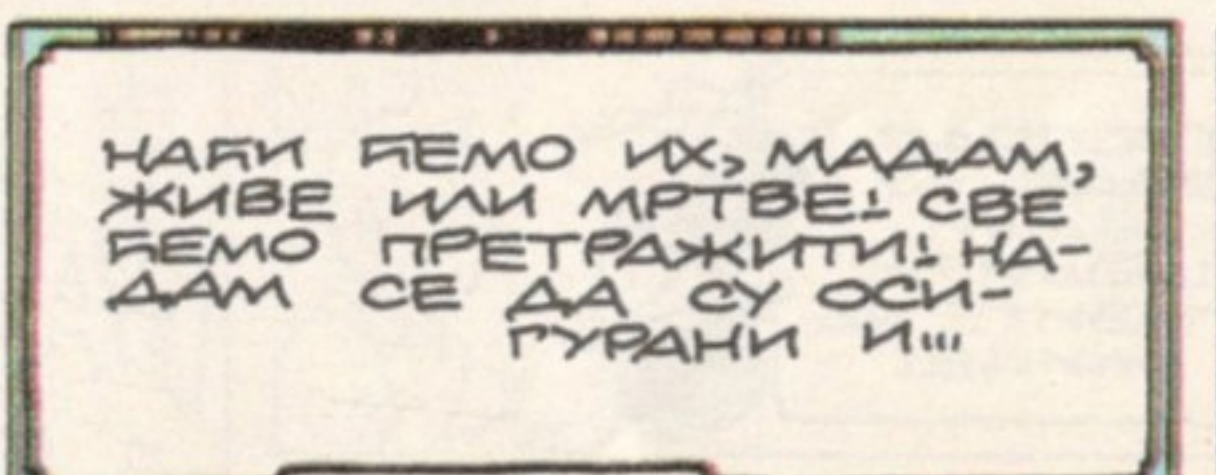
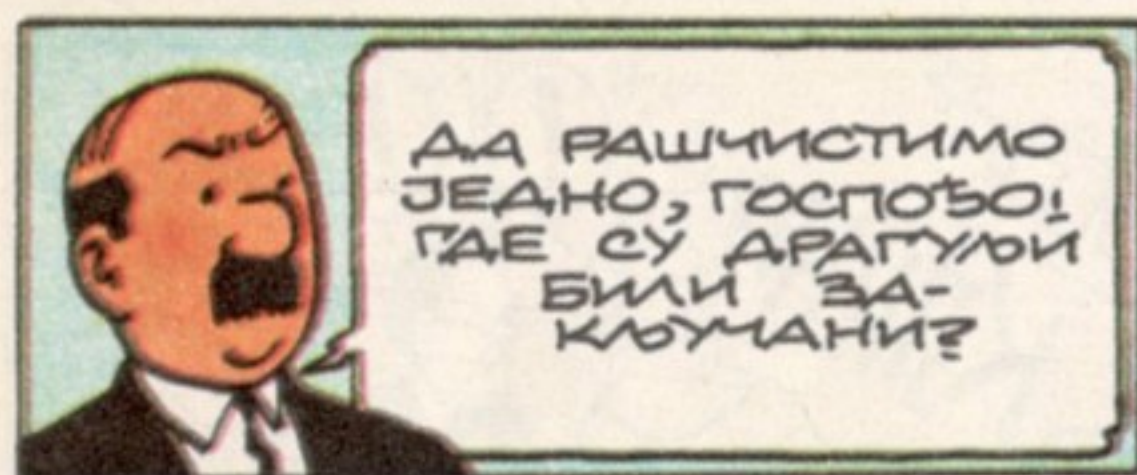
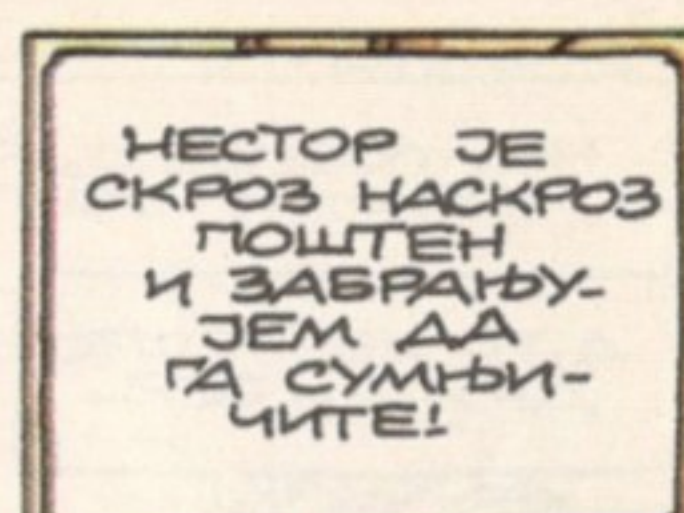

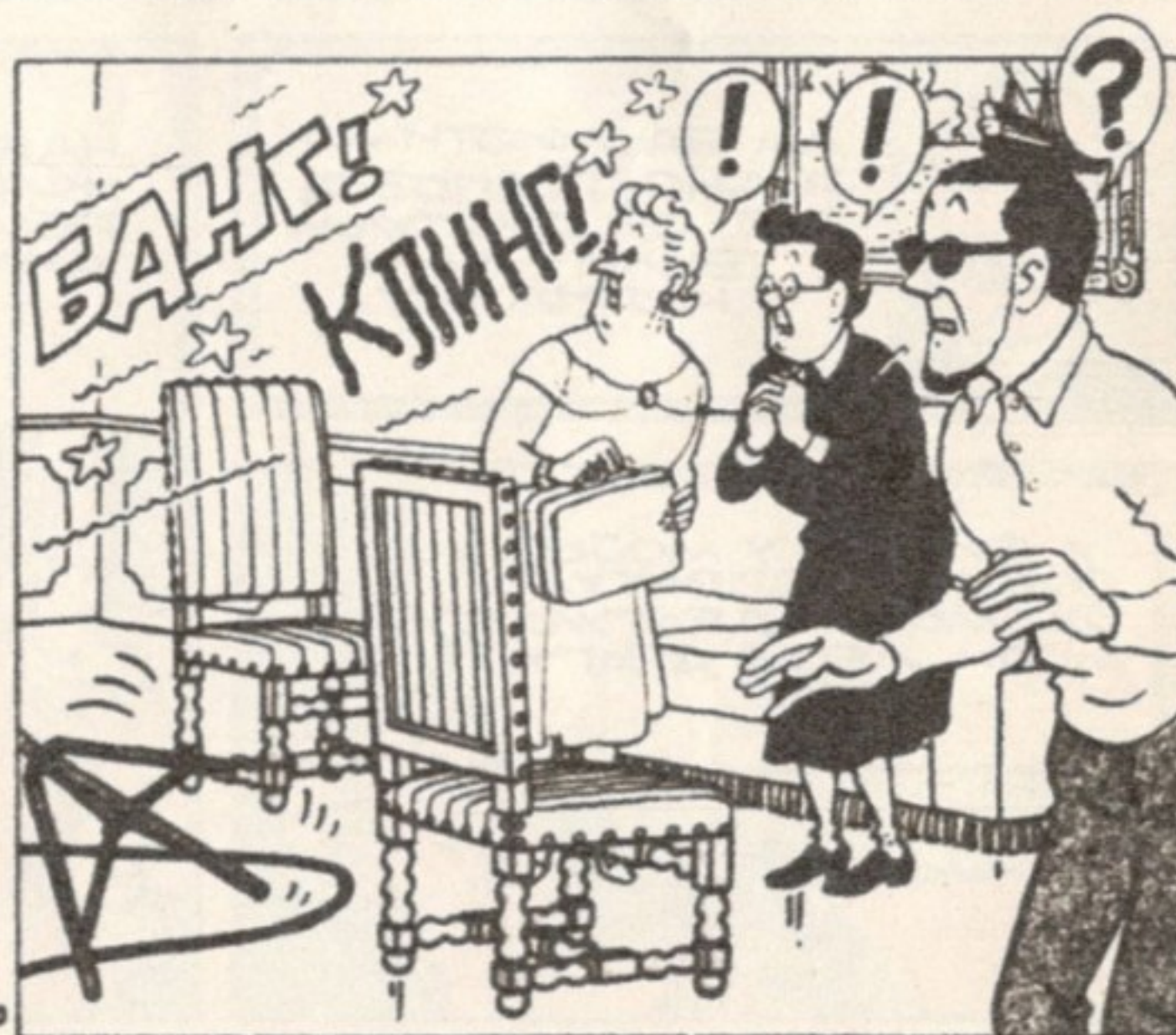

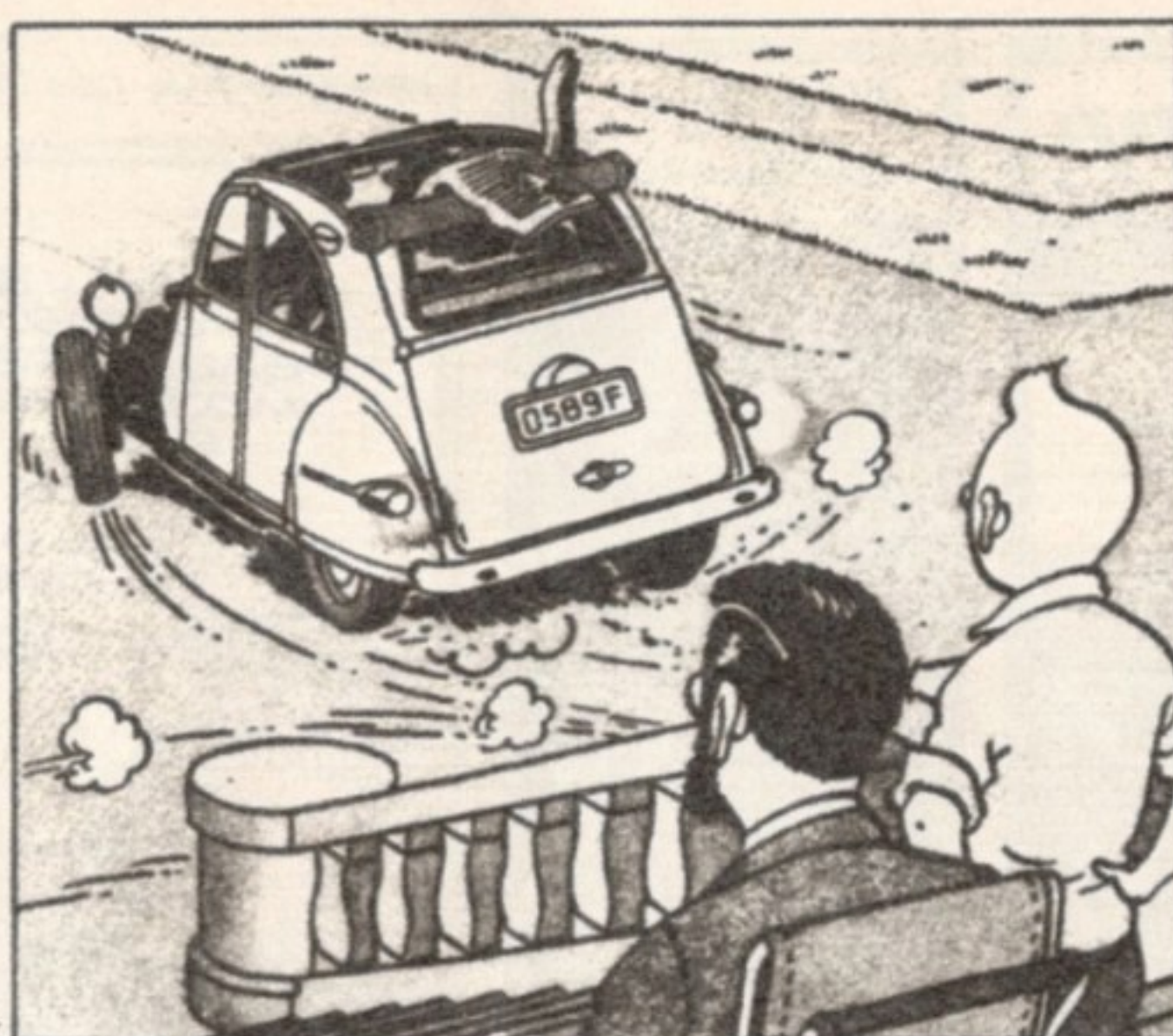

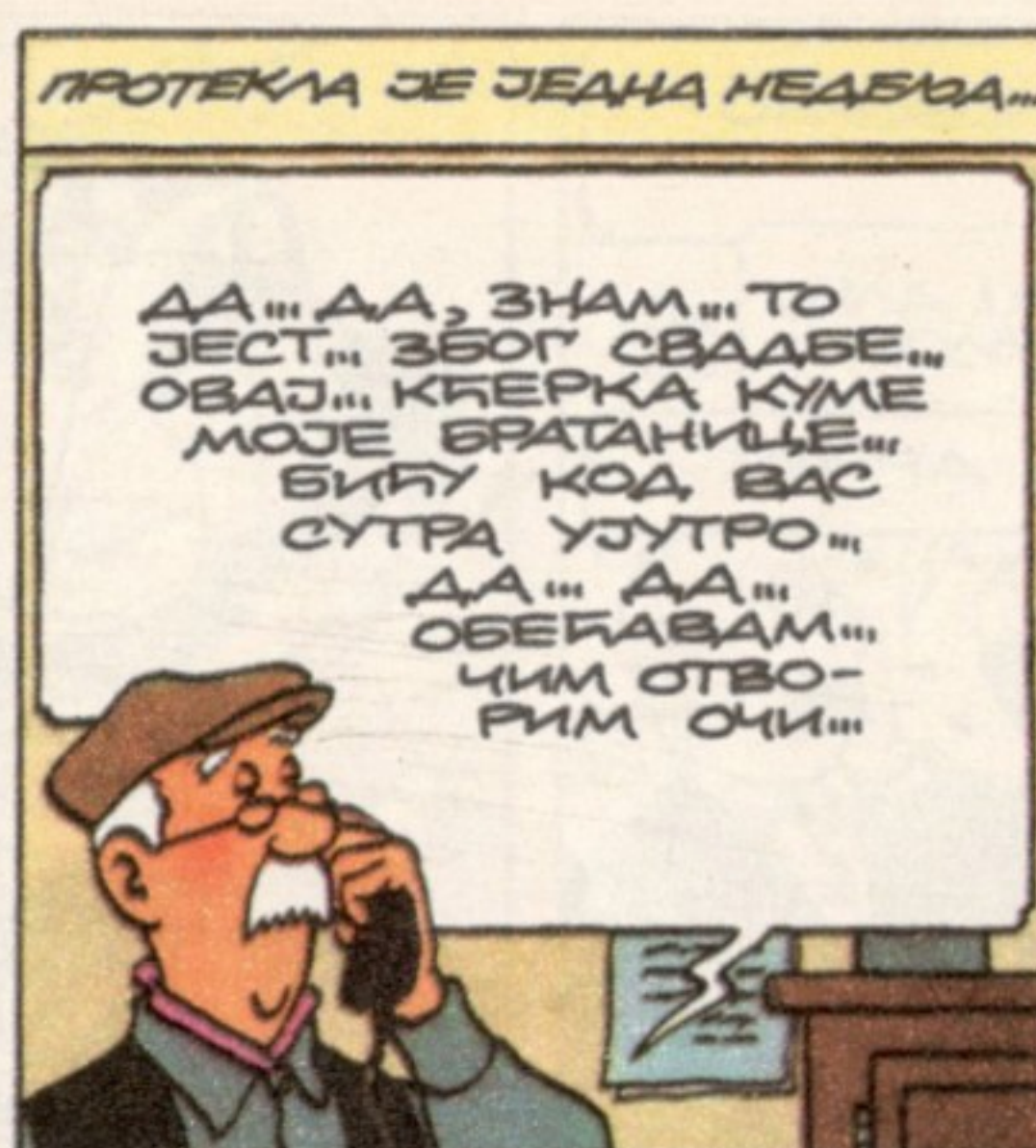

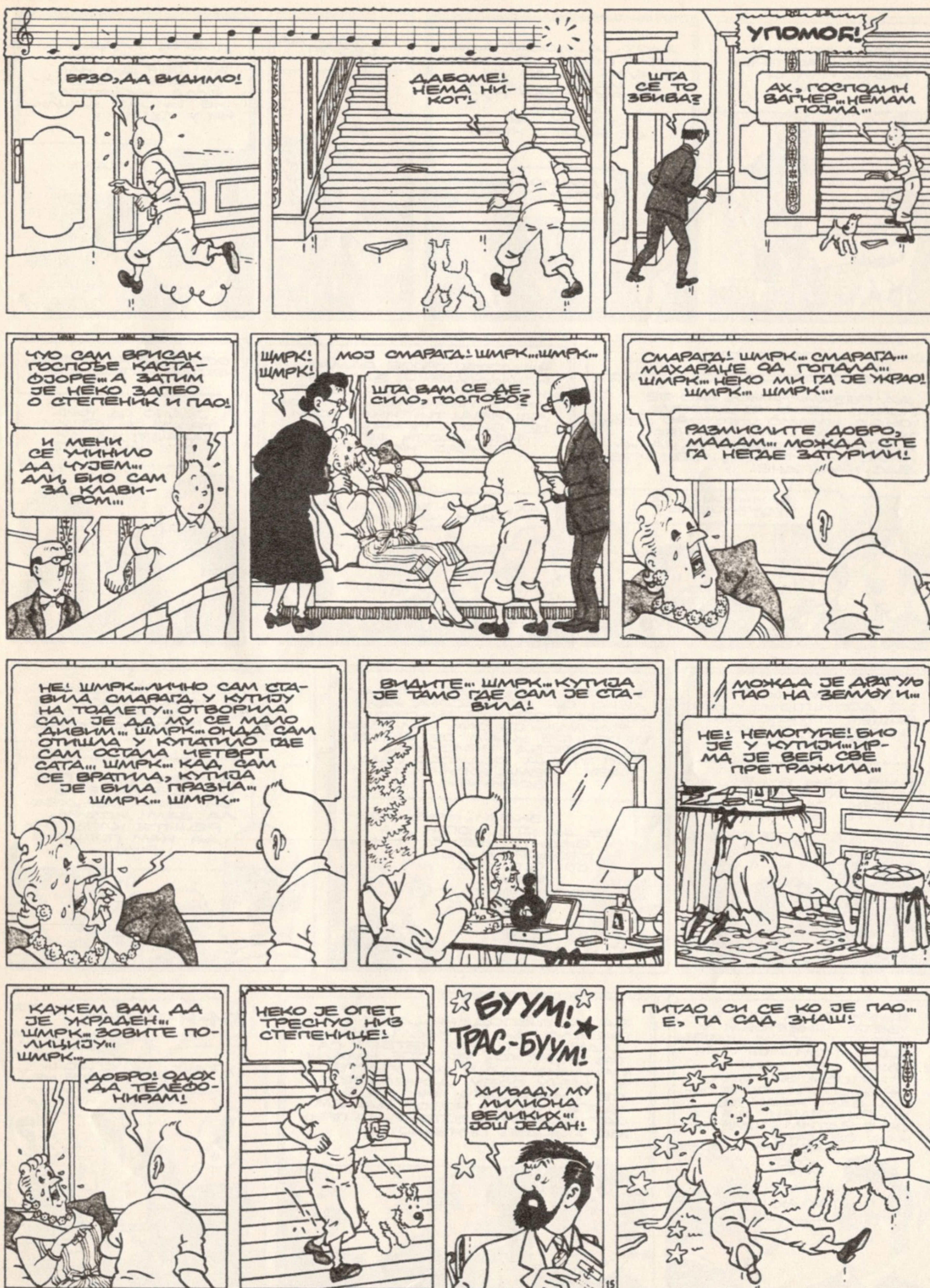

ЛОПОВ ЈЕ ОНАЈ
КО ЈЕ ПАО ПРЕ
МЕНЕ... ИЛИ СЕ
ВАРАМ...

АЛО? ДА... ДОБАР ДАН...
ШТА? КРАЂА! СМАРАГА!
АЛИ... ЈА... ДА ЛИ
ЈЕ МАДАМ КАСТА-
ФЈОРЕ ОВОГ ПУТА
САСВИМ
СИГУРНА ДА
СЕ РАДИ О КРАЂИ?

МУДРО
ПИТАЊЕ!

ИЗГЛЕДА ДА
ЈЕСТЕ!

ДОБРО! МАДАМ
ИМА МНОГО СРЕ-
ЋЕ! ЈЕР ДА НАС
ЈЕ ОПЕТ УЗНЕМИ-
РИЛА НИЗАШТА,
НЕ БИСМО ДОШЛИ
НИ У ЛУДИЛУ!

ЧАК...

САТ И ПО ПОСЛЕ ТОГА...

ДА РЕЗИМИРАМО... АКО ЈЕ
ЛОПОВ НЕКО ИЗ ДВОРЦА,
Онда ИМАМО ШЕСТОРО ОСУМ-
ЊИЧЕНИХ! ИРМУ, ВАГНЕРА,
НЕСТОРА, ПРОФЕСОРА, КАЛКУ-
ЛУСА, ТИНТИНА И, ИЗВИНИТЕ...
ВАС, КАПЕТАНЕ!

АЛИ... КАКО СЕ
УСУЂУЈЕТЕ?

ЧЕКАЈТЕ! ТРОЈЕ ОДМАХ
ИСКЉУЧУЈЕМО! ВАС, ЈЕР
НИСТЕ МОГЛИ ДА СЕ ПЕ-
ЊЕТЕ ИНВАЛИДСКИМ КО-
ЛИЦИМА! ТИНТИНА, КОЈИ
ЈЕ БИО С ВАМА, И ВАГ-
НЕРА, КОЈИ ЈЕ
СВИРАО КЛАВИР!

АХ, ВИ ТО ЗОВЕТЕ СВИ-
РАТИ КЛАВИР...

ОСТАЈУ, ЗНАЧИ, ИРМА,
НЕСТОР И ПРОФЕСОР...

ЈЕДНО ОД ЊИХ
ТРОЈЕ ЈЕ КРИМИ-
НАЛАЦ? ДА ЛИ
СТЕ ЧИТАВИ?

ИПАК БЕМО ИХ, УЗ ВА-
ШЕ ДОПУШТЕЊЕ И БЕЗ
ВАШЕГ ПРИСУСТВА,
ИСПИТАТИ ЈЕДНО
ПО ЈЕДНО!

НЕК ВАМ БУДЕ!
ПОСЛАЉУ ВАМ НЕ-
СТОРА! САМО ГУБИ-
ТЕ ВРЕМЕ!

ГДЕ САМ БИО? У ВРТУ НЕДА-
ЛЕКО ОД ПРОФЕСОРА КАЛ-
КУЛУСА КОЈИ СЕ БАКТАО
С РУЖАМА... ЈА САМ ЗАЛИВАО
БЕГОНИЈЕ КАДА ЈЕ ЦЕЊЕ-
НА ГОСПОЂА ВРИСНУЛА...
ТОГ ТРЕЊА ПОДИГАО САМ
ГЛАВУ ПРЕМА ЊЕНИМ ПРО-
ЗОРИМА...

ЗНАЧИ, ПРИЗНАЈЕ-
ТЕ ДА СТЕ МОГЛИ ДА
ВИДИТЕ ЊЕНЕ
ПРОЗОРЕ С МЕ-
СТА ГДЕ СТЕ
БИЛИ...

РАЗУМЕ СЕ, ГОСПОДИНЕ!
ПОШТО КРИЦИ НИСУ ПРЕ-
СТАЈАЛИ, ОСТАВИО САМ
СВЕ И ПОЈУРИО ПРЕМА
ДВОРЦУ!

ПОЈУРИЛИ СТЕ ПРЕ-
МА ДВОРЦУ? ТО
БИ БИЛО СВЕ, ХВА-
ЛА ВАМ! МОЛИМ,
РЕЦИТЕ КАПЕТАНУ
ДА НАМ ПОШАЉЕ
ИРМУ!

ШМРК! БИЛА САМ ЗА-
УЗЕТА ШИВЕЊЕМ У
СВОЈОЈ СОБИ... ШМРК...
ОДЈЕДНОМ... ШМРК...
ЧУЛА САМ КАКО
ГОСПОЂА ЗАПОМА-
ЖЕ... ШМРК... ПОЛЕТЕ-
ЛА САМ КОД ЊЕ...
ШМРК... ТАМАН ДА ЈЕ
ПРИХВАТИМ... ШМРК...
КАДА СЕ ОНЕ-
СВЕСТИ-
ЛА... ШМРК...

АХ! АХ!

ВАША ГОСПОДАРИЦА ЈЕ ИЗ-
ЈАВИЛА ДА СЕ У КУПАТИЛУ
ЗАДРЖАЛА ОКО ЧЕТВРТ СА-
ТА! УКРАТКО, ВИ СТЕ ИМАЛИ
ПРИЛИКУ ДА ТИХО УЋЕТЕ
У ЊЕНУ СОБУ, ДОЧЕПАТЕ
СЕ СМАРАГАДА... ИЛИ ГА ВА-
ЏИТЕ КРОЗ ПРОЗОР ВАШЕМ
САУЧЕСНИКУ... НЕСТОРУ, НА ПРИ-
МЕР! АЈДЕ! ПРИЗНАЈТЕ!

ХИ-И-И-И-И!

УПОМОГ!

СПАСА-
ВАЈТЕ МЕ,
ТИНТИ-
НЕ!

ХИТ

Allegretto con grazia.

ПРИЧЕ О ПЕСМАМА

Играње на улици
Dancing In The Street

OK, talk to you
South America, Australia, France,
Germany, UK, Africa

Calling out around the world
Are you ready for a brand new beat
Summer's Rese and the time is right
For dancing in the streets
They're dancing in Chicago
Down in New Orleans
In New York City

All we need is music, sweet music
There'll music everywhere
They'll be swinging, swaying, records
playing,
Dancing in the street, oh

It doesn't matter what you wear,
just as long as you are there
So come on, every guy, grab a girl,
everywhere, around the world
They'll be dancing, dancing in the street
It's an invitation across the nation,

a chance for folks to meet
They'll be laughing and singing,
music swinging
Dancing in the street

У реду, чујемо се!

Позивамо цео свет
Да л' сте спремни за нови ритам
Лето је стигло, право време
За играње на улици
Играју у Чикагу
Доле у Њу Орлеансу
У Њујорку

Све што нам треба је слатка музика
биће музике свуда
увијаће се и њихати и плоче ће
свирати
Игра се на улици

Нема везе како си обучен
Све док си ту
Хајде, сваки момак нек' зграби цуру
свуда, око света
Играће на улици

То је позивница за целу нацију
Прилика да се људи сретну
Смејаће се и певати
музика ће тећи
Играће на улици

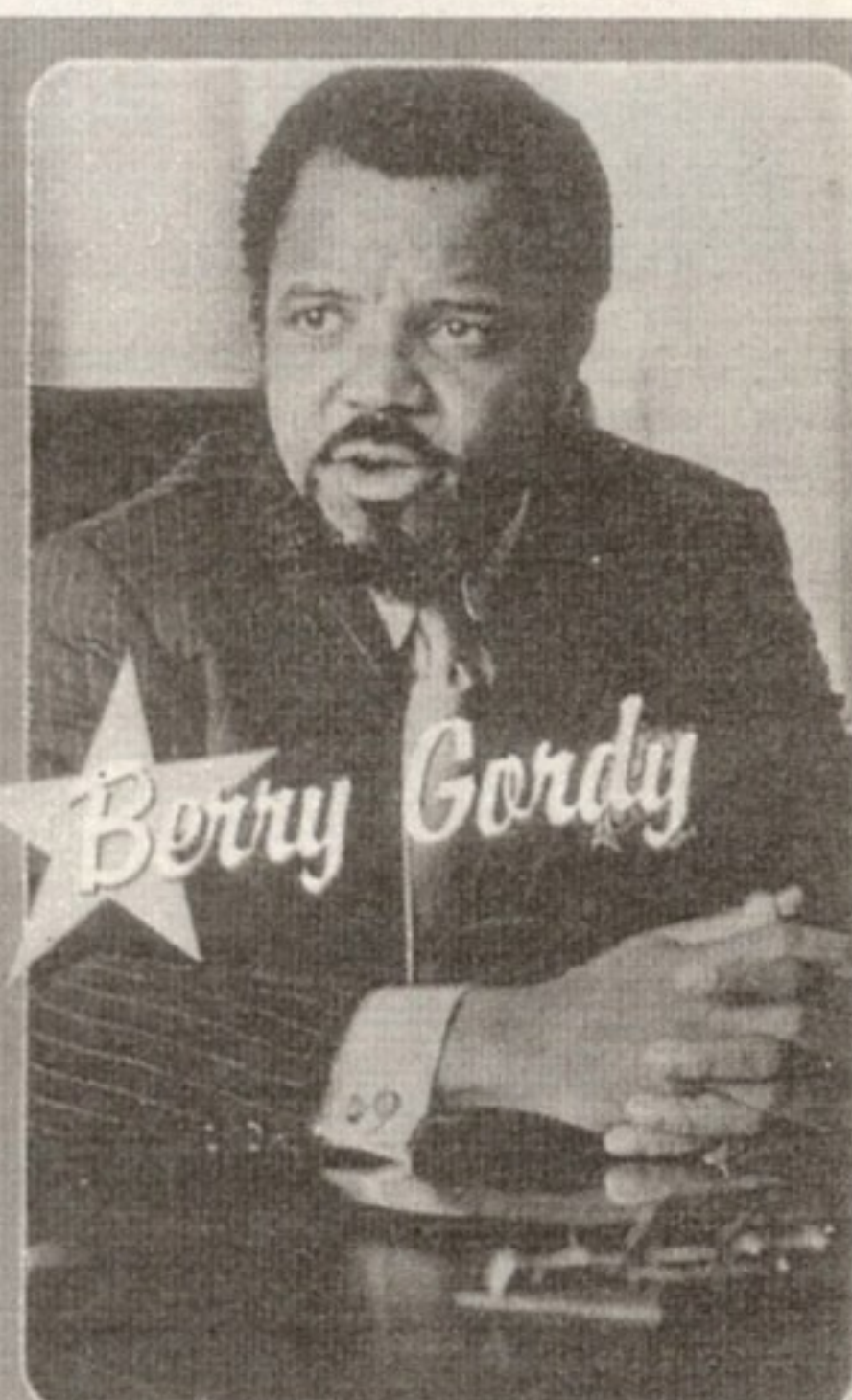
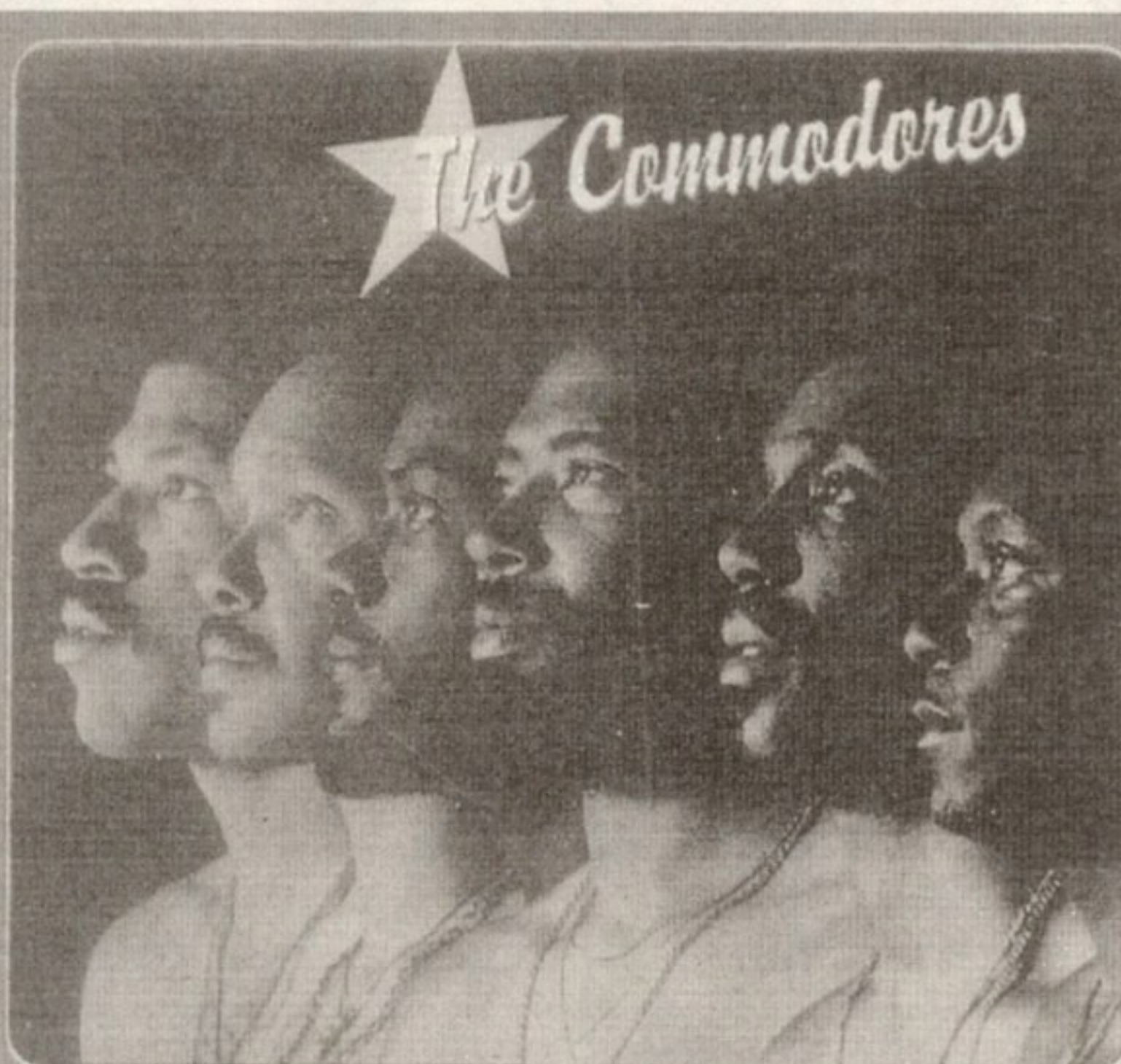
Прасак музичке радости која је освојила свет шездесетих година овога века није могуће описати ако се заобиђе прича о раду дискографске куће „Тамла Мотаун“ (Tamla Motown). Јер, док су нове беле звезде градиле своје песме на наслеђу црних блуз музичара, генетски наследници прародитеља рокенрола развијали су се у једном готово паралелном музичком свету. Гета широм Америке пулсирала су звуцима ритам блуза, па је ова појама повремено успевала да пребаци понеки хит преко зида, на белу страну улица.

Прича о кући „Тамла Мотаун“ прича је о Берију Гордију млађем, седмом од осморо деце Берија старијег и Берте Горди, рођеном 1929. године у Детроиту.

„Марта и Ванделас“

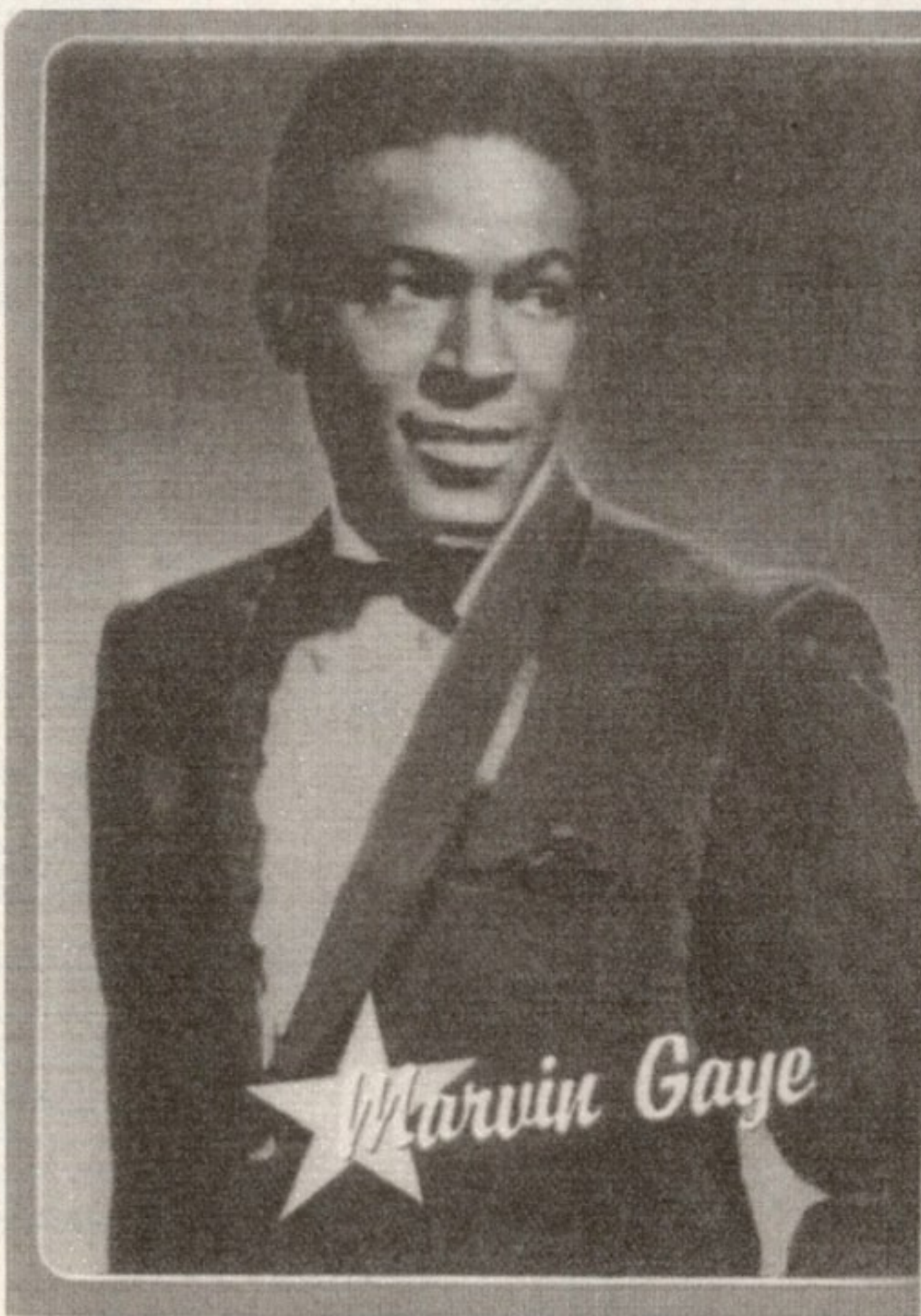
Породица Горди припадала је средњем сталежу. Водили су бакалницу и малу штампарију и имали могућности да својој многобројној дечурлији обезбеде сасвим удобан живот. Међутим, пустоловни дух вукао је млађег Берија у сасвим другом правцу. Напустио је школовање да би се посветио професионалном боксу, али та је каријера, срећом, прекинута када је 1951. године отишао у војску. По изласку из војске Бери је, уз малу помоћ породице, отворио радњу с плочама, углавном цез издањима. Али, тај подухват није се исплатио, па се бивши боксер нашао крај производне траке фабрике аутомобила „Форд“. Ритмично робовање бучним машинама било је веома инспиративно за младог Гордија, па је сваки слободан тренутак користио за своју нову страст – писање песама. Десетине његових умотворина налазило је свој пут до столова уредника радио-станица, часописа и дискографских кућа које су објављивале конкурсе за нове таленте, док 1957. године Џеки Вилсон није снимио Беријеву песму „Reet Petite“. Био је то званични почетак једне успешне ауторске каријере која је потврђена кроз

хитове као „To Be Loved”, „Lonely Teardrops” или „That's Why”, али судбина је хтела да Горди у историју уђе мање као композитор и писац текстова, а много више као власник највеће „црне” компаније у Америци. Наиме, вођен истанчаним пословним духом, он је брзо схватио да је најбоље имати потпуни надзор над својим делима, па је основао компанију „Тамла” (по филму „Тампу”), а убрзо затим и другу, под именом „Мотаун” (скраћеница за Детроит – град мотора). Кључни елемент хемије надолазећег успеха Берија јуниора, био је, ипак, његов несвакидашњи дар за препознавање истинских талената које је затим доводио под окриље свог будућег музичког царства. Прво откриће била је група са пророчанским именом Мириклс (Чуда), са певачем Вилијемом „Смоки” Робинсоном. Следила их је Мери Велс, као прва права звезда фирме, а затим Марвин Геј, продуцентско-ауторски тим Едија и Брајана Холанда и Ламонта Дозијера, као и група чије је неубедљиво име Дистантс Горди променио у Темптејшнс. У просторијама „Тамла-Мотауна” окупала се невероватна екипа талената која је стварала музику са радошћу, задржавајући породично топлу атмосферу међусобне сарадње.

Ако би сву магију запаљивог каталога Гордијеве фирме требало дочарати једном песмом – мој избор, без много двоумљења, пада на „Играње на улици” (Dancing In The Street). Главни аутор ове нумере Вилијем Мики Стивенсон био је један од најближих газдиних сарадника као шеф „A & R” (артист и репертоар) одељења. У складу са пословном политиком куће, он је као секретарицу запослио младу блуз певачицу Марту Лавеил. Када је једном Мери Велс закаснила на снимање, Марта је добила прилику да отпева један демо-снимак који је водио оснивању женске вокалне групе Марта и Ванделас. Њихова каријера годинама је текла без већих успеха тако да је главна певачица ипак остала на сигурној столици Стивенсонове секретарице. Једног врелог летњег дана 1964. године Марта (сада већ удата – Ривс) седела је на тој столици када је њен шеф ушао у канцеларију певушећи тему за коју га је надахнуто призор крај кога је управо прошао. Деца на улици претворила су два хидранта у приручне водоскоке кроз чије су млазеве скакали играјући уз музику са радија одвратног „до даске” из суседне куће. „Било је невероватно видети их, црне и беле заједно. Сва мржња и предрасуде којима је затрован овај свет тој деци нису значили ништа.” Уз помоћ Марвина Геја и Ајви Џо Хантер, Мики Стивенсон је завршио песму коју је намеравао да понуди певачици Ким Вестон. Али, ова

неодлучна полувеза тражила је да чује одговарајући демо-снимак и то је била сигурно највећа грешка њене данас већ увелико заборављене каријере. Јер, демо је поново отпевала верна секретарица и то тако добро да су аутори спонтано одлучили да планетарни позив на забаву са аутентичном убедљивошћу може да пренесе једино глас госпође Ривс. Стивенсон, Геј и Хантерова спонтано су постали Ванделас на заказаном „правом” снимању уз помоћ проверене екипе студијских вукова званих Фанк Брос. Најважније на овом сешну био је страсични „бекбит” (ритам са задршком) који је невероватном снагом гурао заразну мелодију кроз прилично прост хармонски склоп (цео први део песме је у једном акорду). Стивенсон је тајну открио много касније – преко бубњева Бенија Бенцамина додате су удараљке

које је свирао Марвин Геј, а онда су сви присутни наснимљени како марширају уз ударце Бенцаминовог добоша. Њихова делимична непрецизност стварала је зачудан ефекат а радост забаве коју су себи приуштили радећи нешто тако шашаво метафизички се пренела на траку. **П**лоча са песмом „Dancing In The Street” појавила се у продавницама у августу 1964. После тога Марта Ривс никада више није била ничија секретарица, а њен позив целом свету на игру без граница остао је вечити путоказ за претакање добрих вибрација у популарну музику. Никакво чудо што су стари лисци Дејвид Боуви и Мик Џегер управо овом песмом дали свој допринос великој церемонији глобалног села каква је двадесет једну годину касније био концерт „Live Aid”... али, кад смо већ код Добрих Вибрација...■

Дејан Цукић

2 X
НАЈ, НАЈ...

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ,
СУБОТА, 11-12
Радио ПОЛИТИКА 105.2 и 91.5 MHz FM STEREO
Уредник: Ненад Мандић
Тонски реализатор: изв. Зоран Иветић

1. (2) 4 **КАНДА КОЦА И НЕБОЈША**
right direction (Б-92)
2. (4) 6 **BLOCK OUT**
против себе (Метрополис)
3. (1) 5 **БУКВАР БУКВАР**
сузана (Буквар Буквар)
4. (6) 4 **SUNSHINE**
мамино злато (Метрополис)
5. (3) 7 **DEL ARNO BAND**
трећи свијет (Eastfield)
6. (9) 3 **ИНСТАНТ КАРМА**
бесни пас (RAG)
7. (10) 3 **DISCIPLIN A KITSCHME**
HEAVY BASS BLUES
(Бабарога/TOM TOM Music)
8. (11) 2 **АНА СТАНИЋ**
точкови (ПГП РТС)
9. (5) 6 **INTRUDER**
my way out (Intruder)
10. (14) 2 **ЛУТКЕ**
сјај (Б-92)
11. (-) 1 **ЦА ИЛИ БУ**
раскршће (ZMEX)
12. (7) 6 **VANAMA & EXTRAVAGANJA**
лука мудроња (V. & E.)
13. (8) 7 **VIBORG DALLAS**
мистер ди-ди-ди (Б-92)
14. (13) 7 **4TUNE**
trainspotting 3 (4T)

Листа иностраних синглова Радио Политике

1. (1) 5 **TOUCH & GO**
Would You...? (V2)
2. (6) 5 **SHERYL CROW**
There Goes The Neighbourhood
(A&M)
3. (4) 3 **ROBBIE WILLIAMS**
No Regrets (Chrysalis)
4. (9) 2 **BECK**
Tropicalia (Geffen)
5. (2) 4 **MANIC STREET PREACHERS**
The Everlasting (Epic)
6. (14) 2 **WILL SMITH**
Miami (Columbia)
7. (3) 5 **THE CORRS**
So Young (Atlantic)
8. (5) 5 **MADONNA**
The Power Of Good-Bye (Maverick)
9. (19) 2 **LENNY KRAVITZ**
Fly Away (Virgin)
10. (23) 2 **SHANIA TWAIN**
From This Moment On (Mercury)
11. (16) 3 **FAITHLESS**
Take The Long Way Home (Cheeky)
12. (7) 3 **CELINE DION & R KELLY**
I'm Your Angel (Epic)
13. (-) 1 **BRYAN ADAMS featuring MEL C**
When You're Gone (A&M/Mercury)
14. (10) 7 **GEORGE MICHAEL**
Outside (Epic)
15. (8) 8 **LAURYN HILL**
Doo-Wop (That Thing) (Columbia)
16. (11) 4 **FAITH HILL**
This Kiss (Warner Brothers)
17. (12) 6 **PRAS**
Blue Angels (Ruffhouse)
18. (-) 1 **R.E.M.**
Lotus (Warner Brothers)
19. (18) 8 **FATBOY SLIM**
Gangster Trippin' (Skint)
20. (20) 5 **QUEEN with WYCLEF JEAN**
featuring PRAS MICHEL/FREE
Another One Bites The Dust
(Dreamworks)
21. (15) 4 **EAGLE-EYE CHERRY**
Falling In Love Again (Polydor)
22. (-) 1 **JAY-Z**
Hard Knock Life (Ghetto Anthem)
(Northwestside)
23. (28) 2 **ELLIOTT SMITH**
Waltz 2 (XO) (Dreamworks)
24. (25) 3 **ANOTHER LEVEL**
Guess I Was A Fool (Northwestside)
25. (13) 7 **CHER**
Believe (WEA)
26. (22) 6 **CYPRESS HILL**
Tequila Sunrise (Columbia)
27. (-) 1 **BRANDY**
Have You Ever? (Atlantic)
28. (17) 4 **SIMPLY RED**
Ghetto Girl (East West)
29. (27) 4 **DRU HILL featuring REDMAN**
How Deep Is Your Love? (Island Black Music)
30. (29) 7 **CULTURE CLUB**
I Just Wanna Be Loved (Virgin)

UPOZNAJTE PORODICU BAŠIĆ

PORODICA ZA KOJU
CETE SE BAŠ VEZATI

Trajno slano pecivo.
Bambijeve zlatne
ribice i perece.

BAŠ BAMBI

Ко ће бити Хаблов

Недавно је NASA одабрала четири „финалиста“ који би могли да израде васионски телескоп, онај који ће заменити Хабл чија се мисија завршава 2010. године. NGST (New Generation Space Telescope) требало би да буде лансиран 2007. и да служи следећу деценију уз трошкове од 15 до 25 милиона долара годишње.

Пројекат Годард
Спајс Флајт Сентер

Пројекат
Локид Мартин

Goddard Space Flight Center

Његов телескоп имао би примарно огледало пречника осам метара, које би се ширило слично параболичним антенама неких васионских сонди. Уређај би био лансиран у орбиту удаљену од Земље 1,5 милион километара. Велики штит чувао би га у хладовини, штитећи га од Сунца и омогућавајући му да посматра удаљене галаксије слабог сјаја, углавном у инфрацрвеном подручју спектра.

Ball Aerospace

Пројекат Бол Аероспејсача начињен је на истом принципу

као и онај Годард Сентера, али ће његов телескоп моћи да посматра половину неба, према четрдесет посто у претходном пројекту.

Lockheed – Martin

Њихова идеја технички је најједноставнија: класичан телескоп опремљен монолитним огледалом пречника 6 метара. Лансиран на елиптичну орбиту између Марса и појаса астероида, овај уређај, по страни од зодијакалних облака прашине, био би тридесет пута осетљивији на инфрацрвене зраке далеких галаксија од осталих предложених телескопа.

четрдесет три

Пројекат
Бол
Аероспејс

Пројекат TRW

TRW

Комбинујући седам осмоугаоних огледала пречника 3 метра, TRW предлаже телескоп од 9 метара који је у стању да посматра више од половине неба.

Ко ће победити, знаће се ускоро. Многи највише шансе дају Годард Спејс Флајт Сентеру из једноставног разлога – припада Наси■

наследник?

таково

ZEKA
kekes

„ЗЕКИНА“ НАГРАДНА ИГРА!

Драга децо,
ПИК „ТАКОВО“ и „ЗЕКА“ кекс, сјајни и чаробни нови кекс за децу, позивају вас на дружење кроз „ЗЕКИНУ“ НАГРАДНУ ИГРУ.

Задатак је врло једноставан:
у коверат треба да убаците 10 поклопаца кутије „Зека“ кекса, добро га залепите и читко испишете своју адресу. Коверте пошаљите на адресу:
За „Зекину“ наградну игру, ПИК „Таково“ Маркетинг, Редована Грковића 6.б. 32300 Горњи Милановац.

Коверте треба да пошаљете до 20. јануара 1999. године, а извлачење срећних добитника обавиће се 27. јануара, на Светог Саву и школску славу.

А награде су:

1. награда – бицикл
2. награда – ролери
3. награда – видео игре „сега“
4. награда – кошаркашке лопте
5. награда – „Пертини“ слагалице
6. награда – мајице „Зека“
7. награда – „Таково“ слатки пакети

- 2 добитника
- 5 добитника
- 10 добитника
- 20 добитника
- 20 добитника
- 100 добитника
- 100 добитника

И још једна, посебна, награда: одељење које скупи највише „Зекиних“ поклопаца биће једнодневни гост ПИК-а „Таково“, све у организацији „Такова“ – плус поклон-пакет за сваког ученика!

И, не заборавите – игри није крај. Дружење кроз наградну игру ћемо наставити, а ви за то време вредно сакупљајте „Зекину“ азбуку. Можда ћемо се следећи пут играти словима.

Да напоменемо: у овој наградној игри могу да учествују сва деца, осим деце раника ПИК-а „Таково“. Пожурите, ми чекамо на вас.

КАКО СЕ ПАРИЗ

трагом несталог играча

В

Неколико минута пре четири сата кишне недеље 11. јуна 1939. године, док се хиљаде посетилаца налазило у Лувру, из сале „Ла Газ“ нестала је слика Антоана Ватоа која су ту налазила још од 1869. године. Била је то једна од најмањих Ватоових слика – двадесет са тридесет центиметара – коју је Лувру поклонио доктор Ла Газ за збирку француских мајстора 17. и 18. века. Ватоова слика израђена између 1710. и 1716, која приказује младог човека у стојећем ставу, раширених руку као да се спрема да из плесног корака изведе пируету, неколико пута је мењала власнике. Извесно време припадала је и мадам Помпадур, миљеници краља Луја XV.

Нестанак слике први је приметио један чувар у музеју. Дат је знак за узбуну, сви улази су затворени, посетиоци претресени, али од слике ни трага, мада су и сви аеродроми, морска пристаништа и железничке станице стављени под присмотру.

Музејски чувари сетили су се да је неколико дана пре крађе неки Американац, или можда Енглец, копирао баш ту Ватоову слику. Полиција се дала у потрагу за непознатим уметником и женом која је носила његову столицу за склапање.

Дођите по ремек-дело!

Крађа слике пружила је Парижанима прилику да се до миле воље наругају управи музеја, влади, министру културе и полицијским властима. Док је истрага још трајала, један новинар „Пари мача“ ушао је у Лувр с фотографом и скинуо са зида једну слику Богородице са малим Христом. Ставио ју је под мишку, спустио се у приземље, прошао поред свих чувара, руковао се успут с једним пријатељем, па продужио до излаза одакле је, најзад, позвао једног кустоса и вратио му слику. Кад је све то и објавио, Француска је зинула од чуда, а Париз се ваљао од смеа.

четрдесет четири

Један други француски часопис позвао је затим „цео свет“ да дође у Париз и однесе сва ремек-дела из Лувра.

О самом крадљивцу могло је само да се нагађа. Заљубљеник у Ватоова дела? Аматер или професионалац? Ако је професионалац, како може да се нада да ће продати слику око чијег се нестанка дигла толика бука? Можда ће чекати да се прашина слегне, па је тек онда утрапити неком новопеченом богаташу из провинције? Многи су сматрали да је слику украо човек који ће до краја живота сам уживати у њој у тишини своје собе.

Полицијски инспектор Андре Рош по неколико пута испитао је све запослене у музеју. Један од чувара изјавио је да је уочи крађе неки млад човек у истој сали копирао једну другу Ватоову слику. Младић је имао танке бркове, носио је тамносиве панталоне и мрк жакет и изгледао као тридесетогодишњак. Његова пратиља, у чијим је рукама приметио велики коверат, била је млађа и одевена у црно. По његовим речима, младић је имао „добру руку“. Од осталих службеника инспектор баш ништа није сазнао.

То је злочин!

Наредних седмица стигло је много пријава, али оне инспектора никуд нису одвеле. Занимање за нестало Ватоа нагло је јењавало јер се све више говорило и писало о рату који се надвио над Европом.

Изненада, 14. августа, два месеца после нестанка, случај Ватоове слике поново

се нашао на првим страницама листова. Новинари и фоторепортери били су телефоном обавештени да ће се у Палати правде тог дана догодити нешто значајно. Обавештење је било тачно.

Млад, мршав и блед сликар кестењасте косе и сањалачког изгледа по имену Серж Клод Богуславски појавио се на вратима истражног судије у пратњи четири адвоката и са Ватоовом сликом

приспоњеном уз груди. Изјавио је под заклетвом да има двадесет четири године и да је слику украо да би на њој исправио „недопустиве, чак злочиначке грешке“ начињене на њој приликом последњег чишћења и рестаурације. Дозволио је да га фотографишу са свих страна, са сликом на грудима, док му на уснама лебди осмех поноса и задовољства.

– Годину дана свакодневно сам одлазио у

Лувр да бих уживао у делима старих мајстора, нарочито Ватоовим. Посматрајући његовог играча утврдио сам, бесан и запањен, да је слика, наводно обновљена, у ствари бесрамно унакажена. Један образ, једна нога и брада буквално су изобличени.

– Одлучио сам – настављао је младић не дозвољавајући да га ико прекине – да те грешке исправим. Али, да бих у томе успео, морао сам да будем сам, опуштен и потпуно бистре главе. Да сам од управе Лувра тражио да ми слику привремено позајме, одбили би ме. Остала ми је само једна могућност: да слику скинем са зида и однесем у своју собицу у којој

ћу моћи да јој вратим првобитну лепоту. Током две седмице, стрпљивошћу за коју нисам веровао да сам способан, ја сам сваког дана помало увртао танку жицу помоћу које је слика у музеју била причвршћена, и најзад сам могао да је скинем са зида. Ставио сам је у пресавијене новине и изнео испред носа чувара.

Зашто сам је вратио?

Сећајући се тог тренутка, насмешио се као да поново види остварен свој сан. А шта је затим учинио?

– Одneo сам слику у своју собу, у Улици Сан Оноре – недалеко од главног седишта полиције – и ставио је уз узглавље своје постеље да бих могао да је видим чим ступим у собу. Чистио сам је мало-помало. Избрисао сам брљотине на образу, оделу, нози. У међувремену сам написао књигу „Зашто сам украо Ватоову слику из Лувра“. Из дана у дан бележио сам своје утиске и резултате свог рада. Одлучио сам да се по завршеном послу обесим, удавим или бацим у неку провалију.

Богуславски је навео три разлога због којих је вратио слику пре но што је завршио посао. Пре свега желео је да омогући истражном судији да оде на годишњи одмор „додуше с малим закашњењем“. Други разлог: потреба да буде љубазан према Скотланд јарду који се силно намучио тражећи слику по Енглеској. Трећи: да уштеди даљи труд француској полицији јер „у овом тренутку ратне опасности одбрана отаџбине захтева све њене напоре“.

Новинари нису морали много да га запиткују јер је био више него спреман да говори.

– То што сам урадио поверио сам свом добром пријатељу глумцу Ришару Депреу. Он ми је нашао адвокате и наговорио ме да слику што пре вратим.

Сумње

После признања Богуславског поставило се питање: да ли је враћена

Слика украдена из Лувра била је опрана као прљав веш, а затим премазана лаком какав се користи за најобичније дрвене предмете и подове!

АЉАО ОД СМЕХА

слика заиста Ватоова? Париз није морао дуго да чека одговор. Жак Жорар, помоћник директора Лувра, проверио је слику и утврдио да је оригинал. Из суда ју је одмах однео у Лувр, а Богуславски је одведен у затвор.

У свету уметника почеле су бурне расправе око тога да ли је Богуславски покварио или поправио слику. Жорж Валденштајн, у оно време чувени трговац сликама, изјавио је:

— Неоспорно је да је слику требало обновити. Лак на њој је сувише дебео и густ, па платно изгледа прљаво. Међутим, рестаураторске радове смеју да изводе само врхунски стручњаци које је иначе тешко наћи. За ремек-дело као што је Ватоова слика права је пропаст да се нађе у рукама неког ко не само што није стручњак, већ је очигледно луд.

Игра судбине и историје

Жан Габријел Гулина, сликар и уметнички критичар, објавио је званични извештај у коме стоји да је слика озбиљно оштећена. „Слика је једноставно прана, малтене као прљав веш, и изгубила је

свој сјај, а после прања премазана је дебелим слојем најобичнијег лака какав се користи за лакирање дрвених предмета и подова. Извесни Ватоови детаљи, нарочито на коси играча, потпуно су

Смелост Богуславског, боље рећи његова дрскост, и његово незнање виде се у сваком детаљу који је покушао да измени”.

Десетог октобра 1939. четири месеца после крађе

свестан да је не може уновчити, измислио је невероватну причу о Ватоовом сликарству као својој највећој љубави и својој тобожњој обавези да исправи грешке које су учињене током

последње рестаурације слике.

Сликар Гулина је, као сведок, и пред судом изјавио да је Богуславски наводне поправке неспретно и нестручно извео и да је оштетио слику.

Оптужени је покушао да се одбрани тврдећи да је грешке, ако их и има, учинио из незнања, а не намерно. Осуђен је на две године затвора и новчану казну од три стотине франака. Сликар је сматрао да је кажњен престога па је уложио жалбу вишем суду који је, пак, сматрао да је казна сувише блага и са две године повећао је на четири.

Игром судбине, боље рећи историје, украдена и враћена Ватоова слика приказивана током суђења била је једина слика из

Лувра коју су Парижани могли да виде све до завршетка Другог светског рата. Све остале биле су у тајним склоништима јер је рат већ био почео■

К. В.

Илустровао Брана Јовановић

Ватоове слике, одржано је суђење: државни тужилац Републике Француске засновао је своју тужбу на тврђењу да је Богуславски украо слику да би је скупо продао, а кад је постао

нестали. Шешир, лева рука, шаке и један део леве ноге веома су оштећени, а важан део пејзажа и неба који чине позадину просто су унакажени. Слика је искрзана по ободу. Штета је огромна.

КИКИРИКИ

„Made in Vojvodina”

МАЈСТОР

Сигурно је да ће Рудо Колар из словачког села Луг бити упамћен као први наш пољопривредник који је почео успешно да узгаја кикирики. Томе се нису чудиле само Колареве комшије, него и стручњаци новосадског Института за ратарство. Али, биљка пореклом из Бразила процветала је и почела да доноси плодове и у Војводини.

Пре пет-шест година Рудо Колар, берберин по занату, који му, додуше, није једини јер у оближњој фабрици ради на одржавању машина, размишљао је како да са својом малом платом прехране четворочлану породицу. Од оно мало летине, претежно кукуруза, на два и по хектара, није било бог зна какве користи, а шишање и бријање сељана преко викенда више је личило на вежбање – колико да занат не заборава.

Инат је одлучио

Једне вечери, гледајући на телевизији у то време познатог политичара који је био у посети Војводини, Рудо није могао да оћути на његову примедбу како је штета што на овако плодној земљи не може да рађа кикирики. А и да може, наставио је, шта вреди кад нико не зна да га гаји.

– Како не може, е, баш ћеш да видиш! – отело се Руду несвесно. Тада је одлучио да засади кикирики. У кући је имао педесетак зрна семена које је његова мајка пре неку годину однекуд донела. Тада му није падало на памет да га засади. Знало се да је у Лугу кукуруз одувек добро рађао. О кикирикију није знао ништа, ни како се и кад сади, узгаја, сазрева. Али, сад се заинатио.

Негде крајем априла засадио је тачно 38 зрна кикирикија. Ручно, свако зрно посебно на размаку од двадесетак центиметара, као пасуљ. Па и ово је нека врста пасуља, размишљао је, а при том му ни на крај памети није било да ова врста „пасуља” даје плодове у земљи. Кад је дошло време да изникне кукуруз, у њиви Коларових зазеленело се неко необично, у Лугу дотад невиђено, биље.

– Побогу, Рудо, какав ти је ово зелениш? – мало у чуду, а више с под-

смехом запиткивале су комшије, правећи на његов рачун шале. У тренутку је и сам помислио да су у праву

Рудо Колар:
„Постао
сам први
„кикирикимен’
у Војводини”

а онда су се појавили цветићи ситни, једва видљиви. И то је већ нешто, обрадовао се, али се убрзо поново нашао у чуду кад су цветне стабилке почеле да се савијају према корену. Клонуше, мислио је, ништа од кикирикија! Докопао се неке енциклопедије и прочитао оно што га је занимало. Све што се дешавало са биљком у његовој њиви, баш тако је требало да буде, само што сада повијене цветове треба засути земљом и све ће бити у реду. И било је.

У октобру Рудо Колар ископао је из земље корење пуно плодова кикирикија. Оставио је неколико килограма за семе, а један џак продао. Добио је десетак пута више него да је на том парчету њиве засадио кукуруз.

Далеко се чуло

Охрабрени оваквим родом из 38 зрна семена, Коларови су следеће године одлучили да засаде само кикирики. Кукуруза ће засадити колико да имају за

**Кукуруз је заменила
Један део њиве засађене**

Кад је засадио прва зрна, Рудо Колар није знао ни како ова јужноамеричка биљка даје плодове – у земљи или на њој, а још мање за тврдњу стручњака да она у Војводини и не може да се узгаја

РУДО И ЊЕГОВО ЧУДО

стоку. Улог није био велики, али ризик јесте. Шта ако је прошлогодишњи род био само случајност?

Али, када су се после две недеље појавили изданци, Рудо је био сигуран да ће успети. Сада је већ знао шта и како око стабљике кикирикија треба да се ради. До септембра је све текло како треба, загртао је стабљике, први пут кад су биле високе 15 центиметара, па онда редом. Кикирики засађен крајем априла у септембру је сазрео за вађење. Сваки корен био је пун гроздова.

О Коларовима, фармерима који узгајају кикирики, по околини је увелико почело да се прича. Глас је стигао и до новосадског Института за ратарство. Дошли су код Руда, он им све испричао, показао стабљике и корење кикирикија, како суши плодове, а они гледали у неверици. Узели

„тајанствена“ биљка.
кикирикијем.

Кикирики (*Arashis hypogaea*), ниска је зељаста биљка из породице махунарки с парно перастим листовима и жутим цветовима, веома ситним, који се развијају појединачно или по два између корена листа. Цветови се након цветања нагињу према тлу, па плодови набрекне махуне (кикирики), храпаве површине с једном до четири семенке (са око 5 одсто уља) дозревају испод површине земље. Ова биљка потиче из Јужне Америке, тачније из Бразила, и узгаја се у свим тропским подручјима, а гаји се и у топлим пределима Европе ■

Можда
много и не
знају како
изгледа
биљка
кикирики.

узроке кикирикија да испитају о каквој се сорти ради и више се ни су јављали.

Рудо је и наредног априла засадио кикирики. У септембру је род понео, да се прича о њему, па су Коларови морали и надничаре да узму. На њих је отишло седамдесет дневница. Убрано је око 250 цакова, а кикирикија је било више од две тоне. Двадесетак килограма Рудо је оставио за семе, а остало продао. Нешто је, додуше, сам пекао и продавао, па су се по Војводини појавиле врећице веома лепог изгледа од сто грама кикирикија са натписом на полећини „Произведено у Војводини“.

Чуло се за Руда Колара и даље од Војводине захваљујући репортажи на новосадској телевизији, па су у Луг почели да долазе из читаве Србије – да се распитају и купе семе. Један и из Црне Горе.

– Сећам се једног човека – прича Рудо – дошао да купи семе, три-четири килограма. Слушао како се седи и узгаја, али је на крају узео само килограм. Ваљда му је десет марака за килограм било много. Кад негде у јесен ево га по ново семе! И прича, искрено, шта је било са прошлогодишњим родом. Мислио је: што да плаћа скупо семе кад је кикирики у семенарама много јевтинији и купио колико му треба. Кад је дошло време да оно што је засадио никне, силно се разочарао. Никло је само оно што је од мене узео. Није знао да индустријски сушено зрневље кикирикија није за сађење.

– Убеђен сам – каже Рудо Колар, да би у Србији кикирики и те како успевао и да бисмо лако могли да достигнемо количину која се сада увози, али је, изгледа, за њега једноставније давати девизе ■

Вито Недељковић

— четрдесет седам

	ГРЧКИ ФИЛОЗОФ СА СЛИКЕ, УЧЕНИК ПЛАТОНОВ, УЧИТЕЉ АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ		ВРСТА ПЛОВНОГ ОБЈЕКТА	ЗАНО- ЋИТИ, ОМРЋИ	РАДИЈУС		ГЛУМИЦА, НУМА- НАГИЋ
	РИМСКИ БОГ ЉУБАВИ	a	M	O	R	ФИЛМ КОСТЕ ГАВРАСА НАГРДИТИ СЕ	z
	ЦИГАНИН				УЛИШТЕ		
	ЗАСТА- КЉЕН ОРМАР	P	O	M	ВРСТА ВРЛО ТВРДОГ МЕТАЛА	U	L
	↓	V	I	T	R	I	N
	ВОЛТ						
	ГРЧКИ ФИЛОЗОФ, УЧИТЕЉ ПЛАТОНОВ	S	O	K	R	A	T
	ВРСТА ТРНОВИТЕ БИЉКЕ, ТРНИНА	T	R	N	I	K	A
	ОНИМ ПУТЕМ	O	M	U	A	A	НАЈЧЕШ- ЋИ ВЕЗНИК
ГРЧКИ ФИЛОЗОФ ИЗ МИЛЕТА, СМАТРА СЕ НАЈСТАРИЈИМ ЕВРОПСКИМ ФИЛОЗОФОМ	ГЛУМИЦА, МАНЧИЋ	ЗАКУП	ПОЛИТИКНИ ЗЉЕВНИК	ШКРТИ ЉУДИ (тур.) НЕСПО- КОЈСТВО	T	I	T
КИНЕСКА МЕРА ЗА ТЕЖИНУ	T	A	N	БИЛО ЧИ- ЈИ, ИЧИЈИ ГЛУМАЦ, ЖИВОЈИ- НОВИЋ	N	E	C
СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ	a	N	A	B	E	L	A
ГЛУМАЦ, НИЛСОН	L	I	J	A	M	РУКОМ. ТРЕНЕР, РНИЋ	M
ДРЖАВНИ СОЦИ- ЈАЛИЗАМ	e	T	A	T	I	Z	A
ДРВЕНО СЕДЛО	S	T	M	A	R	БИЉКА ИЗ ПО- РОДИЦЕ ШТИТАР- КИ	O

ТЕСТ

ИСПУЊАЉКА

1	B	O	G	A	R	T
2	M	A	R	K	O	A
3	K	A	K	A	J	O
4	E	A	S	P	I	S
5	S	T	A	R	A	C
6	S	L	O	V	A	K

БО, ВАК, ГАРТ, ДУ, ЈА, КА, КА, МА, РА, РАЦ, РИ, СЛО, СПИС, СТА.

Тражене речи упишите водоравно. У означеним пољима добићете име и презиме руског шаховског велемајстора са слике.

1. Амерички глумац, Хемфри, 2. Име научнице Кири, 3. Врста папагаја, 4. Јавна објава, оглас, 5. Времешан човек, 6. Житељ европске државе.

МОЗГАЛИЦА

ФАУЛИРАЛИ ДРИБЛЕРА

Парна слова прецртајте, а остатак анаграмирајте!

ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци пронађите називе музичких инструмената са списка. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив дувачког инструмента са слике.

АУЛОС, БАЈС, БАЛАЛАЈКА, БУБАЊ, ВИНА, ВИОЛА, ВИОЛИНА, ГИТАРА, ГУСЛЕ, ДРОМБУЉА, КИТАРА, КЛАВИР, ЛИТАУРА, ЛУЋА, МАНДОЛИНА, МАРИМБА, ОБОА, ОРГУЉЕ, ПИКОЛО, РАКЕТ, СВИРАЛА, СИТАР, СОПИЛА, ТАМБУРА, ТАМ-ТАМ, ТЕТРАКОРД, ТИМПАН, ТРУБА, ТРУБЉА, ТУБА, ФАГОТ, ФЛАУТА, ФРУЛА, ЦИТРА, ЧЕЛО, ЧЕМБАЛО, ЧИНЕЛЕ, ШОФАР.

Ф	А	Г	О	Т	Е	Т	Р	А	К	О	Р	Д	Т	Е	К	А	Р
Л	Р	Т	А	К	Ј	А	Л	А	Л	А	Б	Р	В	И	О	Л	А
А	А	У	А	О	Р	К	Н	В	С	А	У	О	И	К	И	И	С
У	Т	Б	Л	У	Л	И	И	А	О	Б	О	М	Н	Т	О	П	О
Т	И	А	Б	А	Л	О	Ш	Т	А	Б	У	Б	А	Њ	Л	О	Л
А	Г	М	В	О	Л	О	К	С	А	Ц	Г	У	С	Л	Е	С	А
М	А	И	Д	И	Ф	О	С	И	И	Р	Р	Љ	Ј	Ф	Ч	Њ	Б
Т	Р	Н	Н	А	П	М	И	Т	П	А	А	А	А	О	Т	Н	М
А	А	А	Р	С	В	И	Р	А	Л	А	А	Љ	Б	У	Р	Т	Е
М	А	Р	И	М	Б	А	О	Р	Г	У	Љ	Е	Л	Е	Н	И	Ч

УКРШТЕНИЦИ

ВОДОРАВНО: 1. Градић и река у Србији - Војнички извештај, 2. Полетање - Име глумице Ђуричин, 3. Лука у Албанији - Потез ножем - Слично (скр.), 4. Орг. америчких држава (скр.) - Блатити, 5. Мала жена - Победа у шаху, 6. Пето и 13. слово азбуке - Органи чула вида - Делови дана, 7. Узвик: еле - Наплавина, 8. Телекомуникациони уређај - Телећа или свињска ребра.

УСПРАВНО: 1. Канибал, 2. Држава на Блиском истоку - Ауто-ознака Лековца, 3. Потреба за јелом - Француски писац, Бернар, 4. Део реченице - Централни део скелета (мн.), 5. Коњ - Ракови - Упишите: Н. Ј., 6. Жена која преде - Врста рибарске мреже, 7. Плодно место у пустињи - Недостатак, 8. Иницијали сатиричара Домановића - Непокретни део мотора, 9. Прелазити у течно стање под утицајем топлоте, топити се.

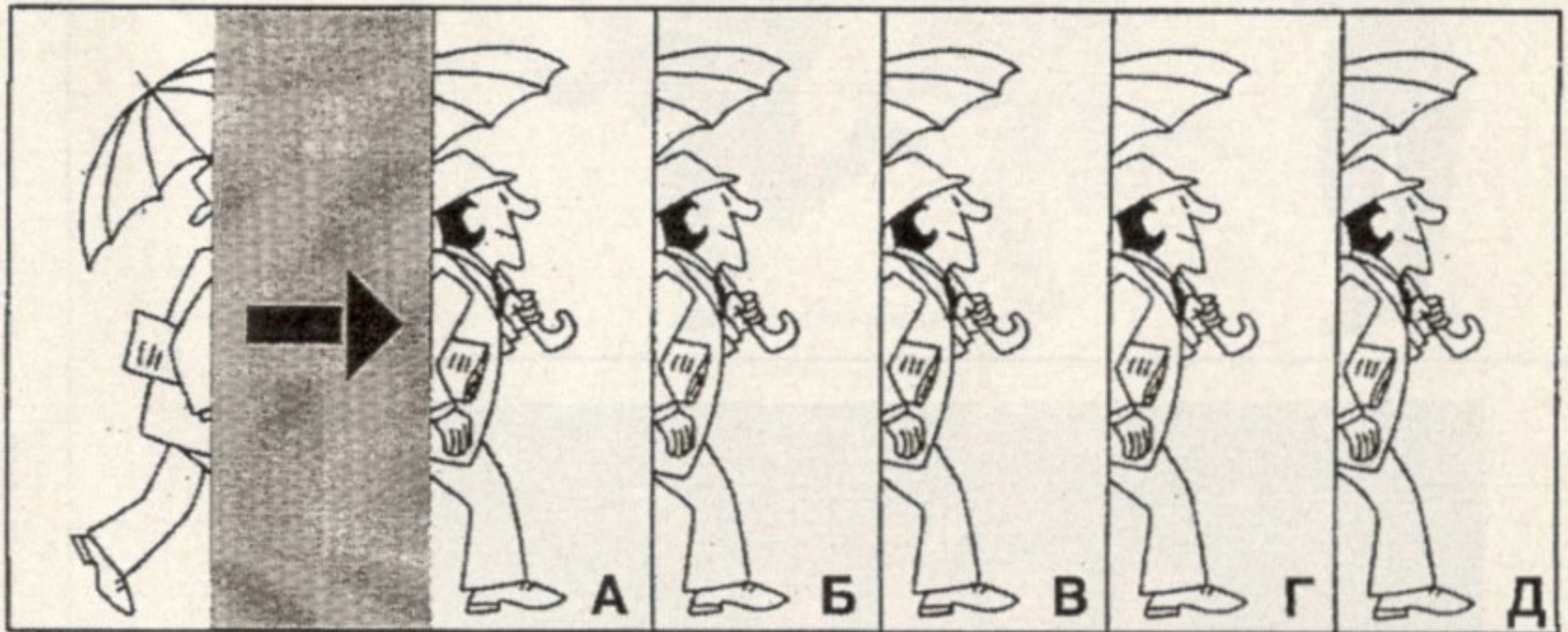
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Ч	Г	Г	Р	А	Р	О	Р	Т
2	У	З	Л	Е	Т	Р	А	Д	Д
3	Д	Р	А	Ц	Р	Е	З	С	Л
4	В	А	Д	К	А	У	А	Т	И
5	З	Е	Н	Г	А	М	А	Т	
6	Д	Л	О	В	Ф	С	А	Т	И
7	Е	Л	Е	М	Н	А	Н	О	С
8	Р	В	Л	Е	С	К	А	Р	Е

СПОЈИТЕ ПАР

1. Париз	а. Дњестар
2. Лондон	б. Тежо
3. Братислава	в. Висла
4. Варшава	г. Сена
5. Праг	д. Тибар
6. Рим	ђ. Темза
7. Кијев	е. Рајна
8. Лисабон	ж. Дњепар
9. Кишинев	з. Дунав
10. Бон	и. Влтава

ЗА БИСТРООКЕ

Који од ових пет људи с кишобраном потпуно одговара лику човека на левој слици?

КРИПТОГРАМ

**МАРКАНТНО
ДАЛЕКОВОД
ЗЛОТВОР
АЛЕЈА
ИЛИРАЦ**

РЕБУС (10)

АНАГРАМНА ДОПУЊАДКА

ОН ИМА ДРЕС

Чикаго Булса

Д _____ Н

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице упишите надимак српског вође са слике. Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

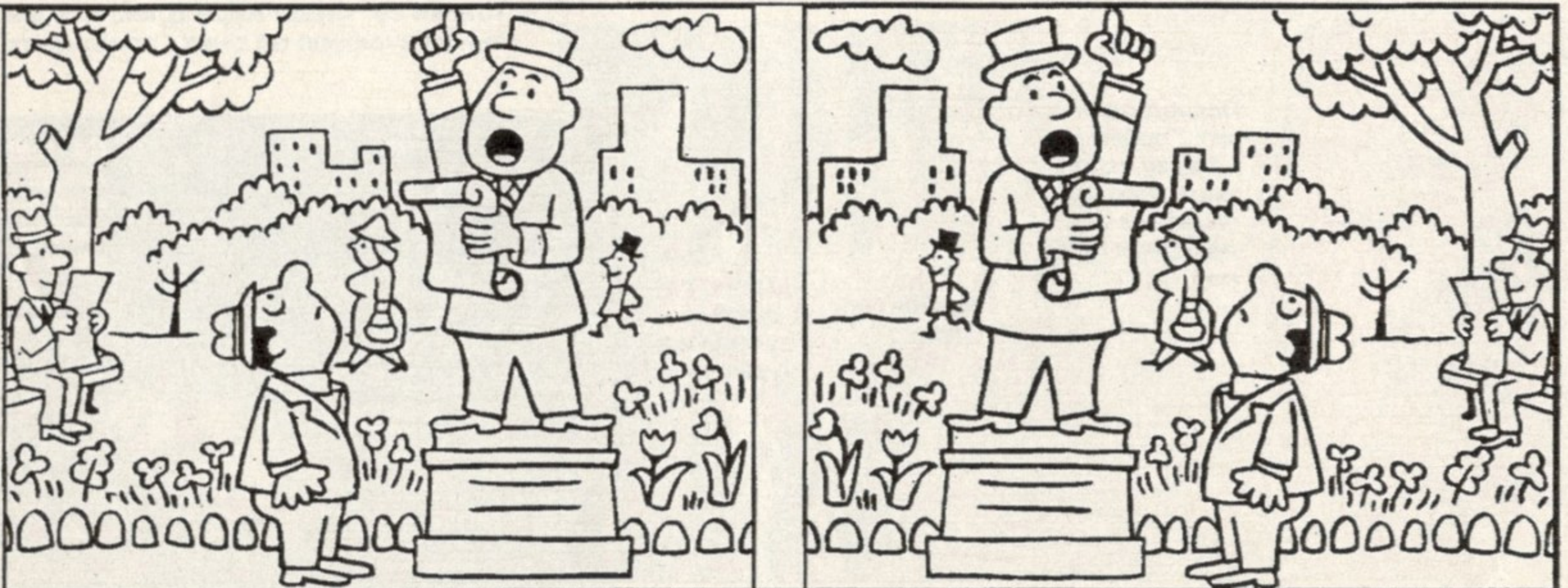
АА, АГР, АРАС, АСТА, АСТРОНАУТ, ЂОРКАЕФ, ЂУКА, ЕРАСТ, ЕТИКЕТА, КАСА, ОН, РАСТРАЛ, РТВ, СК, СКИ, СКУТАК, СТВАР, УГРИ, ФИЛКА.

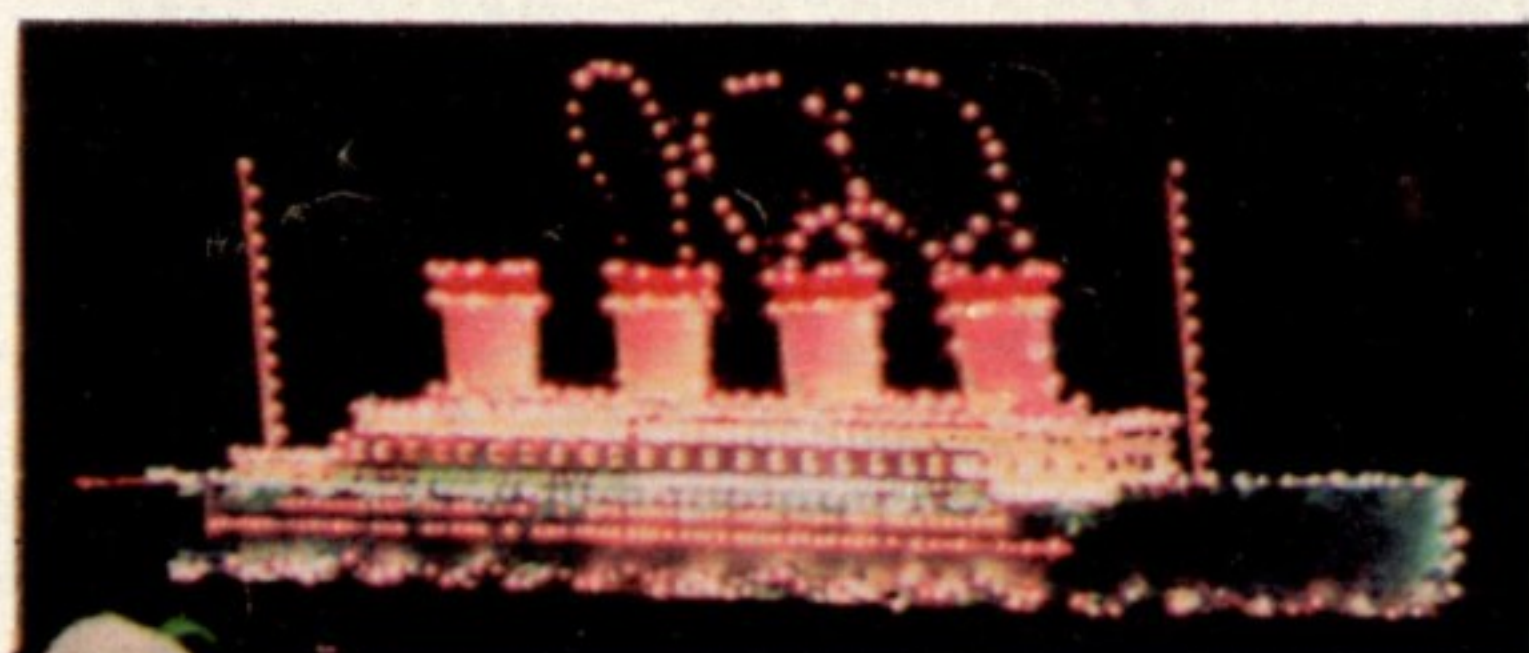
K	A	S	A			
A	S	F	A			
R	T	V	■			
A	R	A	S			
A	O	R	K	A	E	F
O	N	■	U	G	R	I
R	A	S	T	R	A	L
A	U	K	9	■	S	A
C	T	I	K	E	T	A

Решења се налазе на страницима "Мале поште".

РАЗЛИКЕ

Ове две слике су као одраз у огледалу, али се разликују у седам детаља.

И
ДРУГИ
ПУТ
ПОТОНУО

Четрдесетогодишњи Франческо Кастелано је прави баксуз. Пет година он је стрпљиво у својој гаражи у Риму мајсторисао давши само за материјал око 180.000 динара. Најзад је његов модел – верна копија „Титаника” – брод дугачак 5,18 метара, са 1300 треперавих сијалица, био готов. Препун поноса Кастелано је поринуо свој „Титаник” у једно језеро, а затим га дебелим ужетом привезао за кеј. Већ прве ноћи дигла се олуја, брод се откинуо с веза и – потонуо ■

РАЗБАРУШЕНИ НАУЧНИК

Како замишљате научника? Најчешће као мушкарца у белом мантилу који не мари за свој изглед, има неуредну браду, разбарушену косу, носи наочари... То је показала и анкета спроведена међу америчким студентима. Од оних који су нацртали „свог” научника, чак пет одсто цртежа личи на Ајнштајна, а четири на комичара Груча Маркса. Истраживачи који су спровели истраживање прибојавају се да оваква слика научника може да удаљи младе од научног рада. Предложени „лек” је постер младог човека посвећеног науци, али наочитог и снажних мишића... ■

ТАЛАСИ ЗА СУРФИНГ

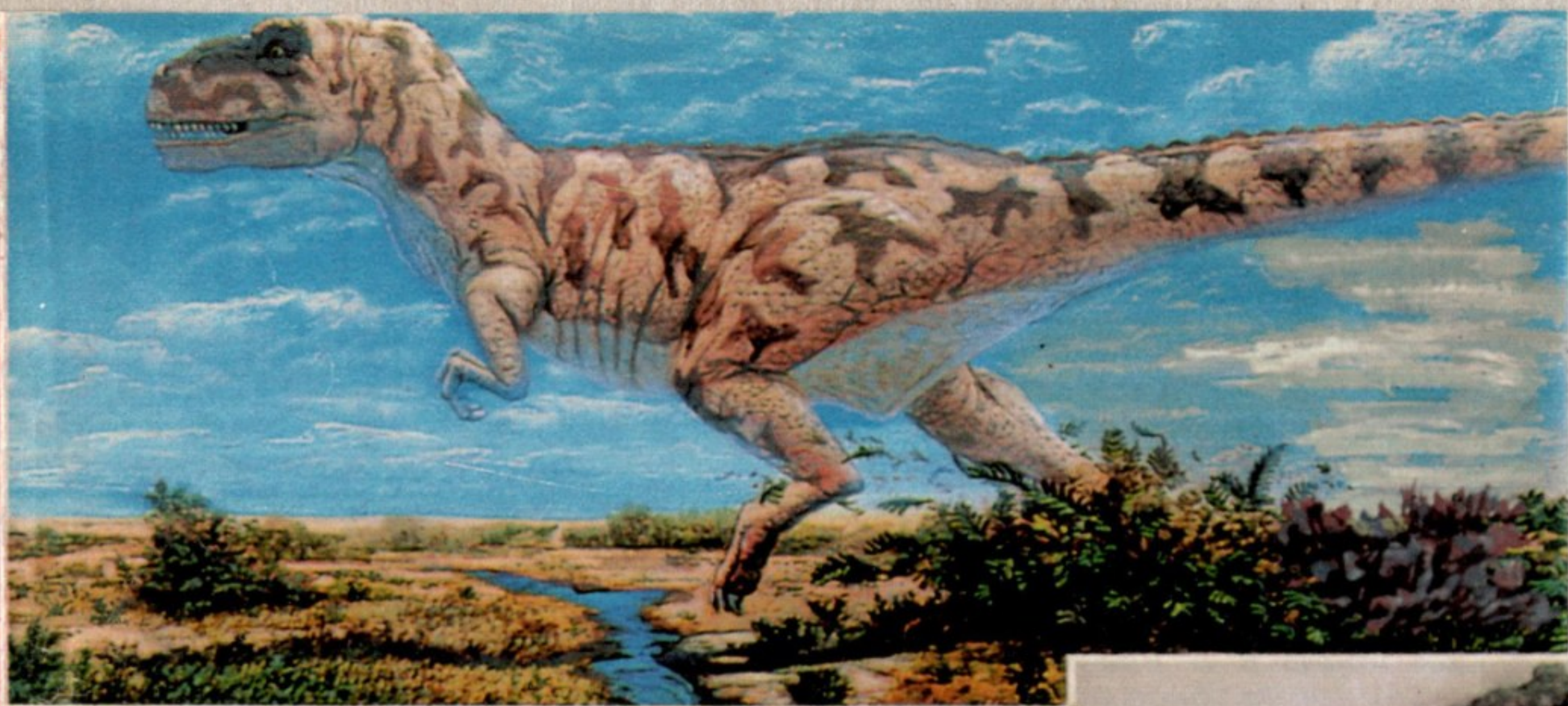

У чему је тајна плажа са најбољим и најповољнијим таласима за сурфинг? У дну са стрмим нагибом, тврди група новозеландских истраживача. Управо таква обала успорава талас, док његов врх наставља пут ка плажи. Ради се, могло би се рећи, о некој врсти степеника о који се талас „спотиче”.

Научници које предводи Кери Блек са универзитета Ваикито у Хамилтону обишли су све најпознатије плаже које важе као рај за сурфере и проучили приобално дно. Са теорије су затим прешли на праксу и изнашли начин како да сасвим обичну плажу подесе за овај омиљени спорт: подигли су подводни гребен таквог облика и нагиба да се о њега таласи разбијају. Прва оваква плажа с таласима по мери је Златна обала у Аустралији. На неколико метара испод морске површине постављено је на хиљаде џакова песка. Таласи на овој плажи су, тврди Кери Блек, чак много бољи за сурфере од оних „природних” ■

Са Новог Зеланда стижу вештачки таласи за сурфинг.

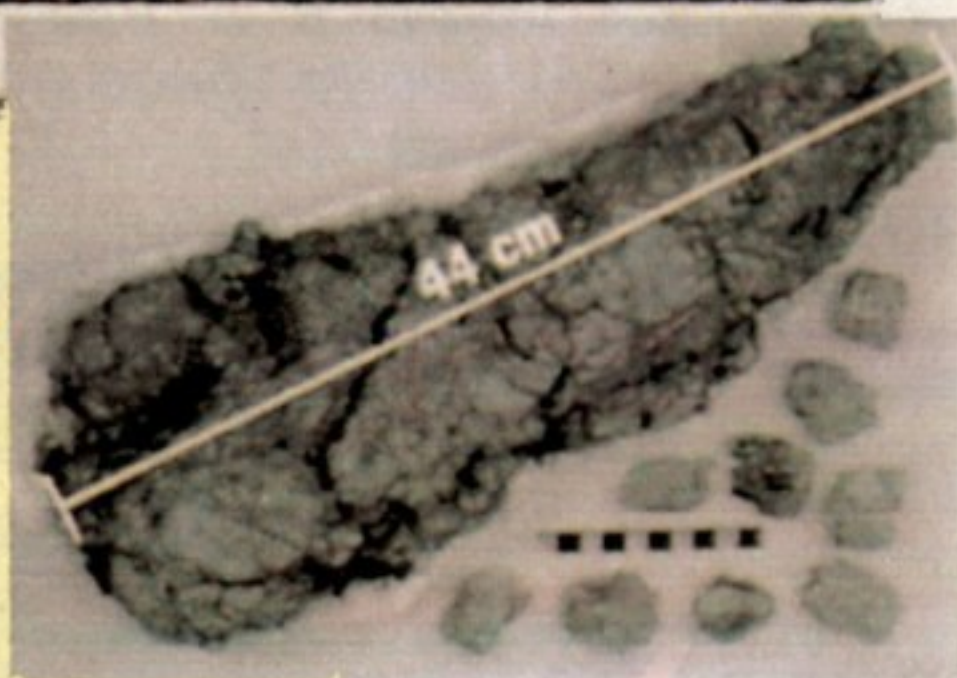

ПРЕДАК СВИХ ИЗМЕТА

Група америчких научника објавила је у часопису „Нејчер“ да су у Канади нашли нешто што би могло да буде највећи и најстарији измет свих времена. Ради се о фосилном остатку дугачком 44 центиметра и широком 15, по процени старом 80 милиона година (горња креда). На земљи га је за собом оставио тираносаурус рекс, највећи од свих диносауруса.

Истраживачи који су наишли на овако необичан фосилни остатак кажу да је он веома драгоцен и да открива начин на који је тираносаурус јео и варио храну.

Како су испитивања показала, највећи део садржаја коштаног је порекла и потиче од неког младог диносауруса биљоједа, највероватније трицератопа. За разлику од данашњих гмизаваца као што је змија која гута цео плен, тираносаурус рекс своју жртву би најпре раскомадао зубима, па онда појео, као што то ради крокодил. Затим би иситнио кости и гутао их, а онда је следила дуга и тешка пробава ■

Паркирани „Осмоси“ и инструктор Клод Ивикел

АУТО САРДИНА

Возачи који својим колима одлазе у центар града три четвртине од укупног времена проведеног у аутомобилу губе на тражење места за паркирање. Француз Клод Ивикел пошао је од те чињенице кад се упустио у прављење малог аутомобила названог „Осмоси“. Ивикелов аутомобил је кратак, али пре свега узан (1 метар) па заузима мало простора. Због тога је и добио прву награду на конкурс који је расписао француски часопис „Наука и живот“. У „Осмоси“ могу да стану две особе, једна иза друге, а возач ће лако изићи јер се врата повлаче. За сада овај аутомобил не може ни да се купи нити се производи. Постоји само један једини, изумитељев модел ■

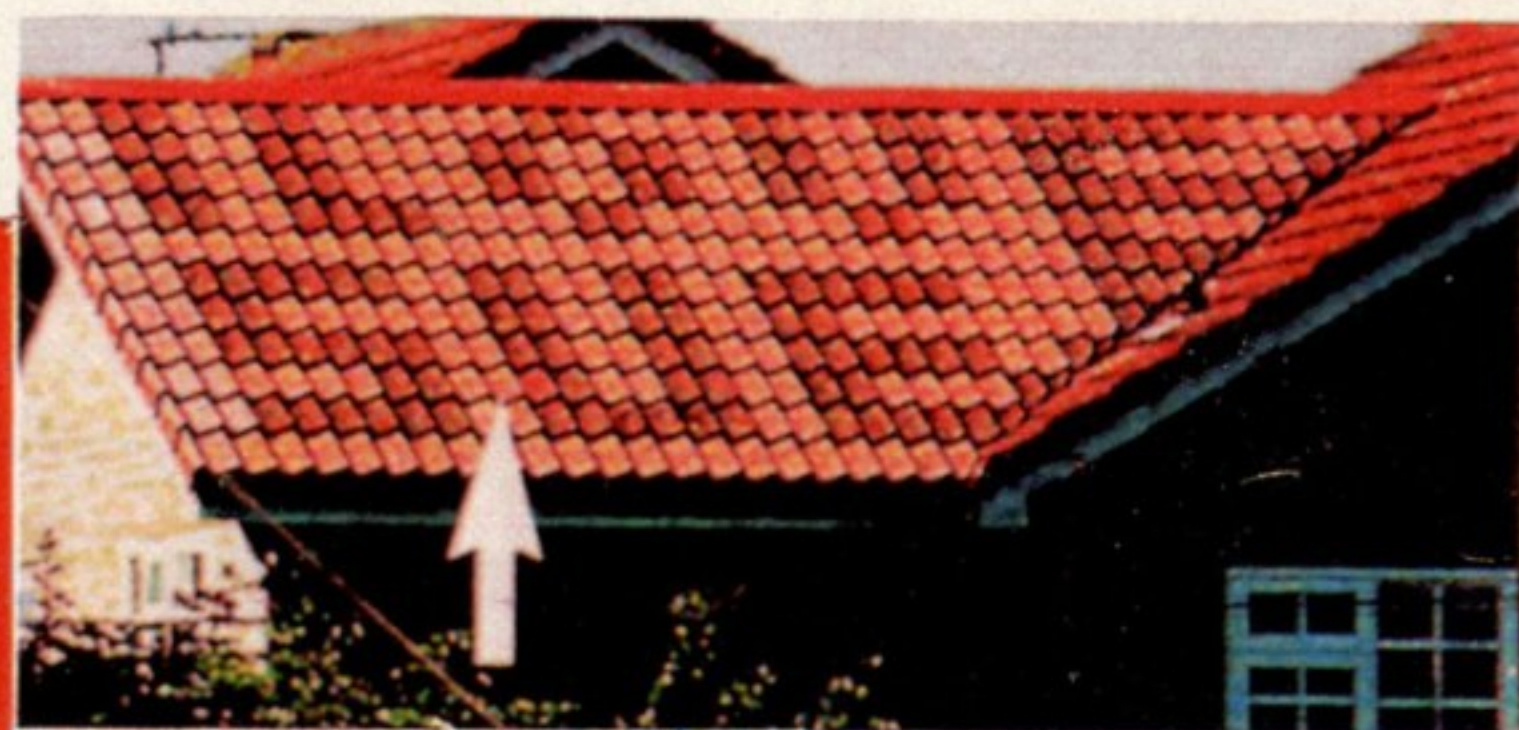
ПРОТИВ КРАЂЕ

Ако желите да се одбране од лопова, није потребно да се упуштате у велике трошкове уградње сложених алармних уређаја. Довољно је да поставите неку велику папрат код улазних врата или прозора, каже Хал Филип, истраживач у компанији „IBM“ у Саутемпτονу, у Великој Британији. Он је, наиме, нашао начин како да помоћу украсних биљака открије лопова у тренутку покушаја провале.

Биљке имају способност да чувају електрични напон који се мења у додиру са другим предметима и бићима. Ако лопов, рецимо, дотакне папрат, електрични напон се мења, а ту промену бележи посебан уређај који тада укључује звучни аларм ■

ЈА ВОЛИМ СЈУ

Учитељица Сју Адамс, која има 31 годину, и нешто старији занатлија Пол Хатчинс одавно су суседи. Он је већ годинама заљубљен у њу, а она то није ни слутила. Када се недавно Сју обратила Полу да би преуредио кров на њеној кући у Аделаиди, у Аустралији, он је искористио прилику па је тамније и светлије црепове сложио тако да се издалека видела његова љубавна изјава „Ја волим Сју“ – I love Sue! Сада су њих двоје срећан пар ■

педесет један

Уређује Вито Недељковић

Илустровао Душан Павлић

Морско прасе је дуговечније

У „Малој пошти“ сте писали да хрчак живи у просеку око две године, што ме је изненадило и одустао сам да га купим. Чуо сам да, њему слично, морско прасе живи дуже. Занима ме колико, као и како се храни и држи.

А. ДЕРВОВИЋ
Земун

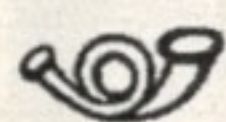
Тачно је да морско прасе, или заморче, живи дуже. У просеку око осам година и спада у дуговечније

глодаре. Држи се у обичном или стакленом кавезу, у исхрани је биљојед. Од поврћа радо једе салату, белу репу, цвеклу, кувани кромпир, краставац, шаргарепу, сено, сламу. Посебна посланица му је проклијало семење и тврд и осушен хлеб. Обавезно мора у кавезу да има тврђи комад дрвета како би на њему трошио предње зубе који непрекидно расту. Уколико му се сваки дан даје зелена салата, онда готово да нема потребу за водом.

Захваљујући густој длаци може да поднесе и ниже температуре (+10), али га треба добро чувати од промаје.

Само за храбре

Обожавам боб, али овај спорт код нас може да се

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: Амор, "З", Ром, ул, витрина, Сократ, трника, онуда, титизи, тан, нечији, Анабела, ута, Лијам, Момир, етатизам, СА, самар, целер; Тест: Б; Испуњаљка: Гари Каспаров (Богарт, Марија, какаду, распис, старац, Словак); Потираљка: фудбалери; Осмосмерка: саксофон; Укрштеница: Љиг, рапорт, узлет, Рада, Драч, рез, сл, ОАД, каљати, женица, мат, дл, очи, сати, елем, нанос, релеј, каре; Спојите пар: 1г, 2ђ, 3з, 4в, 5и, 6д, 7ж, 8б, 9а, 10е; За бистрооке: г; Криптограм: новац (узима се прво слово иза учауреног назива новца - марка, лек, злот, леј, лира); Ребус: видео-драма ("ВИ" део "Д" рама); Анаграмна допуњаљка: Денис Родман; Мозаичка укрштеница: каса, Аста, РТВ, Арас, Ђоркаеф, он, Угри, растрал, Ђука, ск, етикета.

Енигматске стране припрема:
ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Уређује Славко Бован

Аутори: А. Ј. Милетин, М. Милин, Ј. Недић и С. Бован.

гледа само на телевизији, и то све мање. Замолио бих вас да напишете неке основне податке о саоницама за боб.

ЈАКША ПАНЧЕТОВИЋ
Сокобања

Познато је да је боб спорт само за најхрабрије, а назив је добио по нарочитим санкама направљеним за спуштање низ потпуно залеђену стазу. Саонице за боб с предње стране су затворене, имају челичне

ПОЛИТИКА

ДАН ПОЧИЊЕ

СА "ПОЛИТИКОМ"

клизаче, управљач и кочнице. Такмичења се одвијају у саоницама једноседи-ма, двоседима, четвороседима и, чак, шестоседима. Наравно, овако бројна посада мора да је изузетно вешта и храбра да би се постигла брзина већа од 100 километара на сат, а како често дође и до превртања, такмичари имају заштитне кациге и посебну опрему■

Женски украс измислили мушкарци

Знаете ли ка-да су жене почеле да се украшавају минђушама?

ТАШАНА
КОСТИЋ

Нови Београд

Минђуше, један од најчешћих женских украса, најпре су носили мушкарци. Некад давно, али и данас, у примитивним племенама био је обичај да се мушкарци украшавају овим накитом, веома цењеним и код народа старих култура. У Египту су се носиле минђуше са драгим камењем, у Грчкој су биле изрезбарене, права мала уметничка дела. У старом Риму сматране су луксузом, биле су скупocene и носиле су их и жене и мушкарци из патрицијских породица.

И у средњем веку овај женски украс често су носили мушкарци, додуше само на једном уху за разлику од жена које су се обавезно украшавале са две минђуше■

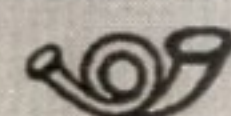
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

ЕКСПРЕС

експресно
онстантно
вакодневно
рофесионално
ационално
нергично
игурно

...са "Политиком експрес",
у новом руху вечерњег листа!

Учила бих јапански!

Да ли на неком београдском факултету може да се студира јапански језик и може ли негде да се купи српско-јапански речник?

МАГДАЛЕНА КОРОВЉЕВ, Суботица
Студије јапанског језика се изучавају на Филолошком факултету у Београду. На овој групи је ограничен (мали) број студената и сваке године се одређује према потреби. Не постоји речник српско-јапанског језика, а у употреби је енглеско-јапански, што значи да је за успешно студирање јапанског језика потребно солидно знање енглеског. Уосталом, и на пријемном за ову групу полаже се енглески језик■

ZA VAŠ HOBI POŠTANSKE MARKE IZ CELOG SVETA

FAUNA KOSMOS
FLORA DIZNIJEVI UMETNOST
SPORT JUNACI TRANSPORT

ŠALJEMO VAM BESPLATNO KATALOG MARAKA
STAMP UL:IVANKOVAČKA 19 37000 KRUŠEVAC

IME I PREZIME:.....

ADRESA:.....

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2448

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Генерални директор

„ПОЛИТИКЕ А.Д.“ Хаџи Драган Антић

Оснивач и издавач

„ПОЛИТИКА“ А. Д.

Штампа

Штампарија Политике А.Д.
11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички

уредник Душан Глушац

Графички уредник

Горан Војиновић

Стрија

Олга Вукадиновић

Редакција

Бојана Дожић

Слободанка Делибашић

Мина Илић

Петар Милатовић

Весна Минић

Вито Недељковић

Биљана Орловић

Љубомир Патрновић

Весна Софреновић

Недељка Сташић

Миленко Тодоровић

Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Слободанка Вујић

Зоран Петканић

Радоје Савић

Секретаријат

Зорица Филиповић

Дописници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:
Дарко Рибникар (Њујорк), Петар Поповић (Москва), Жарко Ракић (Франкфурт), Петар Мићковић (Пекинг)

Редакција

„ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК“

Македонска 29

11001 Београд, П. факс 124

Телефони

Секретаријат 3224-471

Редакција 3224-483

Техничка редакција 3226-620

центра 3224-191 и 3225-761

преплата: 3228-776

Маркетинг агенција

Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 70,00 дин. 3 месеца 210,00 дин. 6 месеци 420,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40810-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д. – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 216 DEM. II група – Азија – Африка: 231 DEM. III група – Америка – Аустралија: 242 DEM или противвредност осталих валута.

Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG, FRANKFURT/M. FR GERMANY, SWIFT CODE: DEUTDEFF, BLZ 500 700 10 на рачун број (935966200) (DEM ACC) КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД БЕОГРАД YU – 11000 BELGRADE, FR YUGOSLAVIA, SWIFT CODE: KOBBYUBG у корист: „ПОЛИТИКА“ А. Д. Београд, FR. YUGOSLAVIA, девизни рачун број: 70400 – 07021747 који се води код Комерцијалне банке А. Д. – Београд. Код уплате обавезно навести: „Сврха плаћања“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Копију уплате обавезно послати на факс:

++381 11 3228 776 или на адресу:

„ПОЛИТИКА“ А. Д. 11000 БЕОГРАД,

29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА

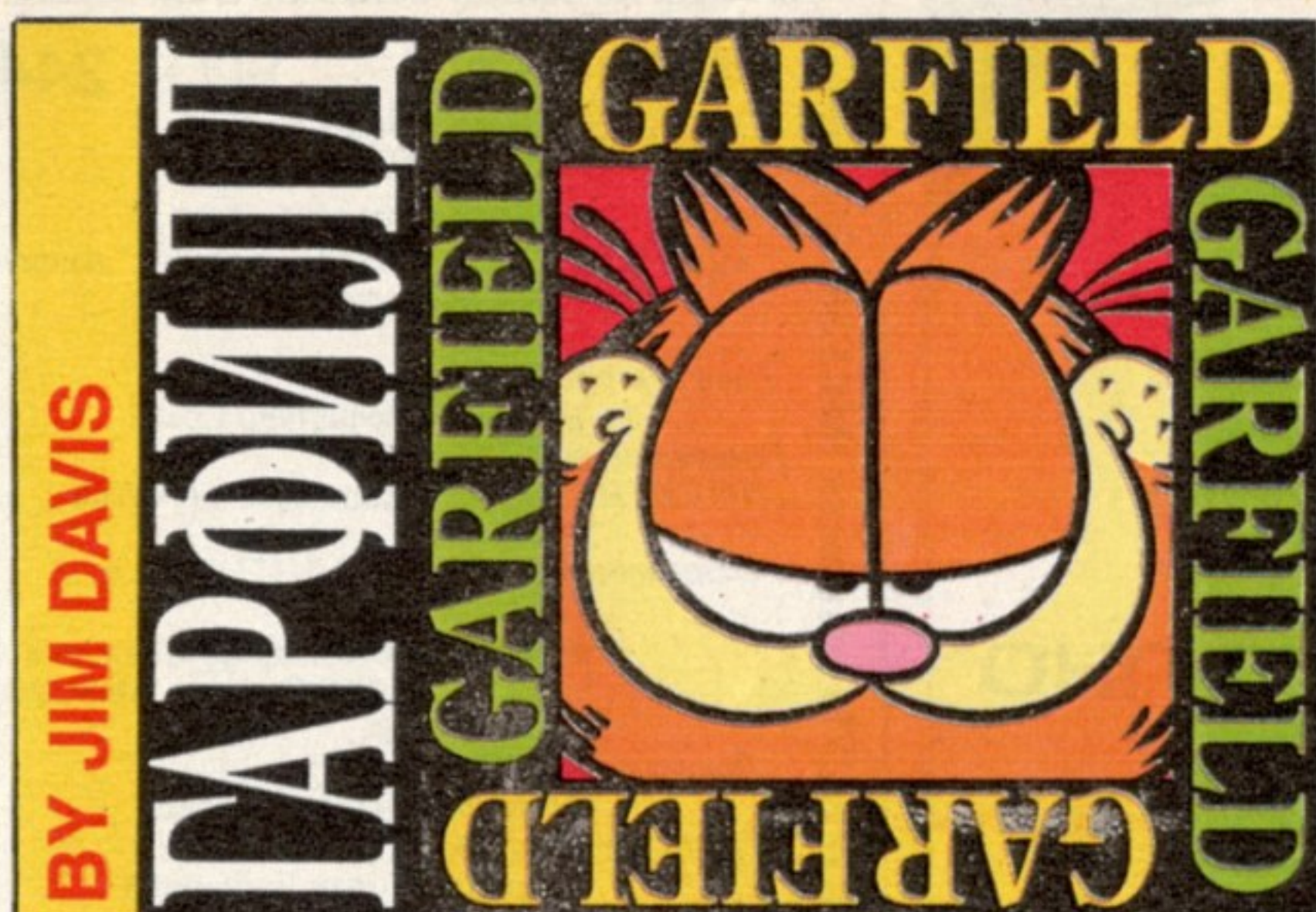
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а копију уплате на факс:

++381 11 3228 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

A sada i ugovor za razgovor!

Novi svet
komunikacija
na dlanu

QUARTET Advertising. Foto: FOTO SPRING

Upotpunjavamo ponudu. Pored pripejd sistema, od sada možete sklopiti i ugovor o pretplati na usluge Mobilne Telefonije Srbije. Ovo je verovatno najbolje rešenje za one koji intenzivno koriste mobilni telefon i pre svega u poslovne svrhe. Svi osnovni servisi su i pri ovom načinu korišćenja besplatni, a na raspolaganju su vam i dodatne pogodnosti: mogućnost međunarodnih poziva, izbor između tri tarife, potpuna kontrola računa koji dobijate sa svim detaljima o obavljenim razgovorima tokom meseca. Posebna prilika: prvi račun stići će vam tek u martu 1999. Tada ćete platiti svoje razgovore po cenama koje su važile u trenutku poziva. Ali to nije sve: do 28. februara 1999. nema mesečne pretplate. Kao i obično - ovde nije kraj našem trudu! Uskoro ćete moći da u svojoj firmi stvorite Virtualnu Privatnu Mrežu - VPM. Ona će vam omogućiti komunikaciju svih zaposlenih preko mobilnih telefona kao da su lokali, pri tom povezani sa svim fiksnim telefonima u firmi. Roaming će vas učiniti mobilnim u mnogim zemljama sveta, a kada tome dodate i data/fax i Internet servise koje planiramo - novi svet komunikacija će vam biti na dlanu.

Na vama je samo da nas posetite ... i potpišete ugovor za razgovor.

 Telekom Srbija
Takovska 7 i Bulevar umetnosti 16
11000 Beograd, Tel: 064/789

Mobilna
Telefonija
Srbije

064

